

**Riksdagens
bankfullmäktiges
berättelse
2021**

Helsingfors 2022

B 22/2022 rd

**RIKSDAGENS
BANKFULLMÄKTIGES BERÄTTELSE
2021**

Till riksdagen

Helsingfors 2022

ISSN 1796-9808 (webbpublikation)

Riksdagens
bankfullmäktiges berättelse
2021

Innehåll

Förord	4
Bankfullmäktiges sammansättning 2021	5
Del 1. Finlands Bank 2021	5
1.1 Finlands Banks uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finlands Banks förvaltning	5
Finlands Banks uppgifter och bankfullmäktiges ställning	5
Finlands Banks strategi och förvaltning	6
Coronapandemins inverkan på rutinerna	7
Finlands Banks utmaningar inom den närmaste framtiden	7
1.2 Europeiska centralbankens penningpolitik och omvärld	8
Europeiska centralbankens penningpolitik	8
Penningspolitisk strategiöversyn	8
Den makroekonomiska omvärlden	9
Europeiska centralbankens penningpolitik 2021	11
1.3 Finlands Banks verksamhet 2021	13
Beredning och genomförande av penningpolitiken	13
Finansiell stabilitet	15
Tillgångsförvaltning	16
Övrig verksamhet	19
1.4 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem	25
Ärenden rörande förvaltningen och direktionen	25
Finlands Banks bokslut för 2021 och revision	26
Fastställande av resultaträkning och balansräkning samt förslag till vinstutdelning	27
Andra behandlade ärenden	28
Del 2. Finansinspektionen under 2021	29
2.1 Finansinspektionens uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finansinspektionens förvaltning	29
Finansinspektionens uppgifter och bankfullmäktiges ställning	29
Finansinspektionens förvaltning	29
2.2 Finansinspektionens verksamhet 2021	30
Finansinspektionens mål och måluppfyllelse 2021	30
Bedömning av förändringar i tillsynen och tillsynsavgifter 2022	35
2.3 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem	35
Bankfullmäktiges bedömning av föregående år och Finansinspektionens åtgärder med anledning av den	35
Bankfullmäktiges bedömning av Finansinspektionens verksamhet	38
Del 3. Särskilda teman	39
Inflationen bromsades upp av coronakrisen	39
Inflationen i euroområdet drevs på av energi- och coronarelaterade faktorer 2021	40

Inflationen beräknas avta och närma sig prisstabilitetsmålet	43
Europeiska centralbanken reviderade 2021 sin penningpolitiska strategi	44
Förändringarna i den penningpolitiska omvärlden var den främsta orsaken till strategiöversynen	44
Europeiska centralbanken beaktar klimatförändringen i sitt penningpolitiska styrsystem	45
Europeiska centralbanken kommunicerar mångsidigt	46
Europeiska centralbankens inflationsmål två procent	46
ECB-rådet beaktar nollräntegränsen i sin penningpolitik	47
Värdepappersköp, långfristiga refinansieringstransaktioner och vägledning om styrräntorna kvar i den penningpolitiska verktygslådan	48
Europeiska centralbankens penningpolitik utgår från en finanspolitik som stabiliserar den ekonomiska utvecklingen	49
Europeiska centralbanken fortsätter stödja Europeiska unionens allmänna ekonomiska politik	49
Litteraturhänvisningar	50
Finansinspektionens utredning om grundläggande banktjänster 2021	51
Uppföljning av tillgången till och prissättningen av grundläggande banktjänster	51
Centrala iakttagelser i utredningen om grundläggande banktjänster 2021	51
Kontorsnätverket minskade	51
Avgifterna för grundläggande banktjänster steg	52
Olika användargrupperns behov ska beaktas i tjänsteutbudet	52
Bilaga 1. Finlands Banks bokslut för 2021	54

Förord

Till följd av den utdragna coronaepidemin var 2021 ett exceptionellt år också för Finlands Bank. Framtiden är fortfarande förknippad med stor osäkerhet på grund av kriget i Ukraina. Som en del av Europeiska centralbankssystemet arbetar Finlands Bank för att säkerställa stabiliteten på finansmarknaden och den ekonomiska aktiviteten under kriser.

Detta är bankfullmäktiges årliga berättelse till riksdagen enligt 11 § 1 mom. 4 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998).

Bankfullmäktiges berättelse till riksdagen för 2021 innehåller en del om Finlands Banks verksamhet och förvaltning (del 1) och en del om Finansinspektionens verksamhet och förvaltning (del 2) under året. Den tredje delen av berättelsen innehåller tre artiklar om särskilda teman, skrivna av experter från Finlands Bank och Finansinspektionen.

Berättelsen bygger delvis på Finlands Banks årsberättelse, Finansinspektionens verksamhetsberättelse och en berättelse till bankfullmäktige från direktionen för Finansinspektionen.

De statistiska siffrorna i berättelsen baserar sig på de uppgifter som fanns tillgängliga i mars 2022.

Bankfullmäktiges sammansättning 2021

Vid ingången av 2021 bestod bankfullmäktige av följande riksdagsledamöter:

Holopainen, Mari

Jokinen, Kalle

Kankaanniemi, Toimi

Kiviranta, Esko

Lindtman, Antti

Mustajärvi, Markus

Orpo, Petteri

Viitanen, Pia

Vähämäki, Ville

Ordförande var Antti Lindtman och vice ordförande Toimi Kankaanniemi. Tredje medlem i arbetsdelegationen var Petteri Orpo och extraordinarie medlem Esko Kiviranta.

Sekreterare i bankfullmäktige var politices doktor *Lauri Kajanoja* och juris magister *Anne Hedman*. Rådgivare för bankfullmäktige var politices doktor *Roope Uusitalo*.

Del 1. Finlands Bank 2021

I den här delen återges verksamheten vid Finlands Bank och penningpolitiken i euroområdet under 2021. Fokus ligger på bankfullmäktiges verksamhet och frågor som är centrala ur dess perspektiv. Finlands Banks verksamhet under året beskrivs mer detaljerat i webbpublikationen *Finlands Banks årsberättelse 2021*.¹

1.1 Finlands Banks uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finlands Banks förvaltning

Finlands Banks uppgifter och bankfullmäktiges ställning

Finlands Bank är en offentligrättslig inrättning som står under riksdagens garanti och vård. Dess ställning läggs fast i Finlands grundlag. Bankens verksamhet regleras av stadgan för Europeiska centralbankssystemet och lagen om Finlands Bank.

Som nationell centralbank och som en del av Europeiska centralbankssystemet (ECBS) är Finlands Banks primära mål att upprätthålla prisstabilitet. Den ska medverka i den penningpolitiska beredningen och genomföra den penningpolitik som fastställts av Europeiska centralbankens (ECB) råd. Finlands Bank ska också främja ett stabilt och effektivt betalnings- och finanssystem samt skapa förutsättningar för stabil ekonomisk tillväxt och god sysselsättning. I verksamheten ingår också operativa centralbanksuppgifter som att ha hand om bankernas betalningssystem och borgen för tillgång och säkerhet i kontantförsörjningen. Dessutom ska banken se till att det sammanställs och offentliggörs statistik som behövs för ECB:s verksamhet.

Finlands Bank övervakas av bankfullmäktige, som består av nio riksdagsvalda ledamöter. Bankfullmäktiges uppgifter delas in i tre områden: övervakning, centrala förvaltningsuppdrag och andra uppgifter. Bankfullmäktige lämnar årligen en berättelse till riksdagen om Finlands Banks verksamhet och förvaltning och om de viktigaste ärenden som fullmäktige har behandlat. Dessutom kan bankfullmäktige vid

¹ Se <https://arsberattelse.finlandsbank.fi/>.

behov lämna riksdagen rapporter om genomförandet av den monetära politiken och Finlands Banks övriga verksamhet.

Finlands Banks strategi och förvaltning

Finlands Banks verksamhet styrs av dess verksamhetsidé, vision, strategi och värderingar. Andra viktiga element i ledningssystemet är fastställandet av dels arbetsfördelningen mellan direktionsmedlemmarna, dels avdelningarnas uppgifter och kärnprocesser. Centrala verktyg i verksamhetsstyrningen är också mål- och resultatramen, verksamhetsplaneringen, personal- och budgetramarna och en samlad riskbedömning samt bedömning av prestationsförmågan och utvecklingssamtal.

År 2021 fokuserade Finlands Bank på att genomföra den strategi som direktionen beslutat om i december 2020, stärka värderingarna och bedöma förändringarna i omvärlden.

Sammanfattat går verksamhetsidén ut på att "Finlands Bank bygger en hållbar ekonomi och stabilitet". Verksamhetsidén bygger på lagstiftning och banken förverkligar den i egenskap av nationell centralbank och medlem i Eurosystemet.

Verksamhetsidén kompletteras av ett sammandrag av Finlands Banks kärnuppgifter, dvs. att

- upprätthålla prisstabilitet
- bidra till finansiell stabilitet
- sörja för ett effektivt och säkert betalningssystem
- stödja hållbar tillväxt och hög sysselsättning i Finland och EU.

Finlands Bank är enligt sin vision en inflytelserik och respekterad centralbank, som upprätthåller prisstabilitet och finansiell stabilitet under alla förhållanden med medborgarnas välfärd som mål.

Direktionen

Finlands Bank leds av en direktion som består av dess ordförande, dvs. bankens chefdirektör, och två andra medlemmar. Direktionen har hand om Finlands Banks uppgifter och förvaltning, om inte något annat föreskrivs i lag.

Ordförande för direktionen är *Olli Rehn* och vice ordförande *Marja Nykänen*. Tredje medlem i direktionen är *Tuomas Vähimäki*.

Sekreterare för direktionen är *Elisa Newby*, avdelningschef för ledningssekretariatet.

Enligt direktionens arbetsfördelning var ansvarsområdena följande:

Direktionens ordförande Olli Rehn:

- beredning av penningpolitiken
- utövande av ekonomiskt-politiskt inflytande i Finland
- extern kommunikation
- internationella ärenden
- internrevision
- medlem av ECB-rådet
- Finlands representant i Internationella valutafondens (IMF) guvernörsstyrelse

Direktionens vice ordförande Marja Nykänen

- finansmarknadsfrågor
- makrotillsynspolitik
- statistik
- juridiska frågor
- ekonomi- och personalförvaltning

- säkerhets- och fastighetsfrågor
- hantering av risker i investeringsverksamheten och penningpolitiken
- processen för finansiell stabilitet
- verksamheten i pensionsfondens ledningsgrupp
- ordförande i Finansinspektionens direktion

Direktionsmedlem Tuomas Välimäki

- förvaltning av finansiella tillgångar
- genomförande av penningpolitik och marknadsoperationer
- akademisk forskning och forskning om transitionsekonomier
- kontantförsörjning och betalningsförmedling
- digitalisering och it-frågor
- suppleant i ECB-rådet

Coronapandemins inverkan på rutinerna

Våren 2020 övergick Finlands Banks personal huvudsakligen till distansarbete på grund av coronapandemin och praxisen fortsatte 2021. Endast uppgifter som kräver närvaro på kontoret har skötts på plats där. På grund av reserestriktionerna har också internationella möten hållits på distans.

Finlands Banks interna samordningsgrupp har följt coronapandemins utveckling och utfärdat instruktioner i enlighet med myndigheternas riktlinjer. Finlands Bank stödde personalens kristållighet bland annat genom att informera om coronapandemiläget och regelbundet ge instruktioner samt genom att flexibelt införa nya handlings- och arbetssätt, organisera utbildning, tillhandahålla verktyg för distansarbete och förbättra arbetsergonomin vid distansarbete.

Finlands Banks utmaningar inom den närmaste framtiden

Finlands Banks största utmaningar inom den närmaste framtiden hänför sig till de ekonomiska konsekvenserna av förändringarna i Europas säkerhetspolitiska miljö, genomförandet av den penningpolitiska strategin, den finansiella stabiliteten, omställningarna i fråga om betalningar och det finanspolitiska inflytandet. Dessutom krävs insatser av centralbanken för att bekämpa klimatförändringen.

Förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön i Europa

Rysslands invasion av Ukraina i början av 2022 rubbar den säkerhetspolitiska miljön i Europa och påverkar ekonomin på många sätt. Krisen har medfört betydande osäkerhet i de ekonomiska utsikterna och konsekvenserna kan visa sig vara mycket stora. Det är viktigt att kunna bedöma krisens konsekvenser för såväl makroekonomin som finansmarknaden.

Genomförandet av den penningpolitiska strategin

ECB-rådet reviderade sin penningpolitiska strategi 2021. Genomförandet av strategin fortsätter 2022. Centralbanken måste särskilt vara på sin vakt till följd av den instabila och oförutsebara omvärlden och framför allt den skärpta internationella politikens konsekvenser för den ekonomiska utvecklingen och penningpolitiken.

Arbetet för den finansiella stabiliteten

De vanliga bankernas och övriga aktörers affärsmodeller och roller är stadda i förändring. Den finländska finansmarknaden är mycket internationell och de nordiska kopplingarna starka. Samarbetet mellan myndigheterna blir allt viktigare. Fortsatt viktiga prioriteringar i arbetet för den finansiella stabiliteten är att bedöma utfallet av makrotillsynspolitikerna och bredda verktygslådan för makrotillsyn.

Den digitala betalningsrevolutionen

Den digitala betalningsrevolutionen sätter myndigheternas kompetens och förmåga att styra och övervaka utvecklingen av betalningssystemen på prov. Teknikens snabba framfart formar om hela fintech-

fältet och bankernas affärsmodeller. Samtidigt minskar användningen av kontanter som betalningsmedel, nya snabbbetalningsformer införs och cyberriskerna ökar. Förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön framhäver vikten av försörjningsberedskap inom betalningsområdet.

Klimatförändringen

I Europeiska centralbankens nya strategi åtar sig Eurosystemet att genomföra en ambitiös handlingsplan för att begränsa klimatförändringen inom de viktigaste delområdena. Inom Eurosystemet utreds bland annat hur klimatriskerna beaktas i de ekonomiska modellerna och i genomförandet av penningpolitiken. Modellarbete och analys behövs för att förstå konsekvenserna av klimatförändringen och den gröna omställningen. Finlands Banks direktion antog i december 2021 uppdaterade offentliga principer för ansvarsfulla investeringar. Banken följer principerna i sin investeringsverksamhet.

1.2 Europeiska centralbankens penningpolitik och omvärld

Europeiska centralbankens penningpolitik

Det primära målet för Europeiska centralbanken är att upprätthålla prisstabiliteten. Enligt ECB-rådets definition, ändrad 2021, innebär detta att den årliga konsumentprisökningen ska vara i genomsnitt 2 procent på medellång sikt. Förutsatt att prisstabiliteten inte äventyras kan ECB också stödja andra mål för den ekonomiska politiken inom EU. Till dessa mål hör bland annat en balanserad ekonomisk tillväxt, en god sysselsättningsutveckling och bekämpning av klimatförändringen. En separat rapport om ECB:s nya strategi bifogas denna berättelse.

Realräntorna är ett viktigt medel för ECB att påverka penningpolitiken. Med realränta avses skillnaden mellan nominell ränta av förväntad inflation. I första hand påverkar ECB de korta realräntorna genom beslut om sina styrräntor, som avser det pris som bankerna betalar för centralbanksfinansieringen. Realräntorna påverkar företagens investeringsbeslut, hushållens konsumtionsbeslut och den makroekonomiska utvecklingen i ett större perspektiv.

Eurosystemet genomför ECB-rådets penningpolitik med hjälp av ett operativt styrsystem. Till de viktigaste komponenterna i systemet hör marknadsoperationerna, de stående faciliteterna och kassakravssystemet. Med hjälp av styrsystemet påverkas likviditeten i banksystemet och nivån på de korta marknadsräntorna. Normalt erbjuder Eurosystemet bankerna refinansiering i form av lån med varierande löptid mot säkerheter. Vid likvidiserande marknadsoperationer kan motpartsbankerna anhålla om kredit, medan de vid likviditetsindragande transaktioner kan låna in sitt likviditetsöverskott i centralbanken. Kassakravet skapar i sin tur ett strukturellt likviditetsbehov för bankerna. I och med att den stående faciliteten ger möjlighet till (tillfällig) inlåning över natten och kredit till påföljande dag ges bankerna möjlighet att utjämna kortvariga fluktuationer i likviditeten.

På senare år har ECB också tillämpat så kallade extraordinära penningpolitiska åtgärder, bland annat program för tillgångsköp, långfristiga refinansieringsoperationer och negativ inlåningsränta. Målet med åtgärderna har varit att trygga motparternas tillgång till likviditet, säkerställa den penningpolitiska transmissionen, garantera finansiell stabilitet på marknaden och lätta upp penningpolitiken.

De säkerheter som bankerna ställer för att få lån av centralbanken utgör en viktig del i genomförandet av penningpolitiken och riskhanteringen. För säkerheterna gäller särskilda godtagbarhetskriterier och riskhanteringsmetoder, såsom daglig marknadsprissättning och värderingsavdrag, och säkerheterna ska trygga Eurosystemets ställning som kreditgivare.

Penningspolitisk strategiöversyn

ECB-rådet reviderade sin penningpolitiska strategi 2021. En viktig orsak till reformen var de betydande förändringarna i den penningpolitiska omvärlden sedan rådets senaste uppdatering av sin strategi 2003. Strategin anger hur ECB upprätthåller prisstabilitet i euroområdet och vilka mål den ställer för sin penningpolitik. Strategin definierar också hur ECB-rådet beslutar och kommunicerar om sin penningpolitik.

Den viktigaste förändringen som följde på strategiöversynen gällde definitionen av prisstabilitet och Europeiska centralbankens inflationsmål. I den nya strategin införs ett symmetriskt inflationsmål på 2 procent på medellång sikt. Att inflationsmålet är symmetriskt innebär att ECB-rådet anser att negativa och positiva avvikelser från detta mål är lika oönskade. Detta innebär en betydande förändring av ECB:s penningpolitik. Ett symmetriskt inflationsmål på 2 procent är entydigt, tydligt och lätt att kommunicera. Genom detta mål understryker ECB sin beredskap att upprätthålla en tillräcklig säkerhetsmarginal mot risken för deflation samtidigt som det ger ett tillräckligt penningpolitiskt handlingsutrymme i strävan att hejda en alltför låg inflation.

Utöver definitionen av prisstabilitet och inflationsmål granskade strategiöversynen de penningpolitiska instrumenten, penningpolitikens effekter och sideffekter samt kommunikationspraxis. Vidare utvärderas hur digitaliseringen, den finansiella stabiliteten, globaliseringen och klimatförändringen påverkar penningpolitiken.

Hoten mot miljöhållbarheten har blivit angelägna globala problem och bekämpning av klimatförändringen ett av Europeiska unionens primära mål. Fastän det huvudsakliga ansvaret för att bekämpa klimatförändringen ligger hos de nationella regeringarna och parlamenten, anser ECB det som sin skyldighet att inom ramen för sitt mandat bättre än tidigare ta hänsyn till klimatförändringsaspekter i sitt penningpolitiska styrsystem. Klimatförändringen och omställningen till en koldioxidsnålare ekonomi påverkar inflationen, totalproduktionen, sysselsättningen och produktiviteten. Dessutom påverkar de den finansiella stabiliteten, transmissionen av penningpolitiken samt tillgångsposternas värde och riskprofil i Eurosystemets balansräkning.

Finlands Bank deltog mycket aktivt i strategiöversynen. Banken arrangerade ett stort antal samråd och seminarier som riktade sig till det akademiska samfundet, civilsamhällesorganisationer, allmänheten, de nationella parlamenten och Europaparlamentet. Syftet med evenemangen var att främja dialogen mellan ECB och medborgarna.

Den makroekonomiska omvärlden

År 2021 återhämtade sig ekonomin i euroområdet snabbare än väntat från den djupa svacka som coronapandemin orsakat. Den snabba återhämtningen av den ekonomiska tillväxten, de stigande energi- och råvarupriserna samt problemen med tillgången på produktionsinsatser drev upp inflationen globalt. Inflationsförväntningarna stärktes också.

Diagrammen 1–10 sammanfattar den makroekonomiska och penningpolitiska utvecklingen i euroområdet, i vissa EU-länder och i Finland. BNP ökade med 5,3 procent 2021 och låg vid årsskiftet på samma nivå som före pandemin (diagram 1). Konsumentprisinflationen och den underliggande inflationen tilltog snabbt 2021 (diagram 2). Den underliggande inflationen beskriver prisutvecklingen exklusive energi- och livsmedelspriser. ECB:s penningpolitiska räntor förblev exceptionellt låga 2021 och marknadsräntorna var relativt stabila med undantag av fluktuationerna mot slutet av året (diagram 3). Räntorna på statsobligationer steg något mot slutet av året (diagram 4). Bostadspriserna fortsatte att stiga både i Finland och i hela euroområdet i början av 2021, men prisökningen jämnades ut i slutet av året (diagram 5). Bostadslånestocken i Finland ökade något mindre år 2021 än i euroområdet i genomsnitt, och tillväxttakten avtog lite mot slutet av året (diagram 6). Räntorna på nya bostadslån var i stort sett oförändrade i euroområdet och i Finland (diagram 7). Ökningen av företagslånestocken avtog betydligt i början av 2021 och tilltog på nytt mot slutet av året (diagram 8). Den genomsnittliga räntan på den befintliga företagslånestocken var i stort sett oförändrad under året (diagram 9). Räntorna på nya företagslån förblev i huvudsak mycket låga år 2021 (diagram 10).

Diagram 1. Totalproduktion

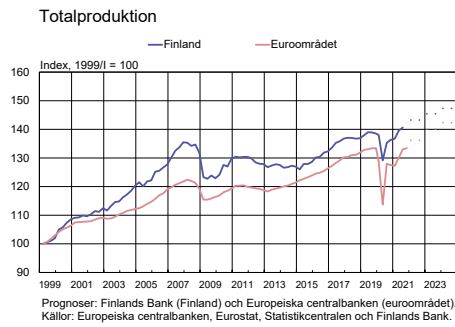

Diagram 2. Inflation

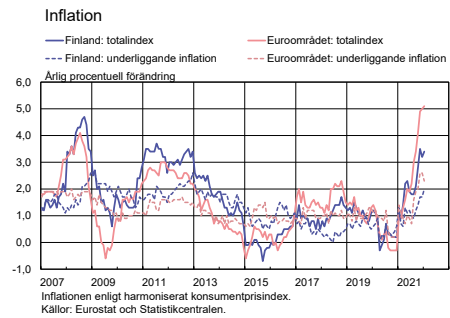

Diagram 3. Penningpolitiska räntor

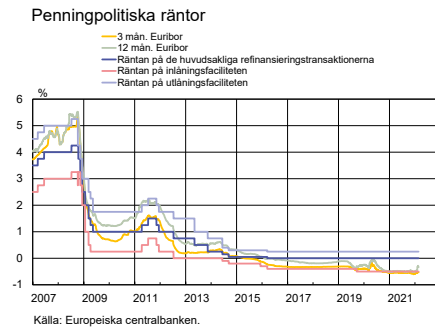

Diagram 4. Räntan på 10-åriga statsobligationer

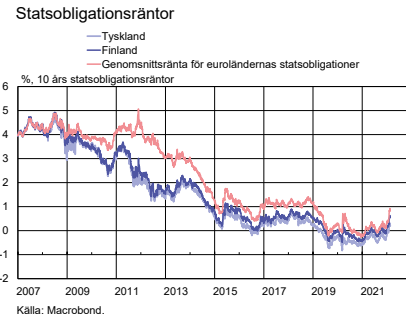

Diagram 5. Bostadspriser i Finland och i euroområdet

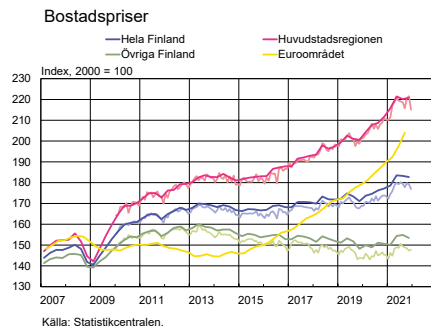

Diagram 6. Årlig förändring i bolånestocken

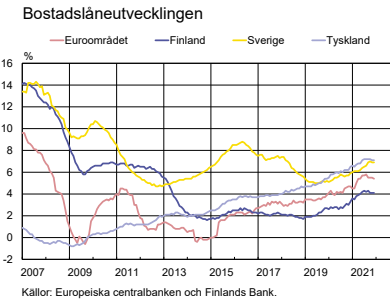

Diagram 7. Räntor på nya bostadslån

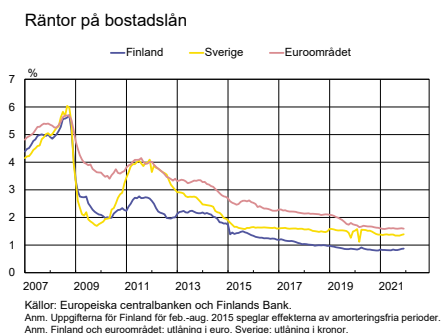

Diagram 8. Årlig förändring i utlåning till företag

Diagram 9. Ränta på utlåning till företag

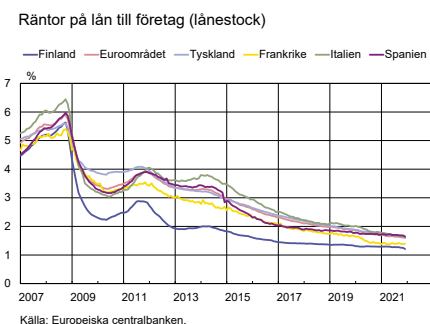
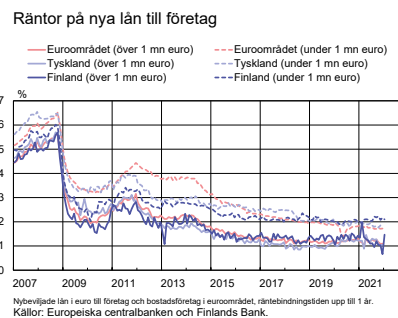

Diagram 10. Räntor på nya lån till företag

Europeiska centralbankens penningpolitik 2021

ECB:s penningpolitik var alltjämt mycket expansiv under 2021. ECB-rådet höll styrräntorna oförändrade under hela året. Räntan på de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna var 0,00 procent, räntan på utlåningsfaciliteten 0,25 procent och inlåningsräntan -0,50 procent. Räntorna har legat på samma nivå sedan september 2019. Rådet räknade med att räntorna skulle ligga kvar på denna nivå till dess att nettotillgångsköpen upphör.

Nettotillgångsköpen inom ramen för det utökade tillgångsköpsprogrammet, som hör till de extraordinära penningpolitiska åtgärderna, fortsatte i en månatlig takt om 20 miljarder euro under 2021. I december 2021 fattade rådet beslut om att köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP, pandemic emergency purchase programme) ska avslutas i mars 2022. Därefter höjs köpvolymer för det utökade tillgångsköpsprogrammet (APP, asset purchase programme) till 40 miljarder euro under andra kvartalet, varefter volymen minskar till 30 miljarder euro under tredje kvartalet 2022 och ytterligare till 20 miljarder euro i oktober 2022.

Samtidigt fattades beslut om att återinvesteringarna av kapitalet från förfallande värdepapper som förvärvats inom det utökade tillgångsköpsprogrammet fortsätter i stort sett fullt ut ännu efter det att ECB-rådet har inlett höjningarna av ECB:s styrräntor. I vilket fall som helst ska de fortsätta så länge som det är nödvändigt för att bibehålla gynnsamma likviditetsvillkor och en kraftigt ackommoderande penningpolitik. Eurosystemets balansräkning uppgick till något över 8 500 miljarder euro vid slutet av 2021.

I januari 2021 bedömde ECB-rådet att den ekonomiska tillväxten och utsikterna för euroområdet alltjämt var svaga på kort sikt. Inflationstrycket var likaså dämpat. Mot bakgrund av dessa bedömningar beslutade ECB-rådet på sitt sammanträde i januari att hålla den expansiva penningpolitiken oförändrad.

På sitt penningpolitiska sammanträde i **mars 2021** konstaterade ECB-rådet att coronapandemin förefaller att ha lett till en avmattning i den ekonomiska tillväxten under första kvartalet. Situationen förväntades dock bli bättre under slutet av året. Inflationen visade en svag uppgång till följd av temporära faktorer och stigande energipriser, men inflationstrycket bedömdes alltjämt vara dämpat totalt sett. Mot bakgrund av dessa bedömningar ansåg ECB-rådet det nödvändigt att upprätthålla gynnsamma finansiella förhållanden hela pandemiperioden ut. Utifrån sin bedömning av de finansiella förhållandena och inflationsutsikterna meddelade ECB-rådet att det fanns skäl att betydligt öka takten i nettotillgångsköpen inom PEPP-programmet – inom ramen för det avtalade maxbeloppet 1 850 miljarder euro – under andra kvartalet jämfört med de första månaderna 2021. Till övriga delar hölls den penningpolitiska hållningen oförändrad.

På det penningpolitiska sammanträdet i **april** konstaterade ECB-rådet att tillväxtutsikterna alltjämt överskuggades av coronapandemin. Den ekonomiska tillväxten väntades dock ta fart under slutet av året. Inflationen hade fortsatt att öka något på grund av temporära faktorer och stigande energipriser. De finansiella förhållandena var fortsatt gynnsamma. Mot bakgrund av dessa uppgifter meddelade ECB-rådet att det håller den expansiva penningpolitiska hållningen oförändrad.

I **juni** bedömde ECB-rådet att den ekonomiska tillväxten skulle ta fart under andra halvåret. Inflationen hade ökat ytterligare på grund av temporära faktorer och stigande energipriser. Inflationen väntades fortsätta att tillta i slutet av året för att därefter sakta in i början av 2022. De finansiella förhållandena var fortsatt gynnsamma trots de stigande marknadsräntorna. Eftersom den ekonomiska tillväxten var bättre än väntat under första halvåret reviderade Eurosystemets experter i juni upp prognosen för BNP-tillväxten i euroområdet för 2021 och 2022. Också inflationsprognosen för 2021 och 2022 reviderades upp på grund av temporära faktorer och stigande energipriser. Mot bakgrund av dessa uppgifter meddelade ECB-rådet att den expansiva penningpolitiska hållningen förblir oförändrad.

I början av juli tillkännagav ECB-rådet sin översyn av den penningpolitiska strategin. ECB-rådet preciserade det från prisstabiliteten härledda inflationsmålet, som framöver uttrycks som ett symmetriskt inflationsmål på 2 procent på medellång sikt. ECB-rådet lade också till en plan för hur klimatförändringen ska beaktas i den penningpolitiska strategin. Planen kan tillämpas under förutsättning att prisstabilitetsmålet inte äventyras. På det penningpolitiska sammanträdet i **juli** konstaterade rådet att den starka ekonomiska tillväxten under andra kvartalet väntades fortsätta också under tredje kvartalet. Den nya deltavarianten av coronaviruset ansågs dock medföra en betydande nedåtrisk för de goda konjunkturutsikterna. Inflationen hade ytterligare stigit något, men ökningen bedömdes bli temporär. De finansiella förhållandena bedömdes också vara fortsatt gynnsamma. Mot bakgrund av dessa uppgifter meddelade ECB-rådet att det håller den expansiva penningpolitiska hållningen oförändrad.

På sitt penningpolitiska sammanträde i **september** konstaterade ECB-rådet att den ekonomiska tillväxten varit snabb under det gångna året. Inflationen hade fortsatt att öka snabbare än väntat på grund av temporära faktorer och stigande energipriser. Dessutom hade de finansiella förhållandena varit gynnsamma. Vidare betonades att de uppreviderade inflationsprognoserna främst speglade temporära faktorer och stigande energipriser. Med ledning av dessa uppgifter meddelade ECB-rådet att de gynnsamma finansiella förhållandena kunde upprätthållas med en något långsammare takt i nettotillgångsköpen inom pandemiköppprogrammet än under de två tidigare kvartalen. ECB-rådet meddelade också att det i övrigt skulle hålla den expansiva penningpolitiska hållningen oförändrad.

På sitt penningpolitiska sammanträde i **oktober** konstaterade ECB-rådet att den starka ekonomiska tillväxten väntades fortsätta men bli en aning svagare än väntat. Inflationen hade fortsatt att öka något ytterligare, men detta ansågs huvudsakligen spegla stigande energipriser och att efterfrågan hade överstigit det produktionsbegränsade utbudet. De finansiella förhållandena bedömdes också vara fortsatt gynnsamma. Mot bakgrund av dessa uppgifter meddelade ECB-rådet att det håller den expansiva penningpolitiska hållningen oförändrad.

På sitt penningpolitiska sammanträde i **december** konstaterade ECB-rådet att den starka ekonomiska tillväxten kommer att fortsätta också 2022, även om den saktar in något. Spridningen av den nya omikronvarianten av coronaviruset i slutet av året kastade en skugga över konjunkturutsikterna. Inflationen hade stigit ytterligare, till hela 4,9 procent i november. Inflationsökningen ansågs huvudsakligen

spegla stigande energipriser och att efterfrågan överstigit det produktionsbegränsade utbudet. Inflationssökningen betraktades dock alltför som temporär och väntades avta under 2022 i takt med att de temporära faktorerna successivt skingras.

ECB-rådet bedömde att den starkare ekonomiska tillväxten och ökningen av inflationen närmare inflationsmålet gör det möjligt att successivt minska köpprogrammens volym under de följande kvartalen. Nettotillgångsköpen inom PEPP-pandemiköpprogrammet ska ske i en måttligare takt under första kvartalet 2022 än under det föregående kvartalet. PEPP-programmet fortsätter avtalsenligt till slutet av mars 2022. Enligt beslutet kan återinvesteringarna av värdepapper som förvärvats inom PEPP-programmet flexibelt inriktas på olika tillgångsklasser och olika länder om pandemin på nytt ger upphov till en risk för fragmentering av marknaden. Den successiva nedtrappningen av köpprogrammen ska vara förenlig med den penningpolitiska hållningen, som syftar till att inflationen stabiliseras nära ett symmetriskt inflationsmål på 2 procent på medellång sikt. ECB-rådet beslutade öka de månatliga nettotillgångsköpen inom APP-köpprogrammet till 40 miljarder euro under andra kvartalet 2022 och minska dem till 30 miljarder euro under det tredje kvartalet. Från och med oktober 2022 avtar den månatliga takten i APP-nettotillgångsköpen till 20 miljarder euro och köpen fortsätter i denna takt så länge som det är nödvändigt för att stärka styrräntornas stimulerande effekt. ECB-rådet räknar med att nettotillgångsköpen upphör strax innan höjningen av styrräntorna inleds.

ECB:s penningpolitik var i ett samlat perspektiv ackommoderande under 2021. Syftet med den expansiva penningpolitiken var att säkerställa gynnsamma finansiella förhållanden inom alla sektorer av ekonomin. Tack vare den expansiva penningpolitiken kunde bankerna upprätthålla ett rikligt kreditutbud och tillgången till finansiering underlättades. Hushållens och företagens lättare tillgång till lån bidrog till konsumtion och företagsinvesteringar. Därigenom stärktes också den ekonomiska tillväxten och det ökade prstrycket i euroområdet.

ECB-rådet bedömde att penningpolitiken alltför bör kompletteras av riktade och tillväxtfrämjande finanspolitiska åtgärder. Det bidrar också till att ekonomin anpassas till de strukturella förändringarna. Ett effektivt genomförande av programmet Next Generation EU (NGEU) och klimatpaketet Fit for 55 främjar en stark, grön och hållbar återhämtning av tillväxten i euroområdet.

1.3 Finlands Banks verksamhet 2021

Beredning och genomförande av penningpolitiken

Som medlem av ECB-rådet deltog Finlands Banks chefdirektör också 2021 i de penningpolitiska besluten. Experter från banken medverkade i beredningen av de penningpolitiska besluten och det övriga bakgrundsarbetet och ingick i Eurosystemets penningpolitiska kommitté och kommittén för marknadsoperationer.

Finlands Bank svarar för genomförandet av penningpolitiken i Finland. Kreditinstituten i Finland har centralbankskonton i Finlands Bank och kan delta i de penningpolitiska transaktionerna genom Finlands Banks förmedling. Finlands Bank har också deltagit i genomförandet av Eurosystemets utökade program för tillgångsköp.

Eurosystemets inlåningsränta, räntan på de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna och räntan på utlåningsfaciliteten låg under hela 2021 kvar på sin lägsta nivå någonsin, dvs. –0,50, 0,00 respektive 0,25 procent. Från och med sitt sammanträde den 22 juli 2021 har ECB-rådet i enlighet med den reviderade penningpolitiska strategin kommunicerat att styrräntorna kommer att ligga kvar på nuvarande eller lägre nivåer till dess att inflationstakten varaktigt stiger till 2 procent. Inflationen kan också temporärt ligga något över målet.

De extraordinära refinansieringstransaktionerna med längre löptider utgjorde 2021 fortfarande en viktig del av Eurosystemets åtgärder för att upprätthålla gynnsamma finansiella förhållanden i ett läge där euroområdet återhämtade sig från de problem som coronapandemin hade medfört. Inom ramen för den tredje serien av riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO III) som lanserades 2019 genomfördes fyra refinansieringstransaktioner kvartalsvis 2021. De lättare villkor för TLTRO-tilldelningen som ECB-rådet beslutat om 2020 tillämpades alltför.

Eurosystemet genomförde dessutom fyra långfristiga refinansieringstransaktioner med anledning av pandemin (PELTRO, pandemic emergency longer-term refinancing operations) där löptiden för den tilldelade finansieringen är cirka ett år. Räntan på varje refinansieringstransaktion är 0,25 procentenheter lägre än den genomsnittliga räntan i den huvudsakliga refinansieringstransaktionen för löptiden.

Bankerna har fortfarande aktivt ansökt om tilldelning vid TLTRO- refinansieringstransaktionerna. Beloppet av utestående krediter i Eurosystemet ökade under året från ungefär 1 800 miljarder euro till över 2 200 miljarder euro. Beloppet består nästan uteslutande av TLTRO-krediter. Det utestående beloppet av TLTRO-tilldelning till finländska banker uppgick till sammanlagt 36 miljarder euro vid årets slut, mot 22 miljarder euro vid slutet av 2020.

På sitt sammanträde i december 2021 fattade ECB-rådet inte beslut om att genomföra nya TLTRO- eller PELTRO-refinansieringstransaktioner under 2022. Rådet konstaterade dock att det kommer att se över situationen för TLTRO-refinansieringstransaktionerna med regelbundna mellanrum. Rådet meddelade också att det kommer att bevaka bankernas finansieringsförhållanden och säkerställa att förfall av TLTRO-refinansieringstransaktionerna inte hindrar en smidig transmission av penningpolitiken.

Eurosystemet säkerställde tillgången till globalt betydelsefulla valutor genom att fortsätta med befintliga valutaswappar med centralbankerna i Förenta staterna, England, Japan, Schweiz och Kanada. Eftersom priset på finansiering i dollar på marknaden hade sjunkit och tillgången hade förbättrats beslutade ECB-rådet i april 2021 att avbryta refinansieringstransaktionerna i dollar med tre månaders löptid från och med den 1 juli 2021. De kan dock inledas på nytt om det behövs. Finlands Banks motparter deltog inte i dollartransaktionerna under 2021.

I krisläget såg Eurosystemet fortfarande till att likviditetsförsörjningen i euro var tillräcklig även för aktörer utanför euroområdet. Repofaciliteten (repo facility) med centralbanker utanför euroområdet (EU-REP), som inrättats 2020, valutaswappavtalen med centralbankerna i Kroatien och Bulgarien och de bilaterala repokreditlinjerna (repo line) med centralbankerna i Albanien, Nordmakedonien, Rumänien, San Marino, Serbien och Ungern är i kraft fram till mars 2022.

Eurosystemet fortsatte att genomföra de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna med en löptid på en vecka och de regelbundna långfristiga refinansieringstransaktionerna med en löptid på tre månader som fastränteanbud med full tilldelning. Dessa refinansieringstransaktioner genomförs också framöver på detta sätt så länge det är nödvändigt. Under 2021 tillgodosåg bankerna inom Eurosystemet sitt lånebehov framför allt genom deltagande i de långfristiga och fördelaktigare extraordinära refinansieringstransaktionerna. De ansökte endast om liten tilldelning i de regelbundna refinansieringstransaktionerna.

Överskottslikviditeten i banksystemet i euroområdet, dvs. bankernas insättningar i centralbanken utöver kassakravet, ökade 2021 med cirka 800 miljarder euro, dvs. till ca 4 100 miljarder euro. Bankernas inlåning i Finlands Bank utöver kassakravet uppgick till 151 miljarder euro i genomsnitt 2021, mot 104 miljarder euro under 2020. Uppgången speglade framför allt Eurosystemets fortsatta värdepappersköp på grund av coronakrisen och den ökade TLTRO-tilldelningen till bankerna.

ECB-rådet fattade under 2020 flera beslut om säkerheterna för centralbankskredit i syfte att säkerställa bankernas tillgång till centralbanksfinansiering även i ett ansträngt läge. Rådet hade i december 2020 beslutat att dessa lättnader fortsätter att vara i kraft till juni 2022. Till de tillfälliga lättnaderna i villkoren för godtagbara säkerheter hörde bland annat en sänkning av värderingsavdragen för belåningsbara tillgångar med 20 procent. Det innebär att ett större kreditbelopp i centralbanken kan fås mot samma säkerheter.

Eurosystemet uppdaterade sitt ramverk för godtagbara säkerheter också 2021. Godtagbara som säkerheter i Eurosystemet blev bland annat omsättningsbara tillgångar vars kupongränta är bunden till hållbarhetsmålen (SPT, sustainability performance targets).

Finlands Banks nationella åtgärder för att säkerställa tillräckliga säkerheter fortsatte att vara i kraft. Ramverket för ytterligare lånefordringar, som togs i bruk hösten 2020, var oförändrat under 2021, med undantag för förlängningen av giltighetstiden för vissa garantier som godtas inom ramverket.

Det skedde inga förändringar bland Finlands Banks penningpolitiska motparter. Vid slutet av 2021 var motparterna sexton till antalet. Motparterna bestod av finska kreditinstitut och nordiska bankers filialer i Finland.

Värdet av de säkerheter som lämnats av Finlands Banks motparter fortsatte att öka 2021. De pantsatta säkerheterna hos Finlands Bank uppgick 2021 till cirka 40 miljarder euro i genomsnitt, mot cirka 27 miljarder euro 2020.

Finansiell stabilitet

Finlands Bank analyserar risker och sårbarheter som hotar den finansiella stabiliteten. De hänför sig framför allt till de ökande bostads- och husbolagslånen och hushållens växande skuldsättning.

Finlands Bank underströk 2021 vikten av att omedelbart få tillgång till nya riktade verktyg för att dämpa hushållens skuldsättning.

Sådana verktyg är exempelvis en maximal skuldkvot, dvs. ett skuldkvotstak, samt en begränsning av löptiderna för bostads- och husbolagslån. Skuldkvotstaket skulle stävja ökningen av hushållsskulden i förhållande till inkomsterna. Enligt Finlands Bank bör verktygen utsträcka sig till all kreditgivning, också aktörer utanför banksektorn.

Bostadslånen blir allt längre

Hushållens skulder i förhållande till de disponibla inkomsterna har fortsatt att öka under coronapandemin och skuldsättningen är rekordhög. Dessutom är bostadslånen längre än någonsin tidigare.

Skuldkvotstak kan dämpa konjunkturväxlingarna

Finlands Bank analyserade också med stöd av bankens allmänna jämviktsmodell vilka konsekvenser införandet av ett skuldkvotstak skulle ha för den ekonomiska tillväxten. Enligt resultaten skulle de långsiktiga effekterna på den ekonomiska tillväxten vara obetydliga.

Ett skuldkvotstak kunde emellertid dämpa konjunkturväxlingarna i ekonomin bättre än det nuvarande lånetaket.

Eget stresstestramverk beaktar nordiska kopplingar

Finansinspektionens direktion höjde inte de inhemska bankernas makrotillsynsbuffertar 2021, men Finlands Bank gjorde analysarbete för att förbättra beredskapen att i framtiden säkerställa lämpliga buffertar.

Finlands Bank och Finansinspektionen utvecklade i samarbete ett eget ramverk för stresstest som kompletterar de europeiska stresstesterna för banker. Ett eget stresstest ger information om bankernas förlusttolerans i händelse av allvarliga yttre störningar.

Inom ramen för de egna stresstesten kan hänsyn tas till att de finländska bankerna har affärsverksamhet på annat håll i Norden och därigenom bedöma exponeringen också för konjunkturer i de övriga nordiska länderna.

Färre amorteringsfria perioder för företagen

År 2021 fäste Finlands Bank i sin analys särskild uppmärksamhet vid hur de finländska företagen klarat sig under pandemin.

Fastän bankernas risker i anslutning till företagskrediter ökade på grund av pandemin, steg inte bankernas genomsnittliga låneräntor påtagligt. Under 2021 noterades inte längre ett liknande behov av amorteringsfria perioder och omförhandlingar av lån som våren 2020. Inte heller gick de värsta farhågorna om kreditförlustutvecklingen i uppfyllelse.

Finanssektorn har en viktig roll i kampen mot klimatförändringen

Tillgången till finansiering har under de senaste åren fått en allt större roll som möjliggörare för den gröna omställningen. Därför bedömer centralbankerna och tillsynsmyndigheterna hurdana risker klimatförändringen och klimatpolitiken kan innebära för olika finansiella aktörer. Finlands Bank har utvecklat sin egen analysberedskap och analysdata för bedömningen av klimatrelaterade risker inom den finansiella sektorn och deltagit i det internationella samarbetet.

Omställningen till en klimatneutral ekonomi kommer att kräva omfattande investeringar. Kapitalflödena måste styras om från ohållbar till hållbar ekonomisk verksamhet. Finanssektorn har en viktig roll åtgärderna för bekämpning av klimatförändringen.

Både de omställningsrisker som är kopplade till klimatpolitiken och de fysiska risker som beror på effekterna av klimatförändringen skapar oro för finanssektorn. Oron hänför sig uttryckligen till de finansiella aktörernas förmåga att bedöma kostnaderna och effekterna av dessa långvariga risker på deras affärsverksamhet.

Tillgångsförvaltning

Vid slutet av 2021 uppgick Finlands Banks finansiella tillgångar till cirka 11 miljarder euro. Tillgångarna bestod av direkta investeringar i räntebärande värdepapper i euro och andra valutor, investeringar i aktie- och fastighetsfonder, bankens guldreserv och särskilda dragningsrätter (SDR, Special Drawing Rights) i Internationella valutafonden.

Den räntebärande portföljen i utländsk valuta består av US-dollar (USD), brittiska pund (GBP) och japanska yen (JPY). Tillsammans med SDR-innehavet utgör den bankens valutareserv.

Under 2021 omfattade Finlands Banks långsiktiga tillgångsförvaltning aktie- och fastighetsinvesteringar, som genomfördes indirekt via fonder. Vid utgången av 2021 var portföljens storlek 1 688 miljarder euro.

Finlands Banks finansiella tillgångar ökade med 936 miljarder euro under 2021, främst på grund av en ökning av marknadsvärdet för aktieportföljen och apprecieringen av amerikanska dollar.

Den totala avkastningen på Finlands Banks finansiella tillgångar 2021 var 8,6 procent, dvs. 866 miljoner euro. Den globala ekonomin återhämtade sig under 2021, understödd av en stigande vaccinationstäckning och expansiv penningpolitik. Inflationen tog fart bland annat till följd av energiprisökningen, vilket ledde till stigande räntor i synnerhet i USA.

På grund av de stigande räntorna var avkastningen på räntebärande värdepapper negativ, -35,1 miljoner euro. Avkastningen på investeringar i amerikanska dollar var -28,7 miljoner euro, på investeringar i engelska pund -5,9 miljoner euro, på investeringar i japanska yen -0,4 miljoner euro och på investeringar i euro -0,1 miljoner euro.

Börskurserna steg under 2021 till följd av den ekonomiska återhämtningen och företagens goda resultat. På aktiemarknaden rådde det dock tidvis osäkerhet på grund av ökade förväntningar om en räntehöjning och svängningarna i pandemiläget. Den totala avkastningen på Finlands Banks aktieportfölj 2021 var 23,1 procent, dvs. 273 miljoner euro.

Den årliga avkastningen på investeringarna i fastighetsfonder varierar beroende på hyresintäkterna och värdeförändringar på fastigheterna. År 2021 skedde en återhämtning på fastighetsmarknaden jämfört med föregående år, vilket avspeglades i en livligare transaktionsaktivitet, en värderingsuppgång och en normalisering av hyresbetalningsförmågan. För 2021 var avkastningen på Finlands Banks fastighetsinvesteringar 6,5 procent, dvs. 10 miljoner euro.

Förstärkningen av dollar och pundet gentemot euron avspeglades i en positiv omvärdering av valutareserven med 483 miljoner euro. Totalt stärktes valutaposterna i portföljen av räntebärande värdepap-

per med 378 miljoner euro, varav förändringen i dollarinvesteringar stod för 349 miljoner euro, förändringen i pundinvesteringar för 52 miljoner euro och förändringen i värdepapper i yen för –23 miljoner euro.

Aktieportföljens andel av växelkursförändringarna var 105 miljoner euro 2021.

En betydande del, större än de finansiella tillgångarna, av Finlands Banks tillgångar består av värdepapper som förvärvats av penningpolitiska skäl och lånefordringar hos bankerna till följd av de penningpolitiska transaktionerna.

Eurosystemets penningpolitiska transaktioner genomförs decentraliserat mellan medlemsstaterna och ECB, och riskerna i och intäkterna av dem fördelas till stor del mellan de nationella centralbankerna.

Finlands Banks andel av Eurosystemets gemensamma penningpolitiska fordringar bestäms enligt den så kallade kapitalfördelningsnyckeln. Varje lands kapitalfördelningsnyckel är beroende av ekonomins relativa storlek. Vid utgången av 2021 var Finlands Banks andel 1,837 procent. De nationella centralbankerna bär emellertid själva riskerna i anknytning till statsobligationer som förvärvas inom ramen för programmet för köp av offentliga värdepapper och PEPP-köpprogrammet med anledning av pandemin.

Eurosystemets penningpolitiska tillgångar ökade under 2021 med cirka 1 400 miljarder euro och uppgick vid utgången av året till cirka 6 900 miljarder euro. Ökningen berodde framför allt på köp av obligationer inom ramen för PEPP-programmet och de tilldelade lånen i de riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO, targeted longer-term refinancing operations). Programmet för tillgångsköp (APP, asset purchase programme) fortsatte också under 2021 och ledde till en ökning av Eurosystemets penningpolitiska tillgångar.

Finlands Banks andel av de penningpolitiska tillgångarna ökade med cirka 29 miljarder euro och uppgick vid utgången av 2021 till cirka 119 miljarder euro. Uppgången i de penningpolitiska tillgångarna ledde till en ökning av de relaterade riskerna under 2021.

Finlands Banks finansiella tillgångar och andel av penningpolitiska fordringar	31.12.2021 Mn euro	31.12.2020 Mn euro
Finansiella tillgångar	10 946	10 010
Guld	2 537	2 434
Valutareserv	6 720	6 261
Räntebärande värdepapper i euro	0	61
Investeringar i aktiefonder	1 513	1 135
Investeringar i fastighetsfonder	176	119
Andel av penningpolitiska fordringar	118 748	90 022
Refinansieringstransaktioner	40 446	32 939
Riktade refinansieringstransaktioner ¹	40 375	32 423
Andra refinansieringstransaktioner ¹	70	515
Obligationer inom programmet för tillgångsköp	50 121	43 842
Finländska statsobligationer och obligationer utgivna av statsbundna institutioner	34 554	29 822
Obligationer utgivna av europeiska institutioner ¹	4 859	4 580
Säkerställda obligationer ¹	5 019	4 841
Företagsobligationer ¹	5 688	4 600
Obligationer inom köpprogrammet med anledning av pandemin²	28 070	12 747
Avslutade program	111	494
Värdepappersmarknadsprogrammet ¹	101	484
Köpprogrammen för säkerställda obligationer	10	10
Summa	129 694	100 032

1) Andel enligt kapitalfördelningsnyckeln (1,837% från 1.2.2020) av de nationella centralbankernas totala fordringar.

2) I tabellen upptas under köpprogrammet med anledning av pandemin fordringarna i Finlands Banks balansräkning.

Riskhantering.

Att genomföra penningpolitiken och trygga stabiliteten och funktionen i det finansiella systemet hör till centralbankens kärnuppgifter. Detta uppdrag är förenat med risker som kan ge upphov till förluster. Finlands Bank upprätthåller riskberedskapen genom att sörja för en stark balansräkning, alltså genom att öka avsättningarna och andelen eget kapital samt sprida investeringarna.

Finlands Banks finansiella tillgångar exponeras för marknads-, kredit- och likviditetsrisker. Med marknadsrisker avses till exempel ogynnsam utveckling av valutakurser, räntor och aktiepriser.

Finlands Bank investerar en del av sina finansiella tillgångar på de internationella aktie- och fastighetsmarknaderna. Investeringarna görs via fonder och bidrar till spridningen av övriga risker i balansräkningen.

Finlands Banks balansräkning har en strukturell ränterisk. Eurosystemet fastställer räntenivån på centralbanksinlåningen från affärsbanker på penningpolitiska grunder. Räntebeslutet har en direkt inverkan på bankens räntekostnader. Räntan på de penningpolitiska fordringarna är däremot i regel fast. Finlands Banks räntenetto sjunker följaktligen om räntan på centralbanksinlåningen stiger. Denna skillnad mellan räntebindningen för tillgångar och skulder i balansräkningen ger upphov till en strukturell ränterisk i Finlands Banks balansräkning.

Nettotillgångsköpen inom ramen för köpprogrammen får den strukturella ränterisken att stiga. Även återinvesteringar av kapitalet från förfallande värdepapper bidrar till den strukturella ränterisken.

Finlands Banks balansräkning och de penningpolitiska riskerna ökade under 2021 jämfört med 2020. De ökade riskerna speglar huvudsakligen en ökning av de penningpolitiska tillgångarna, framför allt till följd av de penningpolitiska stimulansåtgärderna. Riskerna i de finansiella tillgångarna ökade också något, huvudsakligen till följd av värdestegringen i aktiefondinvesteringarna.

Övrig verksamhet

Finlands Banks roll i den finska ekonomiska politiken och prognoser för ekonomin i Finland

I likhet med tidigare år fortsatte Finlands Bank 2021 att ta fram analyser av den ekonomiska utvecklingen och deltog i den ekonomisk-politiska debatten i Finland. Uttalandena baserar sig på de mål och den självständiga ställning som tillskrivits banken i lagen och i EU:s grundfördrag.

När coronapandemin fortsatte 2021 betonade Finlands Bank att åtgärderna för att bekämpa pandemin är mycket viktiga också med tanke på ekonomin. Vaccinationstäckningen har en stor betydelse i denna kamp. Tack vare de omfattande och snabba ekonomisk-politiska åtgärderna i början av krisen kunde massarbetslöshet och en konkursvåg undvikas. Då var det mycket motiverat att öka den offentliga skulden.

Vid utgången av 2021 hade situationen dock redan förändrats. Då ekonomin hade fått fast mark under fötterna, fanns det skäl att byta kurs i den ekonomiska politiken och skapa beredskap i de offentliga finanserna för en åldrande befolkning och framtida kriser. I hanteringen av de offentliga finanserna finns det också anledning att beakta att den allmänna räntenivån kommer att stiga från de senaste årens exceptionellt låga nivå.

För Finland är det speciellt viktigt att stärka de offentliga finanserna, eftersom den äldre befolkningens andel ökar exceptionellt snabbt och ekonomin i slutet av 2021 redan var på väg mot ett gynnsamt konjunkturläge. I ett gynnsamt konjunkturläge stöder en stimulerande finanspolitik inte effektivt tillväxt eller sysselsättning.

Under 2021 framhöll Finlands Bank att Finland så snart som möjligt bör försöka återgå till en statlig utgiftsram som leder till bättre balans i de offentliga finanserna. Finlands Bank framhöll också behovet av att överväga en förstärkning av styrsystemet för statsfinanserna, till exempel efter svensk modell.

Banken betonade under 2021 att tillväxtpotentialen för ekonomin och hållbarheten i de offentliga finanserna kan höjas genom olika reformer. Finland kan investera i utbildning, förbättra förutsättningarna för att anställa globalt, sträva efter att öka forsknings- och utvecklingsverksamheten samt förnya innovationspolitiken på bred front. Stärkandet av incitamenten för sysselsättning och arbetsmarknadens funktion har stor betydelse för den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen samt för utsikterna för de offentliga finanserna.

Under 2021 deltog Finlands Bank i diskussionen om utvecklingen av EU:s ekonomiska samordning och monetära union och betonade bland annat behovet av att gå vidare med arbetet för att bygga en bankunion och en kapitalmarknadsunion. Banken framhöll också att det är nödvändigt att revidera EU:s finanspolitiska regelverk. Reglerna behöver förenklas och de bör främja en kontracyklisk finanspolitik också i en gynnsam konjunktur.

Det primära syftet med Finlands Banks prognoser är att utgöra grund för euroområdets gemensamma penningpolitiska beredning och beslut. Finlands Banks prognos över den finländska ekonomin tas fram som ett led i hela Eurosystemets prognos i samarbete med Europeiska centralbanken och Eurosystemet. Finlands Bank ger ut interimsprognoser två gånger om året vid sidan av de makroekonomiska prognoserna. Interimsprognoserna ges ut i mars och september, och är snävare än de mer omfattande prognoser som tas fram i samarbete med Eurosystemet.

Under 2021 reviderade Finlands Bank konsekvent upp sina prognoser. Också inflationsprognosen reviderades upp till följd av stigande energipriser. De största osäkerhetsfaktorerna i de prognoser som gjordes under 2021 hänförde sig inte bara till pandemins utveckling utan också till globala störningar i utbudet.

I interimsprognoisen i mars 2021 bedömde banken att tillväxten ökar till 2,6 procent 2021. De förbättrade utsikterna speglade främst återhämtningen av den privata konsumtionen. Prognosen byggde på antagandet att restriktionerna successivt avvecklas och den ekonomiska tillväxten kommer i gång i takt med att vaccinationstäckningen ökar.

Enligt den omfattande prognosen i juni 2021 förväntades ekonomin i Finland växa med 2,9 procent under 2021 och 3,0 procent under 2022. Den snabba tillväxten uppskattades dock förbli temporär. På längre sikt speglar tillväxtutsikterna de negativa återverkningarna av befolkningens åldrande. Stigande råvarupriser och starkare konsumtionsefterfrågan ansågs driva upp inflationen märkbart under 2021, vilket hotade att dämpa tillväxten i världsekonomin. Prognosen räknade dock med att de kraftiga prisökningarna bara var tillfälliga.

I interimsprognoisen i september 2021 såg tillväxtutsikterna för ekonomin ljusare ut än i vårens prognos. Med draghjälp av den starka ekonomiska tillväxten steg också sysselsättningen mer än väntat under sommaren och konsumentprisökningen tilltog.

I prognosen från december 2021 betonade Finlands Bank att det försämrade pandemiläget, störningar i utbudet och snabbt stigande råvarupriser kastar en skugga över den ekonomiska tillväxten i Finland. Tillväxten bedömdes bli svagare än väntat om de globala utbudsstörningarna fortsätter eller om pandemiläget försvåras ytterligare. I decemberprognosen väntades ekonomin i Finland växa med 3,5 procent 2021 och bromsa in till 2,6 procent 2022. Flaskhalsarna i utbudet och de höga råvarupriserna uppskattades ta den bästa udden av tillväxten och höja inflationen.

Finlands Bank tog under året även fram en ny långsiktig tillväxtprognos för 2021–2070. Enligt prognosen kommer den ekonomiska tillväxten i Finland att ligga kring 1,2 procent per år i genomsnitt under de följande 20 åren och saktar därefter in ytterligare. Den åldrande befolkningen och låga produktivitetstillväxten tynger tillväxtutsikterna för den finländska ekonomin. Tillväxtpotentialen hotas inte bara av befolkningsutvecklingen utan också av att framför allt humankapitalet minskar.

Forskning

Finlands Bank har som mål att bedriva forskning på internationell toppnivå och genom forskningen stödja penningpolitiken och inflytandet i Eurosystemet. Forskningen bedrivs av ekonomavdelningarna, främst forskningsenheten och forskningsinstitutet för tillväxtmarknader (BOFIT) på avdelningen för penningpolitik och forskning. Utöver fast anställda forskare tar bägge enheterna också emot gästforskare via ett välbesökt gästforskarprogram och anlitar akademiskt meriterade utomstående rådgivare. Tyngdpunkterna i forskningen ligger på penning- och makrotillsynspolitik, makroekonomi, finansmarknaden och dess reglering och tillväxtekonomierna.

Antalet publicerade forskningsarbeten 2021 närmade sig rekordnivån. De teman som forskningen berörde speglade både Europeiska centralbankens strategiöversyn och den utdragna coronapandemin. Trettioårsjubileumskonferensen för Finlands Banks forskningsinstitut för tillväxtmarknader samlade centralbankschefer och framstående forskare med inriktning på tillväxtmarknaderna.

Statistik

Sammanställning av statistik är en av Finlands Banks lagstadgade uppgifter. Banken ansvarar för att ta fram nationell statistik över monetära finansinstitut, annan finansverksamhet och betalningsbalansen. Finlands Bank sammanställer själv statistik över monetära finansinstitut, investeringsfonder, värdepapper och betalningar. Däremot sammanställs betalningsbalansstatistiken och statistiken över finansiella räkenskaper av Statistikcentralen. Dessutom deltar Finlands Bank aktivt i Europeiska centralbankssystemets statistikprojekt.

Aktuella teman återspeglades i utvecklingen av bankens statistik 2021. Statistiken utökades med nya uppgifter som beskriver skuldsättningen och utvecklingen på bolånemarknaden. Banken inledde bland annat en informationsinsamling riktad till andra finansinstitut. Syftet med statistikinsamlingen är att skapa en komplettare bild av skuldsättningsläget och källorna till skuldsättning i Finland samt att bredda analysen av förändringarna i finansieringskanalerna. Dessutom samlade banken under året in uppgifter från kreditinstitut också om investeringsbostadslån och publicerade dessa uppgifter.

Uppföljningen och analysen av företagsfinansieringen utvecklades genom den nya insamlingen av uppgifter på lånenivå samt genom att ett dataakademiprojekt startades tillsammans med Statistikcentralen. Dataakademien går med hjälp av ny statistik på djupet med aktuella och för beslutsprocessen viktiga forskningsfrågor.

Dessutom arbetade Finlands Bank intensivt för att höja datakvaliteten, utöka datamängden och stärka utnyttjandet av data om hållbar utveckling. Finlands Bank inledde i början av 2021 bland annat ett projekt för att mäta klimatavtrycket i bankernas utlåning till företag.

Internationell verksamhet och internationellt samarbete

Europeiska centralbankssystemet och Eurosystemet

ECB-rådet är det högsta beslutande organet i Eurosystemet. Det består av ECB:s sex direktionsmedlemmar och centralbankscheferna i de 19 länder som har infört euron.

Finlands Banks chefdirektör Olli Rehn är medlem av ECB-rådet. Suppleant är direktionsmedlemmen Tuomas Välimäki.

ECB-rådet sammanträder i genomsnitt två gånger i månaden. Penningpolitiska sammanträden hålls med sex veckors mellanrum. Vid de övriga sammanträdena behandlas ECB:s och Eurosystemets övriga uppdrag och ansvarsområden. ECB-rådet fattar också banktillsynsbeslut som gäller betydande kreditinstitut i euroområdet.

Chefdirektören är också medlem av ECB:s allmänna råd, som består av ECB:s ordförande och vice ordförande samt cheferna för de nationella centralbankerna i EU-länderna.

Finlands Banks ledning och experter medverkade i arbetet i Europeiska centralbankssystemet på alla beredningsstadier inom systemet. Banken hade minst en medlem i varje kommitté och i de flesta arbetsgrupper som sorterar under kommittéerna.

Internationella valutafonden

Internationella valutafonden (IMF, International Monetary Fund) är en organisation som består av 190 medlemsländer. Dess uppgift är att främja internationellt samarbete, öppen och regelbaserad internationell handel, hållbar ekonomisk tillväxt och finansiell stabilitet.

Finlands Banks chefdirektör är Finlands representant i IMF:s högsta beslutande organ, styrelsen.

Finlands Bank utövar inflytande i IMF:s verksamhet också i den nordisk-baltiska valkretsen, som i IMF:s direktion representeras av en gemensam direktionsmedlem. Uppdraget togs 2020 över av Mika Pösö. Hans treåriga mandatperiod varar till slutet av 2022. Länderna i valkretsen tar fram gemensamma ställningstaganden i policyfrågor som behandlas av IMF:s direktion. Under perioden 2020–2022 ligger beredningsansvaret hos Finland. Finlands Bank och finansministeriet bereder ställningstagandena tillsammans.

Valkretsens verksamhet styrs av den nordisk-baltiska monetära och finansiella kommittén (Nordic-Baltic Monetary and Financial Committee, NBMFC), där vice ordföranden i Finlands Banks direktion Marja Nykänen är medlem.

På grund av coronapandemin hölls IMF:s vårmöte och årsmöte och mötena i Internationella monetära och finansiella kommittén (International Monetary and Financial Committee, IMFC) i samband med dem som webbmöten på våren och som hybridmöten på hösten. Diskussionerna på vår- och årsmötena fokuserade på återhämtningen från coronapandemin och höjningen av vaccinationstäckningen globalt.

Ett viktigt beslut i augusti 2021 var att öka tilldelningen av IMF:s särskilda dragningsrätter (SDR, Special Drawing Rights) med 650 miljarder amerikanska dollar. Med hjälp av den här historiskt stora globala krisåtgärden stärktes de ekonomiska buffertarna i IMF:s medlemsländer och främjades återhämtningen av ekonomierna. Åtgärden förbättrar också möjligheterna att fortsätta kampen mot pandemin.

Samarbetet i Europeiska unionen

Finlands Bank är medlem i EU:s Ekonomiska och finansiella kommitté (Economic and Financial Committee, EFC). Kommittén har till uppgift att främja samordningen av den ekonomiska politiken mellan medlemsländerna och delta i beredningen av arbetet i rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofin).

Under 2021 sammanträdde EFC 14 gånger i sin fullständiga sammansättning, som omfattar centralbankerna. Kommittén diskuterade bland annat de ekonomiska och finansiella konsekvenserna av coronapandemin, återhämtningspaketet Next Generation EU, utvecklingen av bank- och kapitalmarknadsunionen, bekämpningen av penningtvätt och behovet att utveckla den globala finansiella arkitekturen. Kommittén beredde också gemensamma ställningstaganden inför internationella möten.

Under 2021 deltog Finlands Bank också i arbetet inom flera EU-kommittéer och institutioner som främjar stabiliteten i bank- och finanssystemet. Den viktigaste av dem är Europeiska systemrisknämndens (European Systemic Risk Board, ESRB) styrelse, där Finlands Banks chefdirektör är medlem. Under 2021 analyserade kommittén coronapandemins effekter på riskerna för den finansiella stabiliteten i EU och behandlade till exempel sårbarhetsfrågor i anslutning till företagssektorn, fastighetsmarknaden och penningmarknadsfonder. ESRB diskuterade också EU-ländernas makrotillsynspolitik och makrotillsynsåtgärder.

Banken för internationell betalningsutjämnning

Finlands Banks chefdirektör deltar i BIS (Bank for International Settlements) regelbundna centralbankschefsmöten. På mötena diskuteras utvecklingen inom världsekonomi och finansmarknad samt ärenden som är viktiga för centralbanksverksamheten.

År 2021 hölls mötena virtuellt. Diskussionerna fokuserade i stor utsträckning på de ekonomiska konsekvenserna av coronakrisen, men chefdirektörerna dryftade också till exempel centralbankernas roll i arbetet mot klimatförändringen.

Nordiskt samarbete

Finlands Bank har nära kontakter med de övriga nordiska centralbankerna. De nordiska centralbankscheferna samlas årligen för att behandla aktuella frågor.

De nordiska centralbankscheferna träffades två gånger under 2021, en gång virtuellt och en gång vid ett hybridmöte i Oslo. Vice centralbankscheferna träffades en gång virtuellt och en gång i Stockholm. Vid dessa tillfällen diskuterades bland annat utsikterna för ekonomier som återhämtar sig från coronapandemin och frågor som gäller betalningssystemen.

Samarbetet mellan experterna på Finlands Bank och experter från de övriga nordiska centralbankerna främjades under 2021 i huvudsak genom virtuella evenemang med teman som tangerade många avdelningar.

Kommunikation

Coronaviruspandemin som bröt ut 2020 präglade Finlands Banks verksamhet starkt också 2021. Finlands Bank har aktivt följt och analyserat de ekonomiska konsekvenserna av coronakrisen och informerat regelbundet om dem. Genom intern kommunikation har banken syftat till att säkerställa kontinuiteten i bankens verksamhet och trygga personalens säkerhet.

Under 2021 ordnade Finlands Bank webinarier om olika ekonomirelaterade teman. Banken arrangerade fyra presskonferenser i samband med utgivningen av nya nummer av webbpublikationen Euro & talous. Presskonferenser hölls också om ECB:s nya penningpolitiska strategi och om lansering av Eurosystemets projekt för en digital euro. I september meddelade Finlands Bank att banken har ställt upp klimatmål för sin investeringsportfölj.

Bankens viktigaste webbplatser suomenpankki.fi och eurojatalous.fi (på finska) hade nästan två miljoner besökare under 2021. Dessutom informerade banken aktivt bland annat via sociala medier. Banken fick erkännande för sitt goda arbetsgivarvarumärke. Ett av de främsta resultaten för de sociala medier nas del var Finlands Banks placering bland de tre bästa i LinkedIn Talent Awards i kategorin Best Employer Brand 2021 i Norden.

På grund av coronapandemin var Finlands Banks myntmuseum öppet bara en och en halv månad under hela året. Under årets lopp ordnade Myntmuseet dock 15 hybridevenemang, som allmänheten kunde delta i via webben. Museets verksamhet utvidgades från museum och besökscentrum till en central för ekonomiskt kunnande. Till Finlands Banks strategiska prioriteringar hör att främja finländarnas ekonomiska kunnande. I januari 2021 överlämnade chefsdirektör Olli Rehn till justitieminister Anna-Maja Henriksson ett förslag till en nationell strategi för ekonomiskt kunnande, som tagits fram under ledning av Finlands Bank. Myntmuseets omorganiserade verksamhet stöder detta arbete, som utförs i samarbete med övriga aktörer inom ekonomiskt kunnande.

Pengar och betalningar

Kontanter och penningförvaltning

Finlands Bank ansvarar för utgivningen av sedlar och mynt i euro i Finland. Målet för Finlands Bank och övriga aktörer inom kontantförsörjningen är att säkerställa att tillgången till äkta kontanter av acceptabel kvalitet motsvarar efterfrågan i Finland. Finlands Bank strävar för sin del efter att se till att kontanter också framöver är ett konkurrenskraftigt betalningssätt.

Coronapandemin bidrog till att användningen av kontanter minskade. Enligt Finlands Banks konsumentenkät i oktober 2021 var kontanter fortfarande det primära betalningssättet för nästan en halv miljon finländare.

Distributionen av kontanter i Finland sker till största del via uttagsautomater och bankkontor. Antalet bankkontor med kontant-service har minskat och kontorens öppettider har begränsats drastiskt under årens lopp. Också antalet uttagsautomater minskade något 2021. Resultaten av konsumentenkäten visar att den allmänna tillgången till kontanter emellertid i det stora hela var tillfredsställande.

Finlands Bank gjorde en undersökning av tillgången till kontanter utifrån uttagsautomaternas och befolkningens geografiska spridning 2021. Av undersökningen framgick att finländarna i genomsnitt har hyfsad tillgång till uttagsautomater, men de regionala skillnaderna är stora. I nästan varannan kommun finns det endast en automat, om ens det.

Utgivningen av kontanter fortsatte att öka i Finland 2021, fastän användningen av kontanter minskade. Samma utveckling har kunnat observeras i hela euroområdet. Kontantsparandet ökar i allmänhet under osäkra tider, när man förbereder sig på eventuella kostnadsöverskningar eller i övrigt vill säkerställa sin betalningsförmåga i krissituationer.

Under coronapandemin har det också av hygienskäl varit vanligt att undvika att betala med kontanter. I butikskassorna fanns en allmän uppmaning till konsumenterna att betala med kontaktlösa kort för att

inte fysiskt vidröra terminalen, vilket är fallet vid transaktioner som kräver autentisering. Enligt ECB:s undersökning bidrar kontanter emellertid inte till någon betydande spridning av viruset.

År 2021 påträffades ett historiskt lågt antal förfalskade eurosedlar i omlopp i Finland och i euroområdet. I Finland påträffades 523 förfalskade sedlar och 977 förfalskade mynt. Falsa 20-eurosedlar var vanligast och stod för omkring en tredjedel av alla påträffade förfalskningar i omlopp. Finlands Bank lanserade 2021 en webbkurs om identifieringen av äkta sedlar. Kursen var riktad till såväl den stora allmänheten som professionella kontanthanterare.

Digitala centralbankspengar

ECB-rådet inledde 2021 ett omfattande undersöknings- och specifikationsprojekt för den digitala euron. Projektet är ett viktigt steg mot en framtid där medborgarna utöver kontanter också har tillgång till en digital form av euron. Digitala centralbankspengar skulle kunna bidra till en välfungerande ekonomi, eftersom de till skillnad från övriga elektroniska betalningsmedel inte är beroende av system i företag som är belägna utanför euroområdet.

I det tvååriga projektet deltar tiotals experter från ECB och alla centralbanker i Eurosystemet. Dessutom utnyttjar projektet extern kompetens via en särskild branscharbetsgrupp samt genom offentliga samråd och konsumentundersökningar. Det viktigaste beslutsorganet är en högnivågrupp, där direktionsmedlem Tuomas Vähimäki företräder Finlands Bank.

Syftet med projektet är att förbereda införandet av en digital euro i händelse av att utgivningen av en sådan någon dag anses vara motiverad. Ett eventuellt beslut om utgivning av den digitala euron fattas först när projektet har slutförts.

Betalnings- och avvecklingssystem

Coronapandemin påskyndade omvandlingen inom betalningsområdet 2021. Digitala betalningssätt har blivit allt vanligare, inköp görs i större utsträckning via näthandeln och mobilbetalningar har redan i någon mån trängt undan kortbetalningar.

Det av Finlands Bank samordnade nationella betalningsrådets arbete för att driva fram betalningslösningar som gynnar hela samhället fortsatte under året. Banken ordnade också det fjortonde betalningsforumet i maj 2021 – denna gång virtuellt. Banken var huvudarrangör för den tionde internationella ekonomiska forskningskonferensen om betalningar, Economics of Payments X, i oktober.

Både Europeiska kommissionen och Eurosystemet har en ny strategi för utveckling av massbetalningar. Eurosystemets åtgärder syftar till att möjliggöra förmedling av omedelbara betalningar inom hela det gemensamma eurobetalningsområdet.

Centralbankens övervakning har till uppgift att bedöma betalnings- och avvecklingssystemens funktionssäkerhet och effektivitet totalt sett. Övervakningen utövas både självständigt och som internationellt samarbete. Föremål för Finlands Banks övervakning är exempelvis de betalningssystem som används av bankerna i Finland, såsom EBA Clearings STEP2 och RT1 eller det inhemska systemet Siirto, samt Euroclear Finlands system för värdepappersavveckling.

Finlands Bank fortsatte att utveckla betalnings- och avvecklingssystemsimulatorn och erbjuda dess användare stödtjänster. Simulatorprogrammet utnyttjas i många länder exempelvis vid analys av systemrisker eller vid utvecklingsprojekt. En kraftigt omarbetad version av simulatorn lanserades och fick namnet BoF-PSS3. I september ordnades ett virtuellt simulatorseminarium.

Hanteringen av cyberrisker hos organisationer inom finanssektorn testades 2021 genom övningar som efterliknade en verklig situation. Penetrationstestmodellen TIBER-FI, som Finlands Bank hade tagit i bruk året innan, tillämpades i red team-penetrationstester. (Tiber är en förkortning för Threat Intelligence-based Ethical Red Teaming.) TIBER-fi bygger på det allmäneuropeiska ramverket TIBER-EU, som publicerades av Europeiska centralbanken 2018 och anger ramarna för genomförandet av penetrationstester.

Finlands Bank tillhandahåller Eurosystemets gemensamma TARGET-tjänster för banker och övriga aktörer. TARGET-tjänsterna omfattar betalningssystemtjänster (TARGET2), tjänster för omedelbara betalningar (TIPS) och avvecklingssystemtjänster (T2S). Under 2021 deltog Finlands Bank aktivt i Eurosystemets projekt för utveckling av marknadsinfrastrukturen i syfte att förbättra TARGET-tjänsterna.

I sitt eget system TARGET2-Suomen Pankki hade Finlands Bank 24 inhemska och nordiska banker och delsystem som kontokunder vid utgången av 2021. Under 2021 förmedlades i genomsnitt 3 600 betalningar till ett värde av i genomsnitt 41 miljarder euro dagligen via TARGET2-Suomen Pankki-systemet. Antalet betalningar ökade med upp till 41 procent jämfört med året innan. Betalningarnas värde minskade däremot något jämfört med 2020.

De första finländska bankerna anslöt sig vid utgången av 2021 till TIPS-systemet för omedelbara betalningar (TARGET Instant Payment Settlement), som tillhandahålls av Eurosystemet. Också plattformen EBA Clearings RT1, som varit det huvudsakliga systemet för direktgirering för finländska banker, överförde sin likviditetshantering till TIPS i december 2021.

Eurosystemets nya gemensamma säkerhetshanteringssystem ECMS (Eurosystem Collateral Management System) kommer att i november 2023 ersätta de nationella säkerhetshanteringssystemen i samtliga centralbanker inom Eurosystemet. ECB-rådet beslutade i april 2021 att de nationella centralbankerna efter övergången till ECMS kan ta emot säkerheter för lån till penningpolitiska motparter endast via värdepapperscentraler som hör till plattformen TARGET2-Securities (T2S). ECB:s Market Infrastructure Board (MIB) bekräftade sommaren 2021 att Finlands värdepapperscentral Euroclear Finland ansluter sig till T2S den 11 september 2023.

TARGET-systemen fungerade tillförlitligt under hela 2021 utan betydande störningar. Resultaten av den externa granskning av inträffade störningar i TARGET-systemen 2020 som initierats av ECB offentliggjordes i juli 2021. I december 2021 publicerade ECB en handlingsplan för att genomföra de rekommendationer som lyftes fram vid granskningen.

1.4 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem

Ärenden rörande förvaltningen och direktionen

Vid utgången av året hade direktionsmedlemmarna bland annat följande medlemskap i anknytning till tjänsteutövningen:

Direktionens ordförande *Olli Rehn*

- ECB-rådet och allmänna rådet, medlem
- Europeiska systemrisknämnden (ESRB), styrelsemedlem
- Internationella valutafonden (IMF), styrelsemedlem

Direktionens vice ordförande *Marja Nykänen*

- EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFC), ledamot
- Finansinspektionens direktion, ordförande

Direktionsmedlem *Tuomas Välimäki*

- ECB-rådet och allmänna rådet, suppleant för chefsdirektören

Dessutom hade direktionsmedlemmarna andra bisysslor och förtroendeuppdrag som bankfullmäktige godkänt med stöd av 17 § i lagen om Finlands Bank (214/1998).

Finlands Banks bokslut för 2021 och revision

Finlands Bank följer de ekonomibaserade bokföringsprinciper och tekniker som har godkänts av ECB-rådet, och boksluten utarbetas enligt dessa harmoniserade principer. Bankfullmäktige fastställer grunderna för bankens bokslut på framställning av direktionen enligt 11 § i lagen om Finlands Bank.

Den 17 december 2021 behandlade bankfullmäktige grunderna för upprättande av bokslutet. På förslag av direktionen beslutade bankfullmäktige att öka valutakursavsättningen med ett belopp som motsvarar valutakursvinsterna (0,5 miljoner euro enligt situationen i slutet av september) och avsättningen för prisdifferenser på värdepapper med ett belopp som motsvarar prisdifferenserna på värdepapper (30,6 miljoner euro enligt situationen i slutet av september). Avsättningen för realvärde utökas med 2 procent av grund- och reservfondens sammanlagda belopp, dvs. med 58 miljoner euro, för att säkerställa realvärdet på bankens eget kapital. Pensionsfondens underskott under räkenskapsperioden täcks i bokslutet med en pensionsfondsavgift på 10 miljoner euro. Resten av underskottet, 6 miljoner euro, täcks med medel ur pensionsavsättningen. Den generella avsättningen höjs inte eftersom resultatläget är svagt.

Finlands Banks balansomslutning för 2021 är 175 781 796 330,36 euro och räkenskapsårets resultat är 52 463 892,85 euro. Räkenskapsårets bokslut presenteras i detalj (balansräkning, resultaträkning, bokslutsprinciper samt bilagor till balansräkningen och resultaträkningen) i en bilaga till denna berättelse.

Finlands Banks revisorer

Riksdagen förrättade den 18 juni 2019 val av revisorer för Finlands Bank och suppleanter för dem. Senare förrättades fyllnadsval. År 2021 var följande personer revisorer och personliga suppleanter:

Mika Kari, riksdagsledamot

suppleant *Tuula Väättäinen*, riksdagsledamot, fr.o.m. den 29 juni 2021

Jukka Kopra, riksdagsledamot

suppleant *Jukka Mäkynen*, riksdagsledamot

Katri Kulmuni, riksdagsledamot

suppleant *Raimo Piirainen*, riksdagsledamot

Lotta Kauppila, CGR

suppleant *Hannu Riippi*, CGR

Timo Tuokko, CGR

suppleant *Anna Lind*, CGR

Riksdagen förrättade fyllnadsval den 29 juni 2021 och valde riksdagsledamot *Tuula Väättäinen* till revisorssuppleant. Riksdagsledamot *Mika Kari* var revisorernas ordförande. Sekreterare var ekonomie doktor, CGR *Markku Koskela* fram till den 12 mars 2021 och CGR *Lotta Kauppila* från och med den 15 juni 2021.

Revision 2020

Revisorerna, det vill säga riksdagsledamot *Mika Kari*, riksdagsledamot *Katri Kulmuni*, riksdagsledamot *Jukka Kopra*, CGR *Lotta Kauppila* och CGR *Timo Tuokko*, granskade den 9–12 mars 2021 Finlands Banks bokslut, bokföring och förvaltning för 2020.

CGR-samfundet KPMG Oy Ab granskade bankens räkenskaper och bokslut i enlighet med artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken och revisorerna tog del av rapporten över granskningen.

I sammandraget av revisionen för räkenskapsåret 2020 konstateras det att Finlands Bank bland annat genom att utfärda företagscertifikat har bidragit till att säkra finansieringen av företag som blivit lidande till följd av coronapandemin. Pandemiförhållandena har ökat hållbarhetsunderskottet i den offentliga ekonomin i Finland. Finlands Bank ska för sin del försöka bidra till att minska underskottet. Dessutom konstateras det att Finlands Bank har gjort mycket för att personalen ska orka under coronapandemin. Finlands Bank måste också förbereda sig på utdragna undantagsförhållanden, varvid personalens ork kan äventyras. Revisorerna fäster också uppmärksamhet vid finländarnas överskuldsättning och stöder samtidigt utvecklingen av ett positivt kreditregister i Finland. I sammandraget konstateras det att Finansinspektionens strategiska mål för åren 2020–2022 är att vara en högklassig, effektiv och sakkunnig övervakare som förändras i takt med omvärlden. Finansinspektionen har bedömt sin verksamhet mot dessa mål och bedömt att målet underskrids i vissa funktioner. Finansinspektionen bör utveckla dessa funktioner.

Revision 2021

Revisorerna, det vill säga riksdagsledamot Mika Kari, riksdagsledamot Katri Kulmuni, riksdagsledamot Jukka Kopra, CGR Lotta Kaupila och CGR Timo Tuokko, granskade den 8-11 mars 2022 Finlands Banks bokslut, bokföring och förvaltning för 2021.

CGR-samfundet KPMG Oy Ab granskade bankens räkenskaper och bokslut i enlighet med artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken och revisorerna tog del av rapporten över granskningen.

I sammandraget av revisionen för räkenskapsåret 2021 står det att revisorerna förutsätter att Finlands Bank fäster uppmärksamhet vid följande frågor:

- motståndskraft mot allvarliga störningar på finansmarknaden och i ekonomin samt återhämtning från allvarliga störningssituationer,
- allmän resiliens, funktionssäkerhet och försörjningsberedskap under alla förhållanden i plötsliga situationer i samhället,
- tillräcklig datasäkerhetsstandard för bankens samarbetsparter,
- fortsatt möjlighet att använda olika betalningssätt och tillgång till kontanter under alla förhållanden, samt
- utvecklingen av den digitala euron.

I sammandraget fäster revisorerna i fråga om Finansinspektionen uppmärksamhet vid att tillsynsavgifterna och arbetsbördan för Finansinspektionens personal är koncentrerade till vissa tillsynsobjekt.

Revisorerna konstaterar vidare att de har beaktat försämringen av bankens resultat för räkenskapsperioden och förstärkningen av balansräkningen som en följd av penningpolitiken. Finlands Banks resultat och verksamhet har stor samhälls- och betydelse.

Fastställande av resultaträkning och balansräkning samt förslag till vinstutdelning

Enligt 21 § i lagen om Finlands Bank ska hälften av Finlands Banks vinst överföras till reservfonden, medan återstoden av vinsten ska reserveras för statens behov. Bankfullmäktige kan enligt lagen besluta att vinsten ska användas på något annat sätt, om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek.

Fastställande av resultaträkning och balansräkning för 2020 samt förslag till vinstutdelning

Bankfullmäktige fastställde den 26 mars 2021 bankens resultaträkning och balansräkning för 2020 enligt revisorernas utlåtande.

Direktionens förslag till vinstutdelning för 2020 byggde på bestämmelserna om bokslut, monetära inkomster och vinstanvändning i lagen om Finlands Bank (214/1998) såväl som på bankens strategi och

riktlinjerna i bankens balansräkningspolicy. Målen är enligt dem att riskhanteringen och kostnadseffektiviteten ska ge möjlighet till en stabil och i relation till det egna kapitalet skälig vinstutdelning samt att en stabil vinstutdelning ska vara möjlig utan att bankens soliditet äventyras.

Bankfullmäktige beslutade den 26 mars 2021 att Finlands Banks vinst för berättelseåret, det vill säga 142 022 505,45 euro, ska disponeras på följande sätt: med stöd av 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank (214/1998) ska 42 022 505,45 euro överföras till reservfonden, medan återstoden, det vill säga 100 000 000,00 euro, ska reserveras för statens behov.

Fastställande av resultaträkning och balansräkning för 2021 samt förslag till vinstutdelning

Bankfullmäktige beslutade den 25 mars 2022 att Finlands Banks vinst för berättelseåret, det vill säga 52 463 892,85 euro, ska disponeras på följande sätt:

Med stöd av 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank (214/1998) överförs 26 163 892,85 euro av vinsten till reservfonden, medan återstoden på 26 300 000,00 euro reserveras för statens behov.

Andra behandlade ärenden

Till bankfullmäktiges viktigaste arbetsformer hör att föra diskussioner med Finlands Banks direktion om den ekonomiska utvecklingen globalt, i euroområdet och i Finland, om ECB:s monetära politik och det finansiella systemet i euroområdet samt om andra aktuella frågor som gäller ekonomisk politik, penningpolitik och finanssektor.

Vid mötena behandlades coronapandemins konsekvenser för den ekonomiska utvecklingen internationellt och i Finland. Även översynerna av Europeiska centralbankens strategi och ECB:s penningpolitik behandlades vid flera möten.

Del 2. Finansinspektionen under 2021

I den här delen återges Finansinspektionens verksamhet och EU:s finansiella tillsyn under 2021. Fokus ligger på bankfullmäktiges verksamhet och frågor som är centrala ur dess perspektiv. Finansinspektionens verksamhet under 2021 beskrivs mer detaljerat i publikationerna *Finansinspektionens verksamhetsberättelse 2021* och *Direktionens berättelse till bankfullmäktige om Finansinspektionens verksamhet 2021*. Berättelserna finns tillgängliga på Finansinspektionens webbplats.

2.1 Finansinspektionens uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finansinspektionens förvaltning

Finansinspektionens uppgifter och bankfullmäktiges ställning

Finansinspektionen är administrativt knuten till Finlands Bank, men är oberoende i sina beslut. Syftet med Finansinspektionens verksamhet är att se till att kreditinstituten, försäkrings- och pensionsanstalterna och andra lagfästa tillsynsobjekt bedriver en stabil verksamhet, att de försäkrade förmånerna tryggas och att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthålls. Till uppgifterna hör också att främja god praxis på och allmänhetens kunskaper om finansmarknaden.

Bankfullmäktige övervakar den allmänna ändamålsenligheten och effektiviteten i Finansinspektionens verksamhet. I sin tillsyn över ändamålsenligheten utvärderar bankfullmäktige hur det lagfästa målet har nåtts. Bankfullmäktige övervakar den allmänna effektiviteten framför allt utifrån hur personalstyrkan och budgeten generellt sett utvecklas i förhållande till arbetsuppgifterna, marknadsutvecklingen och förändringarna i lagstiftningen.

Bankfullmäktige utnämner Finansinspektionens direktionsmedlemmar och, på framställning av direktionen, även direktören. Direktionen ska enligt 10 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) minst en gång om året lämna bankfullmäktige en berättelse över målen för Finansinspektionens verksamhet och måluppfyllelsen. I denna ingår en bedömning av vilka förändringar som väntas ske i tillsynen och deras inverkan på avgiftsinkomsterna samt vilka åtgärder de väntade förändringarna kräver.

Finansinspektionens förvaltning

Finansinspektionen leds av en direktion. Direktionen ska lägga upp de särskilda målen och besluta om riktlinjerna för Finansinspektionens verksamhet. Den ska också styra och övervaka hur målen uppfylls och riktlinjerna iakttas. Dessutom ska direktionen bland annat behandla Finansinspektionens årliga budget och underställa den Finlands Banks direktion för fastställelse.

År 2021 var följande personer medlemmar respektive personliga suppleanter i Finansinspektionens direktion:

Ordförande

Marja Nykänen, vice ordförande i Finlands Banks direktion

Vice ordförande

Leena Mörttinen, understatssekreterare, finansministeriet

Övriga medlemmar

Heli Backman, avdelningschef, överdirektör, social- och hälsovårdsministeriet

Lasse Heiniö, filosofie kandidat, försäkringsmatematiker (SGF)

Leena Kallasvuo, ekonomie magister

Vesa Vihriälä, arbetslivsprofessor i ekonomi, Helsingfors universitet

Suppleanter

Suppleant för Marja Nykänen var avdelningschef *Katja Taipalus*. Suppleant för Leena Mörttinen var lagstiftningsrådet, enhetschef *Janne Häyrynen*. Suppleant för Heli Backman var direktör *Hannu Ijäs* fram till 18.4.2021 och övermatematiker *Minna Lehmuskero från* och med 28.5.2021.

Direktör för Finansinspektionen var vicehäradshövding, ekonom *Anneli Tuominen*.

Sekreterare i direktionen var Finansinspektionens chefsjurist *Pirjo Kyyrönen*.

2.2 Finansinspektionens verksamhet 2021

Finansinspektionens direktion har lämnat sin berättelse om Finansinspektionens verksamhet 2021 till bankfullmäktige. I berättelsen beskrivs tillståndet på finansmarknaden och Finansinspektionens strategi och hur målen för 2021 utfallit. Dessutom redogör berättelsen för det årliga samrådet med finansmarknadsaktörerna och för hur Finansinspektionen i sin verksamhet har beaktat de uppmaningar som bankfullmäktige framförde i sin berättelse för 2020. I slutet av berättelsen presenteras en bedömning av förändringarna i tillsynen och tillsynsavgifterna 2022. Direktionens berättelse till bankfullmäktige finns i sin helhet tillgänglig på Finansinspektionens webbplats.

I direktionens berättelse för 2021 konstateras att läget inom finanssektorn har varit fortsatt gott också under det andra året av coronapandemin, men riskerna i anslutning till coronapandemin och den ekonomiska utvecklingen är fortfarande stora. Finansinspektionen har fortsatt den intensifierade uppföljningen av tillsynsobjektens risksituation och analysen av coronapandemin och dess ekonomiska konsekvenser.

Banksektorns solvens var fortsatt stark i en osäker omvärld och rörelsevinsten ökade jämfört med året innan. Andelen oreglerade krediter var måttlig och var fortfarande bland de minsta i Europa.

Livförsäkringssektorns solvens stärktes sammantaget under året, även om den sjönk under årets sista kvartal. Solvens II-kapitalbasen ökade till rekordnivå. Livförsäkringsbolagens premieinkomster utvecklades utmärkt särskilt tack vare fondförsäkringarna.

Solvensgraden inom skadeförsäkringssektorn nådde sin högsta nivå under Solvens II-regleringens giltighetstid, det vill säga efter 2016. Placeringsavkastningen och intäkterna av försäkringsverksamheten ökade de egna tillgångarna under varje kvartal, och solvensen stärktes. Resultatet av försäkringsverksamheten var mycket gott. Pandemin minskade trafiken och mobiliteten och ökade distansarbetet, vilket innebär att det registrerades färre skadefall än genomsnittligt särskilt när det gäller försäkringarna för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar.

Arbetspensionssektorns solvens stärktes ytterligare under året. Investeringsstillgångarna ökade i huvudsak tack vare aktieavkastningen. Också den riskbaserade solvensen förbättrades; solvensgränsen, det vill säga kapitalkravet i förhållande till placeringstillgångarna, steg till sin högsta nivå sedan den nya solvenslagstiftningen trädde i kraft 2017.

Finansinspektionens mål och måluppfyllelse 2021

Finansinspektionens strategi uppdaterades i slutet av 2019. Den nya strategin gäller åren 2020–2022. Finansinspektionens strategiska mål fördelar sig kring tre teman:

- tillsyn som speglar omvärldsförändringar
- god kvalitet och effektivitet
- expertis och gott anseende.

Finansinspektionens fem strategiska projekt framskred i huvudsak väl under 2021. De strategiska projekten är: 1. Tillsyn över den allt mer digitaliserade finanssektorn, 2. Beredskap inför störningar, 3.

Integrering av klimatförändringen i tillsynen, 4. Tillsyn över förhindrandet av penningtvätt och 5. Fastställande av miniminivån på tillsynen.

Tillsyn som speglar omvärldsförändringar

Läget inom finanssektorn efter de två coronapandemiåren är fortsatt gott, men riskerna i anslutning till den ekonomiska utvecklingen är fortfarande förhöjda. Finansinspektionen har fortsatt den intensifierade uppföljningen av tillsynsobjektens risksituation.

Den förändrade lägesbilden i omvärlden återspeglades också i makrotillsynsbesluten under verksamhetsåret. Finansinspektionens direktion beslutade i slutet av juni att kreditinstitutens strukturella kapitalkrav ska vara lindrigare, det vill säga på den nivå som fastställdes våren 2020 på grund av coronapandemin. Samtidigt beslutade direktionen skärpa lånetaket för andra krediter än sådana som upptagits för anskaffning av första bostad med fem procentenheter, det vill säga till nivån före coronapandemin, 85 procent.

ECB och Europeiska bankmyndigheten (EBA, European Banking Authority) publicerade resultaten av stresstesterna för bankerna i juli. Finansinspektionen publicerade samtidigt resultaten av de nationella testerna. Enligt stresstesterna tål de finländska kreditinstitutens solvens en betydande försämring i de yttre omständigheterna. Resultaten av Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndighetens (EIOPA, European Insurance and Occupational Pensions Authority) stresstest publicerades i december. Testet bekräftade att sårbarheterna inom EU:s försäkringssektor framför allt hänför sig till marknadsriskerna, särskilt ränterisken. I Finland deltog OP Gruppen och Sampo Gruppen i testet.

Banksektorn

Banktillsynen fokuserade på kreditrisker och i synnerhet på processer kring problemkrediter på grund av pandemin. Vid inspektioner inom detta område upptäckte många banker brister i efterlevnaden av bestämmelserna om klassificering av problemkrediter.

De banker som står under ECB:s tillsyn lämnade in en självbedömnings- och handlingsplan för hanteringen av klimatrisker utifrån ECB:s rekommendationer från 2020. Utifrån dessa gjorde ECB:s och Finansinspektionens gemensamma tillsynsgrupper en egen bedömning och utfärdade bankspecifika rekommendationer. I fortsättningen ingår en bedömning av klimatriskerna i alla ECB:s tillsynsbedömningar.

EBA:s omfattande revidering av metoden för intern riskklassificering (IRB-metoden eller internmetoden) trädde huvudsakligen i kraft i början av 2022. Reformen förutsätter att banker som använder internmetoden utvecklar sina verksamhetssätt och lämnar in ansökningar om ändringar till Finansinspektionen för bedömning. Finansinspektionen konstaterade i sina bedömningar av utvecklingen av IRB-modellerna att bankerna inte har kunnat förbereda sig fullt ut på ändringen på det sätt som regleringen förutsätter. Utvecklingsarbetet fortsätter under de kommande åren.

Försäkringssektorn

Finansinspektionen upptäckte dröjsmål i behandlingstiderna för ansökningar om ersättning ur skadeförsäkringsbolagens lagstadgade trafik- och olycksfallsförsäkringar och överskridningar av de lagstadgade tidsfristerna. Finansinspektionen utarbetade under året en ny rapporteringsmodell för behandlingstiderna för dessa försäkringsslag och börjar samla in uppgifter 2022.

Finansinspektionen utredde metoderna för värdering av fastigheter som ägs av arbetspensionsanstalter samt skade- och livförsäkringsbolag och bedömningarnas aktualitet. Utredningen visade att värderingarna i regel uppdateras tillräckligt ofta. I fråga om skade- och livförsäkringar utredde Finansinspektionen dessutom beräkningen av solvenskravet på gruppnivå. Enligt Finansinspektionens uppfattning inverkar de brister och fel som upptäckts vid temabedömningen inte nämnvärt på gruppernas solvens.

Finansinspektionen gjorde en utredning om verkställigheten av lagen om pension för företagare (FöPL). Pensionsanstalten ska fastställa en årlig arbetsinkomst som kvalitativt och tidsmässigt motsvarar värdet av företagarens arbetsinsats. Enligt Finansinspektionens observationer iakttas dock inte lagens krav eller arbetspensionsbolagens egna anvisningar och material vid fastställandet av arbetsinkomsten.

Arbetslöshetskassornas ansökningar följdes noggrant upp i fråga om antal, utgifter och behandlingstider. Samtidigt reagerade man i realtid på eventuella ändringar i dem.

Tillsynen över kapitalmarknaden

Antalet prospektansökningar som kom in till Finansinspektionen var rekordstort och deras kvalitet varierade. Förändringarna i omvärlden och regleringen har också påverkat tillsynen över kapitalmarknaden. Tyngdpunkten i övervakningen av projektet för hållbar finansiering har legat särskilt på fondprodukter och tolkningar i anknytning till dem. Fondernas regler bedömdes särskilt med tanke på huruvida de motsvarar de nya informationskraven i anslutning till hållbar finansiering.

De två temabedömningarna inom fondsektorn visade att likviditetshanteringen i placeringsfonder ännu behöver utvecklas. Temabedömningen av investeringsbaserad gräsrotsfinansiering visade att det fanns brister särskilt i beskrivningen av riskerna och bolagets ekonomiska situation.

Tillsynen över förhindrande av penningtvätt

Finansinspektionen har genom inspektioner och fortlöpande tillsyn fortsatt att bedöma tillsynsobjektens metoder för förhindrande av penningtvätt. Inspektionerna har riktats till bank- och betaltjänstsektorerna. Den fortlöpande tillsynen fördelades bland annat på deltagande i regelbundna helhetsbedömningar av de nationella bankerna, arbete i tillsynskollegier som inrättats för betydande gränsöverskridande tillsynsobjekt samt deltagande i behandlingen av nya ansökningar om registrering och koncession. Den kontinuerliga tillsynen utvecklades genom att utvidga deltagandet i det internationella tillsynssamarbetet för förhindrande av penningtvätt och genom att bättre än tidigare beakta iakttagelser som kommit fram i tillsynsmyndighetens bedömningar i riskbedömnings- och tillsynsarbetet.

Ett viktigt utvecklingsobjekt 2021 var reformen av rutinerna för organisering och genomförande av inspektioner för förhindrande av penningtvätt. Under året slutfördes tre tidigare påbörjade inspektioner för förhindrande av penningtvätt och rapporten över en fjärde lämnades till revisionsobjektet för slutkommentarer. Under hösten inleddes tre nya inspektioner. Byrån för förhindrande av penningtvätt har en inspektionskapacitet på cirka fem inspektioner inom 12 månader.

Ett annat viktigt utvecklingsobjekt och prioriterat område 2021 var att se över regleringen. Finansinspektionen deltog i finansministeriets lagstiftningsarbetsgrupp och inledde en revidering av sin egen föreskrifts- och anvisningssamling som preciserar lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt.

Finansinspektionen medverkade också i den arbetsgrupp för revidering av penningtvättslagen som leds av finansministeriet. En proposition som beretts utifrån arbetsgruppens arbete lämnades i januari 2022. Finansinspektionens föreskrifts- och anvisningssamling om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, som delvis baserar sig på lagreformen, sändes på remiss i december 2021.

Övervakning av cyber- och IKT-risker

I och med att finanssektorn digitaliseras blir beredskapen inför olika hot mot informationssäkerheten och cybersäkerheten allt viktigare. Regleringen förpliktar aktörerna inom finanssektorn att sörja för en tillräcklig nivå på informationsförvaltningen, informationssäkerheten och verksamhetens kontinuitet. Finansinspektionen övervakar att dessa krav uppfylls i samband med auktoriseringen och registreringen av nya aktörer, inspektionsverksamheten och annan tillsyn, till exempel genom att följa upp betydande störningar i de tjänster som tillsynsobjekten tillhandahåller samt i betalnings- och informationssystem.

Finansinspektionen analyserar också i ett bredare perspektiv tillsynsobjektens digitala mognad och riskhantering. I den första fasen genomfördes en temaenkät om den digitala mognaden hos tillsynsobjekten. Utifrån det insamlade materialet går arbetet vidare med en analys av riskerna i anslutning till digitaliseringen och metoderna för hantering av dem, bland annat i fråga om datasäkerhet och data-skydd.

Finansinspektionen deltar i försörjningsberedskapsarbetet. Till exempel i en pool bestående av aktörer i den finansiella sektorn och myndigheter är syftet att tillsammans trygga verksamhetsförutsättningarna för organisationer som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen och därigenom för hela samhället under alla förhållanden. Bedömningen av cyberhot och förberedelserna för dem är en viktig del av detta beredskapsarbete i försörjningsberedskapsorganisationen. Finansinspektionen deltog också i finanssektorns FATO 2021-verksamhetsövning.

Finansinspektionens ombud hos två tillsynsobjekt

Finansinspektionen tillsatte ett ombud för att övervaka Privanet Securities Oy:s verksamhet den 11 mars 2021. Orsakerna var bland annat flera allvarliga försummelser och överträdelser som upptäckts i verksamheten till exempel vid hanteringen av intressekonflikter. Finansinspektionen återkallade tillsynsobjektets verksamhetstillstånd den 2 juli 2021.

Finansinspektionen beslutade att fortsätta med ombudstillsynen av Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo, som inleddes den 14 december 2020. Orsaken till ombudstillsynen var bland annat bolagets sätt att genomföra sin lagstadgade uppgift och syftet med sin verksamhet, i synnerhet med tanke på investeringsverksamheten, solvensen, riskhanteringen och ledningens skyldigheter.

God kvalitet och effektivitet

Bland de sex IT-projekt som hade prioriterats med tanke på Finansinspektionens tillsynsuppgifter framskred fyra planenligt under verksamhetsåret. De sex projekten är 1. Utveckling av dataanalys, 2. Reform av rapporteringssystemet, 3. Elektronisk ärendehantering, 4. Vidareutveckling av elektronisk ärendehantering, 5. Tillsynsmyndighetens arbetsbord och 6. Nya teknologier. Projekten 4 och 5 framskred långsammare än planerat.

Under året genomfördes 34 inspektioner enligt planen, medan 16 inspektioner försenades eller ställdes in. På motsvarande sätt genomfördes 13 temabedömningar på det planerade sättet medan 7 fördröjdes. Inspektionerna och temabedömningarna planeras årligen som en del av tillsynsavdelningarnas verksamhetsplanering. Orsaken till avvikelser från årsplanen är ofta ändringar i tillsynsobjektets verksamhet, omprioriteringen av tillsynsuppgifterna, personalbyten eller en arbetsmängd som är större än uppskattat. En del av inspektionerna och temabedömningarna är beroende av andra myndigheter (t.ex. ECB:s) och deras personal.

Finansinspektionen lämnade åtta begäranden om utredning till polisen, utfärdade två administrativa sanktioner och gav en offentlig varning. Hösten 2021 inledde Finansinspektionen en uppdatering av sanktionsprocessen.

Finansinspektionen avslutade 114 tillsynsfall som gällde handel på värdepappersmarknaden och informationsskyldighet i anknytning därtill. Under året mottog Finansinspektionen 160 STOR-anmälningar (Suspicious Transaction and Order Report) om misstänkta transaktioner och order. En betydande andel av anmälningarna undersöktes eller bedömdes under verksamhetsåret och en del överfördes till 2022.

Finansinspektionen upptäckte i april 2021 att cirka 5 procent av åtgärdsavgifterna inte hade fakturerats under perioden 1.1.2020–25.4.2021. Åtgärdsavgifterna fakturerades och betalades huvudsakligen före utgången av november månad. Sammanlagt står åtgärdsavgifterna för cirka 5 procent av Finansinspektionens finansiering. Processen utvecklas så att ett motsvarande fel inte kan uppstå på nytt.

Finansinspektionens direktion beslutade om utveckling och förstärkning av den interna kontrollen. Syftet är att bland annat skärpa internkontrollen samt se till att Finansinspektionen gör rätt saker effektivt

samt i överensstämmelse med de strategiska målen och de skyldigheter som lagstiftningen ställer. Som ett led i utvecklingsprojektet etablerades även posterna Compliance Officer och Risk Officer.

En kvalitetsgranskning av effektiviteten i Finansinspektionens verksamhet och allokeringen av resurserna, som genomförts av ett externt konsultföretag, blev färdigt. I projektet jämfördes Finansinspektionens verksamhet med motsvarande utländska tillsynsmyndigheter. På basis av jämförelsen gav konsultföretaget rekommendationer om i vilken riktning och hur Finansinspektionens verksamhet och kunskande borde utvecklas.

Expertis och gott anseende

Nästan alla anställda på Finansinspektionen arbetade huvudsakligen på distans under året. Inspektionerna genomfördes virtuellt enligt distansinspektionsanvisningarna. Finlands Banks och Finansinspektionens gemensamma krisorganisation följde pandemiläget och samordnade de behövliga åtgärderna.

Enligt en personalundersökning, som genomfördes mot slutet av året, utvecklades resultaten positivt från den föregående undersökningen 2019. Under undantagsförhållandena svarade personalen också på en separat enkät om välmående i arbetet. Enligt resultaten upplevde största delen att arbetet i undantagsförhållanden har löpt smidigt och att de på det hela taget har klarat sig väl. Över 60 procent uppskattade att arbetsmängden har ökat. Enligt en enkät bland intressentgrupperna har Finansinspektionens anseende klart förbättrats jämfört med den föregående undersökningen från 2017.

Under året deltog Finansinspektionen tillsammans med Finland Bank i utarbetandet av en nationell strategi för främjandet av ekonomiskt kunnande och höll fyra virtuella föreläsningar för allmänheten tillsammans med Myntmuseet. Finansinspektionen ordnade den 2 november 2021 den internationella konferensen EU financial markets today and in the future.

Banker under ECB:s tillsyn övervakas av ECB:s och nationella tillsynsmyndigheters gemensamma tillsynsgrupper enligt en etablerad modell. Finansinspektionen utför cirka 75 procent och ECB 25 procent av tillsynsarbetet. I inspektionerna av finska banker deltog inspektörer från ECB och andra bankunionsländer, och därigenom stärktes framför allt inspektionerna av IT- och cyberrisker. Vid tillsynen över kreditinstitut som står under Finansinspektionens direkta tillsyn utnyttjades ECB:s metodutveckling.

EBAs arbete är viktigt för Finansinspektionen, eftersom EBA kan harmonisera tillsynspraxis mellan bankunionsländer och länder utanför bankunionen, till exempel de övriga nordiska länderna. Under redovisningsåret har reaktionerna på pandemisituationen accentuerats i EBAs arbete. Finansinspektionen deltog också i Eiopas och nationella tillsynsmyndigheters samarbete gällande bland annat utarbetandet av manualer, givandet av utlåtanden och rekommendationer samt utvecklingen av regleringen.

Europeiska värdepappers- och marknadsmyndighetens (Esma, European Securities and Markets Authority) och de nationella tillsynsmyndigheternas gemensamma tillsynsåtgärder inverkade under året också på inriktningen av Finansinspektionens verksamhet, särskilt i tillsynen över värdepappersföretag och värdepappersfonder. De gemensamma tillsynsåtgärderna främjar tillsynens enhetlighet i de olika medlemsländerna. Därtill har de utlåtanden, anvisningar och varningar som Esma utarbetat för marknaden med stöd av nationella tillsynsmyndigheter stött kapitalmarknadens verksamhet och för sin del främjat investerarskyddet.

Finansinspektionen, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Bank och Verket för finansiell stabilitet uppdaterade sin samarbetsmodell för krishantering på finansmarknaden. I den uppdaterade samarbetshandlingen kom man överens om informationsbyte och annat samarbete vid förutseendet, hanteringen och lösandet av kriser på finansmarknaden. Därtill uppdaterade Finansinspektionen och Verket för finansiell stabilitet den gemensamma samarbetshandlingen om effektiviseringen av resolutionen med anledning av ändringar som skett i synnerhet i banklagstiftningen.

Finansinspektionen reagerade på behov som kommit fram i kartläggningen av kunskandet genom att ordna utbildning och fästa särskild uppmärksamhet vid frågan i sina ersättningsrekryteringar.

Bedömning av förändringar i tillsynen och tillsynsavgifter 2022

I sin berättelse noterar direktionen följande om förändringar i tillsynen:

Osäkerheten på finansmarknaden fortsätter bland annat på grund av covid-19-pandemin och dess ekonomiska följdverkningar. Det förväntas inga betydande ändringar i tillsynen under 2022. Inom tillsynen har man berett sig på en utveckling som är svagare än väntat, även om tillsynsobjektens soliditet och likviditet hittills har varit bra. Staternas ökade skuldsättning och investerarnas osäkerhet om huruvida de penning- och finanspolitiska stimulansåtgärderna fortsätter eller avslutas ökar riskerna. Det är alltså möjligt att kreditförlusterna kommer att öka.

Tillsynsavgifterna kommer att uppgå till ungefär 36,7 miljoner euro 2022, vilket är ungefär 3 procent mer än 2021. Ökningen finansieras av de avgiftsskyldiga i proportion till de nuvarande tillsynsavgifterna.

Finansinspektionen väntar sig inte några större förändringar i antalet företag under tillsyn 2022. Efter 2022 påverkas antalet företag under tillsyn av en under beredning varande proposition om att Finansinspektionen ska ta över tillsynen över snabblånebolag samt av den eventuella överföring av ansvaret för tillsynen över Finnvera till Finansinspektionen som nu bereds av en arbetsgrupp vid arbets- och näringsministeriet.

Det är nödvändigt att revidera lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift för att se till att aktörerna i finanssektorn – oavsett bolagsform och val av handlingsmodell – på ett rättvist sätt deltar i att täcka kostnaderna för tillsynen över sin verksamhet.

2.3 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem

Bankfullmäktiges bedömning av föregående år och Finansinspektionens åtgärder med anledning av den

I sin allmänna ändamålsenlighetsbedömning av Finansinspektionen menar bankfullmäktige i sin berättelse för 2020 att myndigheten nått de mål som ställs på den i lag. Bankfullmäktige anser att de strategiska mål och val som Finansinspektionen satt upp för sig själv är ändamålsenliga. Bankfullmäktige anser att Finansinspektionen med hänsyn till den allmänna genomslagskraften har skött sitt ständigt skiftande verksamhetsområde effektivt och med en adekvat kostnadsutveckling. Bankfullmäktige ansåg att Finansinspektionen har bemött omstruktureringarna inom finanssektorn på lämpligt sätt. Exempelvis har Finansinspektionen anpassat sin verksamhet på det sätt som flyttningen av Nordeas säte har krävt.

I sin berättelse uppmanade bankfullmäktige Finansinspektionen till följande:

1. Bedöma vilka konsekvenser och risker den kraftiga ökningen av tillgångspriserna medför för de sektorer som står under tillsyn samt bedöma risken för bubblor och för att de spricker,

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen bedömer förändringarna i bostadspriserna och hushållens skuldsättning som en del av den kvartalsvisa makrotillsynen. Den maximala belåningsgraden återställdes för andra än köpare av första bostad på den åtstramade nivån den hade våren 2018. Beslutet om åtstramningen av lånetaket trädde i kraft den 1 oktober 2021. Vid bedömningen av kreditinstitutens kapitalkrav enligt makrotillsynsbestämmelser beaktades eventuella krisers multiplikatoreffekter.
- Banksektorns tolerans vid eventuella förändringar i omvärlden bedöms varit annat år inom hela EU under EBAs ledning. Enligt stresstesten för 2021 skulle de finska bankernas kapitaltäckning tåla en plötslig försämring av verksamhetsmiljön. Utöver stresstester av stora banker, som genomförs av EBA och ECB, genomförde Finansinspektionen ett stresstest för sju banker som är under dess direkta tillsyn. Testet baserade sig på scenarier och anvisningar för EBAs stresstester.

- I försäkringssektorn bedömde Finansinspektionen konsekvenserna av eventuella värdeändringar genom att för aktörer i arbetspensionssektorn kvartalsvis göra stresstester och genom att bedöma de scenarier som skade- och livförsäkringsbolagen använder i sina ORSA-rapporter.
 - Finansinspektionen utarbetade två temabedömningar om fondernas likviditetshantering och gav anvisningar till branschen gällande upptäckta brister. Övervakningen av likviditetshanteringen fortsätter som en del av den kontinuerliga tillsynen över fonder.
2. Se till att den vid behov kan ingripa mot försök till kursmanipulation när aktiemarknaden är volatil.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen övervakar sekundärmarknaden och ingriper i marknadsmissbruk. Anmälningar om misstänkta transaktioner och order (STOR) som rapporterats av branschen är ett viktigt verktyg för upptäckande av missbruk av insiderinformation och marknadsmanipulation. Under året tog Finansinspektionen emot 160 STOR-anmälningar. Därtill möjliggör det kontinuerliga utvecklingsarbetet av Finansinspektionens eget övervakningssystem samt den utvidgning av systemet som genomfördes under året mångsidigare missbruks- och kursmanipuleringsundersökning än tidigare i marknadssituationer av alla slag, även volatila.
 - Finansinspektionen berättade aktivt om spelreglerna för sociala medier och investeringar i olika kanaler under året.
3. Förbereda sig på tiden efter coronaepidemin, bland annat i fråga om makrotillsynsbestämmelserna, men säkerställa att skärpningen av kraven inte i onödan begränsar bankernas möjligheter att bevilja krediter.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Förberedelserna för makrotillsynspolitik för tiden efter coronapandemin fortsatte så att det är möjligt att dra de nya riktlinjerna och fatta besluten enligt dem under första hälften av 2022, om pandemin och det ekonomiska läget tillåter detta.
 - Vid förberedelserna har det fästs särskild uppmärksamhet vid de tilläggskapitalkrav som av makrotillsynsorsaker kan ställas på banker. När det gäller dessa så kallade makrotillsynsbuffertar bedömdes såväl tilläggskapitalkravens storlek som den instrument- och bankvisa fördelningen av buffertar som ställs på olika grunder och deras konsekvenser för bankernas kapitalkrav.
4. Fortsätta att bevaka hushållens skuldsättningsutveckling och i synnerhet husbolagslånens betydelse för den samlade skuldsättningen.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Hushållens skuldsättning och husbolagslånens utveckling följdes upp och bedömdes regelbundet som en del av makrotillsynsprocessen.
- Hushållens skuldsättning i förhållande till inkomsterna har under pandemitiden ökat med cirka åtta procentenheter, det vill säga till över 136 procent. Orsaken är dels den svaga inkomstutvecklingen till följd av epidemin, dels den ökade skuldsättningen. Under pandemin har skuldsättningen i förhållande till inkomsterna av olika skuldposter påverkats mest av bolån. Ökningen av husbolagslån har påverkats av konjunkturläget inom bostadsbyggandet.
- Finansinspektionen medverkade i en av finansministeriet ledd arbetsgrupp som bedömde förebyggandet av hushållens skuldsättning. Arbetsgruppen lämnade 2019 ett förslag på basis av vilket det utarbetades en regeringsproposition gällande hushållens skuldsättning. Propositionen innehåller en del av åtgärderna i förslaget. Enligt förslaget skulle det ställas en övre gräns på 60 procent i förhållande till det skuldfria priset på de bostäder som ska säljas gällande husbolagslånens andel

i nybyggen. Därtill föreslås det en maximitid på 30 år för husbolagskrediter som används vid nybyggen och ett förbud mot amorteringsfria perioder under de första fem åren efter att byggnaden blivit färdig.

- Finansinspektionens direktion sänkte från och med oktober 2021 lånetaket på krediter för anskaffning av andra än första bostäder med fem procentenheter till nivån före coronapandemin, det vill säga 85 procent, eftersom bostadsmarknaden har återhämtat sig väl från den chock som coronapandemin orsakade.
- I samband med makrotillsynsbeslutet rekommenderade Finansinspektionens direktion att långivarna noga ska bedöma lånesökandes betalningsförmåga och beakta eventuella kommande förändringar i skuldskötselkostnaderna samt ställa sig förbehållsamt till beviljandet av lån som är stora i förhållande till inkomsterna och längre än vanligt.

5. Bereda sig på att ansvara för all tillsyn över dem som beviljar snabblån.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen har inlett ett projekt för överföringen av tillsynsansvaret för så kallade andra kreditgivare och kreditförmedlare, som eventuellt äger rum 2023. Den tidsplan för lagförslaget som uppskattades hösten 2019 har skjutits upp med anledning av coronapandemin. Finansministeriets utkast till regeringsproposition gällande detta har skickats ut på remiss i januari 2022. Det är meningen att propositionen ska föreläggas statsrådet under vårsessionen 2022 och de föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2023.
- I samband med överföringen av tillsynsansvaret är det viktigt att Finansinspektionen får tillräckliga verktyg för den effektiva övervakningen av beviljandet av snabblån. Ett viktigt nytt verktyg är det positiva kreditupplysningsregistret, i vars förberedelser Finansinspektionen har deltagit. Det ger kreditgivarna en samlad bild av lånesökandens totalskuldsättning och förenklar därmed bedömningen av sökandens betalningsförmåga. Från Finansinspektionens synvinkel erbjuder det positiva kreditupplysningsregistret en möjlighet att utnyttja omfattande och aktuellt material vid bedömningen av tillsynsobjektens kreditgivningspolicy.

6. Fästa särskild uppmärksamhet vid utvecklingen av arbetspensionsanstaltens solvens i en situation där anstalterna för att trygga placeringsintäkterna måste ta större risker än tidigare.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen följer aktörernas solvens samt investeringarnas allokering, avkastning och risker minst kvartalsvis. Finansinspektionen bedömer också enskilda aktörers risktolerans med bland annat stresstester som genomförs kvartalsvis. I stresstesterna använder Finansinspektionen de investeringsallokerings- och solvensuppgifter som aktörerna rapporterar kvartalsvis.
- För omvärldsbevakningen har Finansinspektionen etablerat en grupp som analyserar marknaden genom att utnyttja på förhand fastställda marknadsindikatorer och Finansinspektionens riskkarta.

7. Säkerställa tillgången till grundläggande banktjänster och tjänsternas funktion under alla förhållanden samt bevaka att också kunder som inte använder digitala tjänster har tillgång till banktjänster.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen bedömer årligen tillgången till grundläggande banktjänster. Vid bedömningarna fästs särskild uppmärksamhet vid ställningen för kunder som inte använder digitala tjänster. På basis av den bedömning som gjordes i september 2021 skedde det inga märkbara förändringar i tillgången till grundläggande banktjänster under början av 2021.
- Som helhet har tillgången till grundläggande banktjänster kraftigt påverkats av digitaliseringen. Tack vare det har servicenivån för dem som använder digitala tjänster förbättrats, men samtidigt

blir det alltmer utmanande att upprätthålla servicenivån för de kunder som inte använder dem. När det gäller till exempel tjänsterna för uttagning av kontanter har Finansinspektionen inte med stöd av gällande lagstiftning möjlighet att ålägga depositionsbanker att erbjuda kontantuttag enligt en viss geografisk täckning. Användningen av kontanter som betalningsmedel har minskat länge, och coronapandemin har åtminstone tillfälligt ytterligare påskyndat denna utveckling, vilket skapar utmaningar för lönsamheten i att upprätthålla ett riksomfattande nätverk av kontantautomater. Eftersom det snabbt kan ske förändringar i omfattningen av nätverket för distribution av kontanter, finns det skäl att på förhand inventera behovet av eventuella lagändringar. Finansinspektionen vill genom sina egna initiativ påverka specificeringar av lagstiftningen så att det även framöver är möjligt att trygga tillgången till kontanta medel.

- Också begränsningar till följd av coronapandemin har påverkat tillgången till kontorstjänster. Coronarestriktionerna försämrar tillgången till banktjänster särskilt för kundgrupper som inte kan använda digitala tjänster. En samlad bedömning av tillgången till grundläggande banktjänster och förändringarna i dem 2021 presenteras för bankfullmäktige i april 2022.

Bankfullmäktiges bedömning av Finansinspektionens verksamhet

Bankfullmäktige konstaterar att Finansinspektionen har en viktig roll i hanteringen av ekonomiska kriser. Till denna roll hör både att se till att bankerna har tillräcklig kapitaltäckning innan en kris bryter ut och att borga för finansförmedlingen under pågående kris.

Ledningen för Finansinspektionen har lämnat sin berättelse om Finansinspektionens verksamhet 2021 till bankfullmäktige och publicerat Finansinspektionens verksamhetsberättelse. Utifrån de här berättelserna, diskussionerna på bankfullmäktiges sammanträden och annan information vill bankfullmäktige framföra följande:

Allmän ändamålsenlighet och effektivitet i Finansinspektionens verksamhet

I sin allmänna ändamålsenlighetsbedömning av Finansinspektionen menar bankfullmäktige att myndigheten nått de mål som ställs på den i lag. Bankfullmäktige anser att de strategiska mål och val som Finansinspektion satt upp för sig själv är ändamålsenliga. Bankfullmäktige anser att Finansinspektionen med hänsyn till den allmänna genomslagskraften har skött sitt ständigt skiftande verksamhetsområde effektivt och med en adekvat kostnadsutveckling.

Uppmaningar

Bankfullmäktige uppmanar Finansinspektionen att

- Förbereda sig på tiden efter coronaepidemin, bland annat i fråga om makrotillsynsbestämmelserna, men säkerställa att skärpningen av kraven inte i onödan begränsar bankernas möjligheter att bevilja krediter.
- Fortsätta att bevaka hushållens skuldsättningsutveckling och i synnerhet husbolagslånen betydelse för den samlade skuldsättningen.
- Fästa uppmärksamhet vid tillsynen över arbetspensionsanstalterna och utvecklingen av solvensen i ett läge där strävan att öka intäkterna ökar placeringsrisken.
- Säkerställa tillgången till grundläggande banktjänster och tjänsternas funktion under alla förhållanden samt bevaka att också kunder som inte använder digitala tjänster har tillgång till banktjänster.
- Säkerställa att de problem som hänför sig till tillsynen över förhindrande av penningtvätt åtgärdas fullt ut och att tillsynen är tillräcklig.
- Övervaka att de inhemska bankerna följer de sanktioner som införts till följd av Rysslands anfallskrig.
- Genom sina tillsynsåtgärder säkerställa tillräcklig beredskap för cyberpåverkan.

Del 3. Särskilda teman

Inflationen bromsades upp av coronakrisen

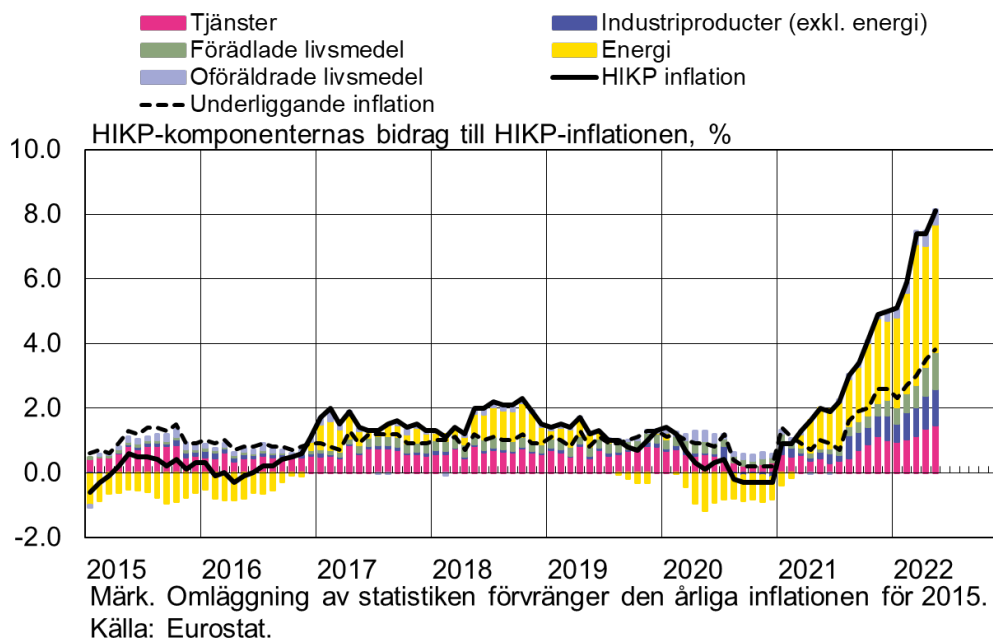
Sami Oinonen och Olli-Matti Laine

Inflationen i euroområdet hade länge varit mycket låg innan coronapandemin bröt ut. Inflationen sjönk gradvis i och med statsskuldskrisen i början av 2010-talet (diagram 1). Den totala inflationen har varierat främst på grund av fluktuationer i energipriserna och ibland till och med varit negativ. Den underliggande inflationen, som återger en mer varaktig utveckling där effekten av energi- och matpriserna har eliminerats, har sedan 2015 legat kring en procent. Inflationsutsikterna var svaga innan coronapandemin bröt ut, och risken var ett tillstånd med långvarig låg inflation.

Coronapandemin drabbade världsekonomin i stor skala och ledde också till en kraftig nedgång i totalproduktionen i euroområdet 2020. Totalproduktionen i euroområdet krympte genast i början av coronapandemin med nästan 15 procent jämfört med föregående kvartal och sjönk under hela året med 6,5 procent. Produktionsgapet, som mäter den fria kapaciteten i euroområdet, blev mycket negativt, det vill säga att produktionsutfallet var klart mindre än produktionspotentialen. Samtidigt ökade också arbetslösheten och minskade antalet sysselsatta betydligt våren 2020. Den minskade ekonomiska aktiviteten, den stora lediga kapaciteten och den ökade arbetslösheten dämpade löneutvecklingen och lönetrycket. Till följd av coronapandemin ökade avtalslönerna mycket långsamt.

Våren 2020 ledde det svaga ekonomiska läget till en betydande nedgång i inflationen i euroområdet (diagram 1). Inflationen påverkades särskilt av energikomponenten, eftersom energipriserna sjönk avsevärt till följd av de svaga tillväxtutsikterna för världsekonomin. Pandemin hade också betydande konsekvenser för efterfrågan på och utbudet av tjänster samt för priserna på tjänsterna. Krisen ledde till att konsumtionen försköts från tjänster till varor. I och med restriktionerna och den kraftiga minskningen av rörligheten rasade konsumtionen av tjänster och prisindexet för dem sjönk rentav. Den totala inflationen i euroområdet var till och med negativ mellan augusti och december 2020. Prisnedgången förstärktes av den allmänna momssänkning som Tyskland genomdrev som en coronastimulansåtgärd från juli 2020 till årsskiftet. På grund av den lägre jämförelseperioden syntes effekterna av sänkningen av skattesatsen som en högre inflation under 2021. Sammantaget var inflationen 0,3 procent år 2020.

Diagram 1. Inflationen tilltog 2021

I och med coronakrisen inleddes en svagare trend där inflationsrisken alltså ökade och inflationsutsikterna försvagades drastiskt. Inom euroområdet sjönk också inflationsförväntningarna såväl utifrån marknadspriserna som enligt enkätundersökningar.

Den ekonomiska politiken tog sig an coronakrisen genom ett brett spektrum penning- och finanspolitiska medel och andra politiska åtgärder. Det bidrog till att stabilisera den ekonomiska utvecklingen i euroområdet och hejdade de sjunkande inflationsförväntningarna. Europeiska centralbankens penningpolitik har under coronapandemin varit starkt stimulerande. Samtidigt har centralbankens penningpolitik kraftigt stött utlåning, produktion och sysselsättning och på så sätt bidragit till prisstabilitet. ECB har utnyttjat ett flertal instrument för att säkerställa lätta finansieringsvillkor och därmed prisstabilitet. Hit hör det pandemianknutna programmet för köp av värdepapper (PEPP) och programmet för långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO). I framtidsindikationerna om penningpolitiken har ECB-rådet klart uttryckt att det är berett att inom ramen för sitt mandat göra allt som står i dess makt för att stödja den ekonomiska aktiviteten. De kraftiga politiska åtgärderna har förstorat centralbankens balansräkning, men tryggt ekonomins produktionspotential och förutsättningarna för återhämtning.² De har alltså bidragit till inflationsutvecklingen i ett läge där det fanns en risk för en längre period av långsam inflation.³

Inflationen i euroområdet drevs på av energi- och coronarelaterade faktorer 2021

Inflationen i euroområdet ökade under 2021 från 0,9 procent i början av året till 5 procent i december. Inflationstakten var snabb särskilt i slutet av året. Trots den kraftiga inflationstakten i slutet av året fanns det dock ett begränsat antal faktorer som förklarade inflationen, och flertalet av dem följde på något

² Nelimarkka, J. och Laine, O.-M. (2021) The effects of the ECB's pandemic-related monetary policy measures. BoF Economics Review, 4.

³ Vilmi, L., Oinonen, S., Schmöller, M. och Ikonen, P. (2020) Euroalueen stagnaation riski kasvanut koronakriisin myötä. Euro & talous, 5.

sätt av coronapandemin. Grovt taget kan dessa faktorer hänföras till tre omständigheter: stigande energipriser, priserna på tjänster återhämtade sig efter pandemin samt stigande produktionskostnader till följd av flaskhalsar i produktionen och högre transportkostnader.

Den viktigaste orsaken till inflationen i euroområdet var de stigande energipriserna, vilket i sig förklarar upp till hälften av den nuvarande inflationen. Konsumentprisindexet inom euroområdet stiger särskilt på grund av att priserna på bensin, diesel, naturgas, el och andra flytande bränslen stiger. Energipriserna har stigit på grund av flera faktorer, såsom ökad efterfrågan, exceptionella väderförhållanden och åtskilliga faktorer som begränsar utbudet. Enligt marknadsförväntningarna ser energipriset ut att jämnas ut, vilket skulle innebära att energiinflationen gradvis avtar under 2022. Stora fluktuationer är dock typiska för energipriserna, så uppskattningen är förknippad med betydande osäkerhet.

Under 2021 ökade också inflationen för tjänster klart i euroområdet, eftersom konsumtionsefterfrågan gradvis återhämtade sig. Orsaken till detta var att priserna återhämtade sig från nedgången året innan, då den första coronavågen samt de långvariga coronarestriktionerna stegvis lättade och människorna blev mer rörliga på nytt. Särskilt priserna på turism-, inkvarterings- och transporttjänster, såsom flyg- och tågresor, steg kraftigt. Den inflationsökande effekten av dessa poster syntes särskilt i slutet av 2021.

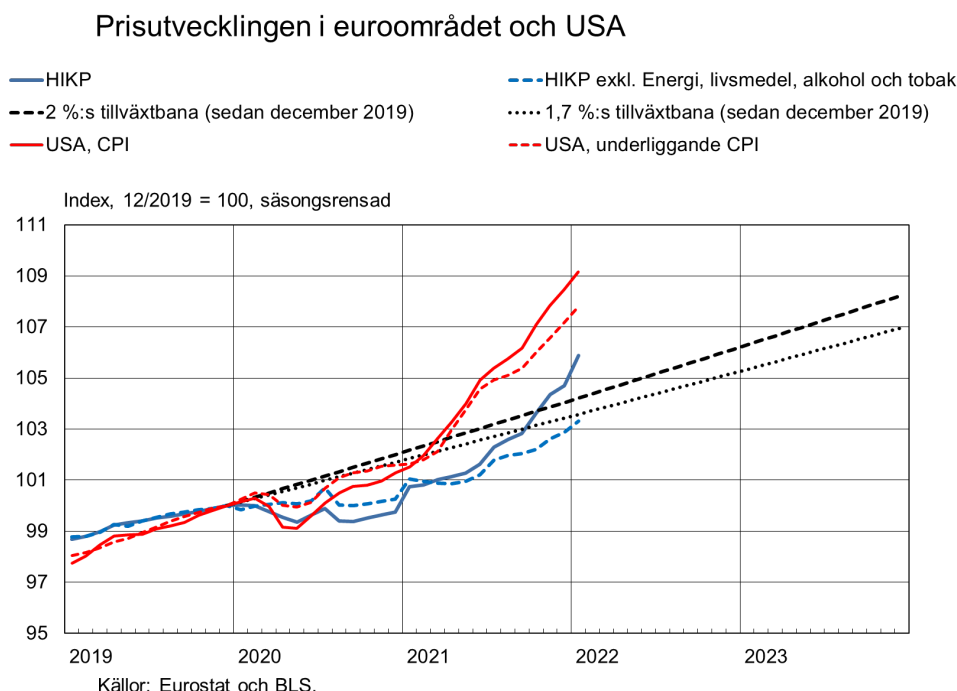
Coronarestriktionerna och den minskade rörligheten förde över konsumtionen från tjänster till varor i allmänhet, vilket ledde till obalans mellan utbud och efterfrågan på konsumtionsvaror. Återhämtningen av utbudet försvårades av olika produktionsstörningar, såsom nedläggningar av produktionsanläggningar på grund av pandemin, transportstörningar samt brist på komponenter och råvaror. På grund av störningarna steg priserna på många konsumtionsvaror, såsom bilar och elektronikprodukter, betydligt.

Även om inflationstakten var anmärkningsvärt hög 2021 bör det noteras att inflationen var låg vid jämförelsetidpunkten. År 2021 återhämtade sig priserna från den sänkning som coronakrisen orsakade år 2020. När man granskar utvecklingen för HIKP (harmoniserat index för konsumentpriser) jämfört med två år tidigare var konsumentpriserna i euroområdet 4,6 procent högre i december 2021 än i december 2019. På årsnivå har den genomsnittliga prisstegringen alltså varit 2,3 procent (diagram 2). Den underliggande inflationen för de två åren, där effekten av energi- och matpriserna har eliminerats, var i december 2,8 procent i euroområdet. I genomsnitt har priserna stigit med endast 1,4 procent per år. Priserna har alltså inte stigit särskilt mycket efter pandemin, utan de återhämtade sig snarare 2021 så att de närmar sig den trend som rådde före pandemin. Ett undantag från detta är energipriserna, som steg kraftigt i slutet av 2021.

Till skillnad från euroområdet har inflationen i Förenta staterna ökat betydligt snabbare och också på bredare front. I december 2021 hade inflationen redan ökat till 7 procent och den underliggande inflationen till 5,5 procent. Även i Förenta staterna har energipriserna i hög grad bidragit till inflationen, men i klart mindre utsträckning än i Europa. I Förenta staterna återspeglades den kraftiga efterfrågeåterhämtningen och bristen på komponenter tydligt i bilhandeln och priserna på begagnade bilar nästan fördubblades. Enbart bilpriserna står för hela 1,6 procentenheter av inflationen i december 2021. Jämfört med två år tidigare har den genomsnittliga årliga inflationen i Förenta staterna varit 4,3 procent och också den underliggande inflationen 3,6 procent.⁴

⁴ Vid en jämförelse av inflationstakten mellan euroområdet och Förenta staterna bör det dock noteras att dessa regioner tillämpar olika metoder vid beräkningen av inflationen. Exempelvis i Förenta staterna har kostnaderna för ägarboende inkluderats i inflationen.

Diagram 2. I euroområdet har priserna återhämtat sig efter krisen

Den snabbare inflationsutvecklingen i Förenta staterna har påverkats av att ekonomin återhämtat sig snabbare från coronakrisen än i euroområdet och av att inflationsförväntningarna redan före coronakrisen var högre än i euroområdet. Arbetslösheten har sjunkit och är mycket låg i Förenta staterna, till 4,0 procent (januari 2022), vilket är klart lägre än i euroområdet (7,0 procent i december 2021). I Förenta staterna verkar coronapandemin också ha förändrat arbetsmarknaden mer än i euroområdet och lett till brist på arbetskraft inom flera branscher. Under pandemin har det i Förenta staterna observerats att arbetstagare har lämnat arbetsmarknaden eller sökt sig till en annan bransch. Hur bestående fenomenet blir återstår att se. I vilket fall kan man i euroområdet för närvarande inte på samma sätt som i Förenta staterna notera någon minskning i deltagandet på arbetsmarknaden. Det åtstramade arbetsmarknadsläget har i Förenta staterna lett till en tydlig löneökning och en accelererad löneinflation.

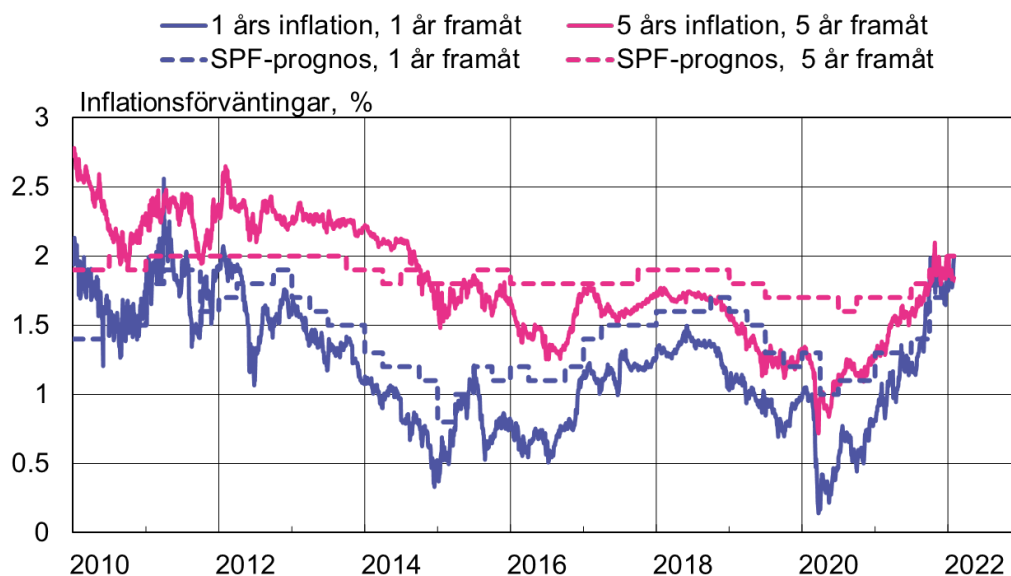
Arbetsmarknaden i euroområdet återhämtade sig under 2021 från pandemins djupaste svacka. Både arbetslöshetsgraden och sysselsättningen återgick till siffrorna före pandemin, och inom vissa branscher har det redan förekommit brist på arbetskraft. Också i arbetsgivarenkäterna har tillgången på arbetskraft lyfts fram som en central faktor som försvårar verksamheten. Risker med den senaste tidens accelererande inflation och minskande fria kapacitet är att inflationsförväntningarna på medellång sikt börjar öka. Det kan återspeglas i högre lönekrav och därmed i en accelererad inflation.

Löneutvecklingen i euroområdet har dock hittills varit relativt måttlig. I de senaste avtalen har löneökningarna varit relativt måttliga, och indikatorn för avtalslönerna i euroområdet visar att löneökningstakten i slutet av 2021 fortfarande är klart långsammare än före krisen. I Eurosystemets decemberprognos förutspås lönerna i euroområdet öka något snabbare under de närmaste åren än före coronakrisen, men dock relativt måttligt. Högre löneförhöjningar än väntat ökar inflationstrycket särskilt på priserna på arbetskraftsintensiva tjänster. I euroområdet har det dock hittills inte syns några tecken på löneökningar eller en skadlig pris-löne-spiral som påskyndar inflationen. Också inflationsförväntningarna har varit måttfulla och har inte börjat stiga.

Inflationen beräknas avta och närma sig prisstabilitetsmålet

Enligt ECB:s decemberprognos väntades inflationen vara fortsatt snabb en tid till, men därefter avta under 2022 i och med att energipriserna och ekonomin gradvis normaliseras och fortsätta att sjunka till något under 2 procent fram till 2023. Inflationsförväntningarna, både de som kan härledas ur marknadsinformationen och de enkätbaserade, förutspår också att inflationen på medellång sikt kommer att ligga nära 2 procent (diagram 3).

Diagram 3. Inflationsförväntningarna nära prisstabilitetsmålet

* Räknat från inflationsswappar.

Källor: ECB, Bloomberg och Finlands Banks beräkningar.

Inflationsutsikterna för den närmaste framtiden är dock fortfarande förenade med många risker. Vid utgången av 2021 hade i synnerhet de kortsiktiga inflationsriskerna utvecklats snabbare än väntat. Energipriserna har varit fortsatt höga och förts vidare till andra nyttigheter, vilket kan hålla inflationen på en högre nivå 2022 än väntat. En mer bestående höjning av energipriserna skulle också i sig fördröja avmattningen av inflationen. Särskilt de geopolitiska spänningarna kan, om de eskalerar, öka risken för inflation via energipriserna. En spridning av coronaviruset och eventuella nya vågor kan bromsa upp återhämtningen av den totala efterfrågan och orsaka ytterligare störningar i utbudet. Utdragna och förvärrade produktionsstörningar kan leda till att inflationen inte avtar så snabbt som väntat. Inflationen kan också bli högre än beräknat om pristrycket leder till högre löneökningar än väntat eller om ekonomin börjar gå för full maskin snabbare än väntat.

När man granskar inflationsutvecklingen och inflationsutsikterna är det bra att ha ECB:s strategi från 2021 i minnet. I den nya strategin infördes ett symmetriskt inflationsmål på 2 procent på medellång sikt. Att inflationsmålet är symmetriskt innebär att ECB-rådet anser att negativa och positiva avvikelser från detta mål är lika oönskade. ECB-rådet betonar att ett åtagande om ett symmetriskt inflationsmål kräver särskilt kraftiga eller långvariga penningpolitiska åtgärder som baserar sig på noggranna konsekvensbedömningar, när det ekonomiska läget hotar att driva penningpolitiken mot den effektiva nollräntegränsen. Nära den effektiva nollräntegränsen är man redo för en stimulerande penningpolitik under en längre tid för att stabilisera den ekonomiska utvecklingen och inflationen. Det kan också innebära att inflationen temporärt överskrider målet.

Europeiska centralbanken reviderade 2021 sin penningpolitiska strategi

Juha Kilponen och Jarmo Kontulainen

Den 8 juli 2021 offentliggjorde ECB-rådet sin nya penningpolitiska strategi och riktlinjerna för strategin. Den centrala förändringen i strategin är det nya symmetriska inflationsmålet på 2 procent, vilket innebär att såväl en långsammare som en snabbare inflation anses vara lika negativ.

I ECB:s strategi för 2003 definierades prisstabilitet som en prisökning på mindre än 2 procent, men den kompletterades med inflationsmålet "under, men nära, 2 procent". Målet var att skapa en buffert mot deflation. ECB:s tvådelade definition av prisstabilitet visade sig dock problematisk eftersom den tillät en tillfällig avmattning av inflationen till och med nära noll. Å andra sidan ansågs den sätta ett tak på 2 procent för inflationen. I praktiken innebär övergången från ett inflationsmål under 2 procent till ett symmetriskt mål på 2 procent ett något högre inflationsmål än tidigare.

Målet har ställts på medellång sikt. Det gör det också möjligt att betona hållbar tillväxt och full sysselsättning i beslutsfattandet. Nollräntegränsen beaktades i strategin genom att man förband sig till det symmetriska inflationsmålet och möjliggjorde kraftiga eller långvariga penningpolitiska åtgärder när räntorna ligger nära noll. Det kan innebära att inflationen temporärt överskrider målet. I enlighet med den nya handlingsplanen beaktar ECB också miljömässig hållbarhet i penningpolitiken. Den finansiella stabiliteten integreras flexibelt med penningpolitiken med beaktande av de rådande omständigheterna, men utan att äventyra prisstabiliteten på medellång sikt. I detta syfte tas i beredningen av ECB:s penningpolitiska beslut större hänsyn till centrala faktorer som påverkar den finansiella stabiliteten.

Förändringarna i den penningpolitiska omvärlden var den främsta orsaken till strategiöversynen

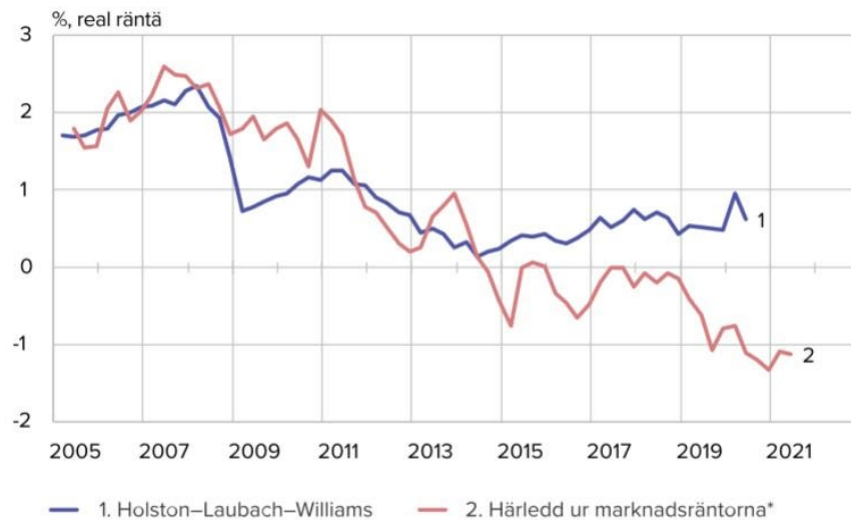
Stabila och förutsägbara prisutsikter och därmed medborgarnas förtroende för att pengarnas köpkraft bevaras utgör en viktig förutsättning för hållbar ekonomisk tillväxt och hög sysselsättning. Den centrala tanken bakom strategin är att prisstabilitet, balanserad tillväxt och en hög sysselsättningsgrad är mål som på samhällsekonomisk nivå är förenliga med varandra.

Den penningpolitiska omvärlden hade förändrats sedan ECB-rådets senaste strategiöversyn 2003. För det första har den långsiktiga reala jämviktsräntan, det vill säga räntenivån i ett läge där ekonomin växer enligt sin potential och inflationen ligger i linje med målet, har sjunkit. Även om uppskattningarna av nivån på den långsiktiga reala jämviktsräntan varierar och mätningen av den är förenad med osäkerhet (se t.ex. Holston m.fl., 2016), bedöms räntorna allmänt ha sjunkit betydligt både inom euroområdet och globalt (diagram 1).

För det andra har den demografiska förändringen varit en central strukturell orsak till att jämviktsräntan har sjunkit. Befolkningens åldrande har ökat sparandet och efterfrågan på likviditet och fått räntenivån att sjunka. Åldrandet kan också ha bromsat upp den ekonomiska tillväxten, då produktivitetstillväxten och investeringsökningen har mattats av.

Diagram 1.

Den reala jämviktsräntan i euroområdet 2005–2021

Källor: Macrobond, Bloomberg och Finlands Banks uträkningar.

*Skillnad mellan ränte- och inflationsswap 5 år efter 5 år.

För det tredje har globaliseringen och övergången till digital teknik i sin tur haft en långvarig inverkan på varu- och tjänsteproduktionens struktur, arbetsmarknaden och eventuellt också inflationen. Även befolkningens åldrande har sannolikt minskat den totala efterfrågan och därmed bromsat inflationen.

För det fjärde har det skett kraftiga förändringar i de finansiella strukturerna efter den globala finanskrisen, vilket har haft betydande konsekvenser för den penningpolitiska omvärlden.

Alla ovan nämnda förändringar har minskat utrymmet för ECB och andra centralbanker att vid behov införa penningpolitiska lättnader med ordinarie penningpolitiska verktyg. I den nationalekonomiska litteraturen går detta fenomen under namnet penningpolitikens nollränterestriktion. Sannolikheten för att nollräntegränsen nås har också ökat.

Europeiska centralbanken beaktar klimatförändringen i sitt penningpolitiska styrsystem

Fastän det huvudsakliga ansvaret för att bekämpa klimatförändringen ligger hos nationella regeringar och parlament, anser ECB det som sin skyldighet att bättre än tidigare ta hänsyn till klimatförändringsaspekter i sitt penningpolitiska styrsystem inom ramen för sitt mandat.

ECB ökar också sin analyskapacitet för att bygga in klimatk faktorer i sina ekonomiska modeller och främja mätning och rapportering av klimatrelaterade risker. På så sätt kan ECB ta bättre hänsyn till riskerna i riskhanteringen, investeringsverksamheten och de penningpolitiska transaktionerna.

Hoten mot miljö hållbarheten har likaså blivit ett angeläget globalt problem och bekämpning av klimatförändringen ett av Europeiska unionens primära mål.

Klimatförändringen och omställningen till en hållbarare ekonomi återspeglas i de makroekonomiska indikatorer som används för att mäta inflation, totalproduktion, sysselsättning, räntor, investeringar och produktivitet. De har dessutom konsekvenser för den finansiella stabiliteten och den penningpolitiska transmissionen. Klimatförändringen och omställningen till en koldioxidsnålare ekonomi påverkar tillgångsvärden och riskprofilen i Eurosystemets balansräkning.

Europeiska centralbanken kommunicerar mångsidigt

En välfungerande penningpolitik förutsätter öppenhet och uppfyllelse av redovisningsskyldigheten. Den penningpolitiska kommunikationen, det vill säga informationen till media, medborgare, företag och finansmarknadsaktörer om penningpolitiska beslut, har en central roll i genomförandet av besluten och är därför också föremål för granskning i samband med strategiöversynen. De direkta informationskanalernas roll och de sociala mediernas betydelse har ökat på bekostnad av den traditionella pressen och nyhetskanalerna. Det förutsätter att centralbankerna kommunicerar på ett nytt sätt som beaktar såväl föremålet för informationen som medierna.

Enligt ECB-rådets bedömning är det sannolikt att den snabbt föränderliga världen kommer att förutsätta en regelbunden översyn av den penningpolitiska strategin i framtiden. Den penningpolitiska strategins ändamålsenlighet bedöms sannolikt nästa gång 2025.

Europeiska centralbankens inflationsmål två procent

Den viktigaste förändringen som följde på strategiöversynen gällde definitionen av prisstabilitet och ECB:s inflationsmål.

Inflationen låg länge under ECB:s prisstabilitetsmål, vilket också sänkte inflationsförväntningarna betydligt. Inflationsförväntningarna var därför inte längre lika starkt förankrade i ECB:s prisstabilitetsmål som tidigare (se Hartmann och Smets 2018).

I den nya strategin införde ECB ett symmetriskt inflationsmål på 2 procent på medellång sikt. Att inflationsmålet är symmetriskt innebär att ECB-rådet anser att negativa och positiva avvikelser från detta mål är lika oönskade. Det innebär en betydande förändring av ECB:s penningpolitik. Paloviita m.fl. (2021a, b) visar i sina undersökningar att ECB:s faktiska inflationsmål före revideringen av strategin har legat klart under 2 procent (1,6–1,8 procent) och att ECB:s inflationsmål har varit asymmetriska: En inflation som överstiger 2 procent har ansetts vara skadligare än en inflation som underskrider 2 procent. Ändringen av strategin innebär alltså i själva verket ett något högre inflationsmål än tidigare.

ECB-rådet bekräftade också att det harmoniserade konsumentprisindexet (HIKP) alltså är ett lämpligt mått för priserna (diagram 2). Konsumentprisindex speglar prisutvecklingen för hushållsvaror och tjänster. Vidare rekommenderar ECB-rådet att också kostnaderna för ägarboende senare ska räknas med i indexet.

Diagram 2.

Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP), euroområdet, 1998–2021

Källa: Eurostat.

Märk att statistikomläggning förvränger den årliga inflationen för 2015.

Ett symmetriskt inflationsmål på 2 procent är entydigt, tydligt och lätt att kommunicera. Genom detta mål framhåller ECB sin beredskap att upprätthålla både en tillräcklig säkerhetsmarginal mot risken för deflation och ett tillräckligt handlingsutrymme för penningpolitiken att bekämpa en för låg inflation.

Inflationsmålet väntas påverka de långsiktiga inflationsförväntningarna och förankra dem stadigare i ECB:s mål. Åtagandet om ett symmetriskt inflationsmål på 2 procent innebär att 2 procent inte längre uppfattas som en övre gräns för inflationen.

Prisstabilitet, balanserad ekonomisk tillväxt och full sysselsättning är ömsesidigt stödjande mål för den ekonomiska politiken. ECB har i sin strategi fastställt att den strävar efter prisstabilitet på medellång sikt. Inflationsmålet på medellång sikt är en viktig del av penningpolitiken och tillåter penningpolitiken att reagera flexibelt på olika ekonomiska chocker. Flexibilitet behövs också eftersom den penningpolitikens transmissionen, inflationsutvecklingen och faktorer som förklarar inflationen alltid är förknippade med osäkerhet. Vid en korrekt dimensionering av penningpolitiken är det särskilt viktigt att identifiera störningar i efterfrågan och utbud. Ett bra exempel på det är den pågående coronakrisen. Inflationen har ökat i takt med att pandemin har gått tillbaka, men det är fortfarande mycket osäkert i vilken utsträckning prisstegringen förklaras av problem med utbudet och i vilken utsträckning det beror på att efterfrågan återhämtat sig kraftigt. Om den centrala orsaken till den accelererande inflationen är problemen med produktionsutbudet, bör penningpolitiken se mellan fingrarna med den temporära accelerationen och tillåta att inflationen till och med klart överskrider målet.

ECB-rådet beaktar nollräntegränsen i sin penningpolitik

Den effektiva nedre räntegränsen och den låga reala jämviktsräntan innebär att en negativ, långvarig inflationsavvikelse är särskilt skadlig eftersom den kan återspeglas i inflationsförväntningarna. ECB-rådets nya, symmetriska inflationsmål på 2 procent undanröjer den avvikelse nedåt som var förknippad

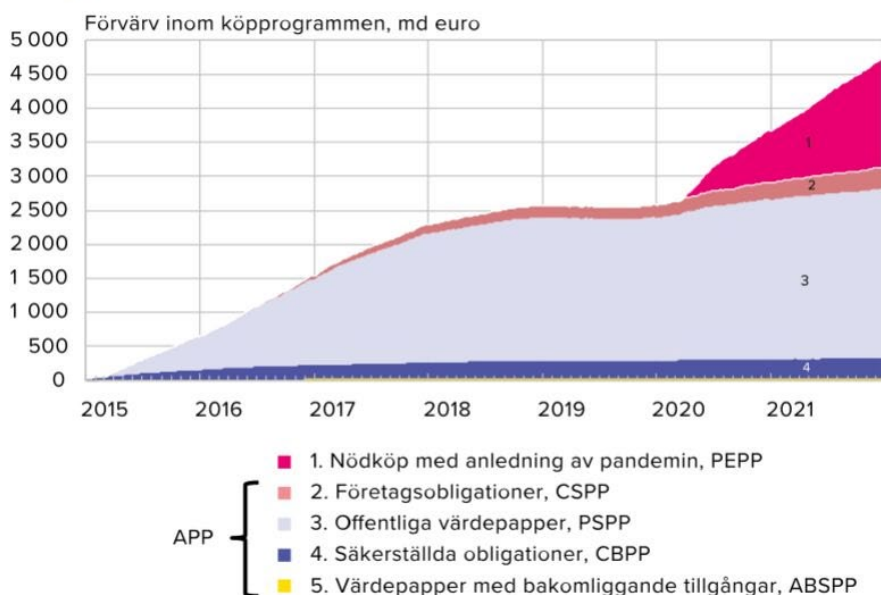
med den tidigare definitionen och framför allt dess uppfattning om 2 procent som ett tak för prisökningarna. För att stabilisera konjunktur- och inflationsutvecklingen är ECB-rådet dessutom berett att bedriva en expansiv penningpolitik under en längre tid när räntorna ligger nära den effektiva nollräntegränsen, där en sänkning av räntorna skulle göra mer skada än nytta. Det kan också innebära att inflationen temporärt överskrider målet.

Värdepappersköp, långfristiga refinansieringstransaktioner och vägledning om styrräntorna kvar i den penningpolitiska verktygslådan

På grund av sänkningen av den reala jämviktsräntan och penningpolitikens nollränterestriktion har centralbankerna tillgripit omfattande värdepappersköp (diagram 4) och långfristiga refinansieringstransaktioner. Syftet har varit att få nedgången i inflationen att stanna upp.

Diagram 3.

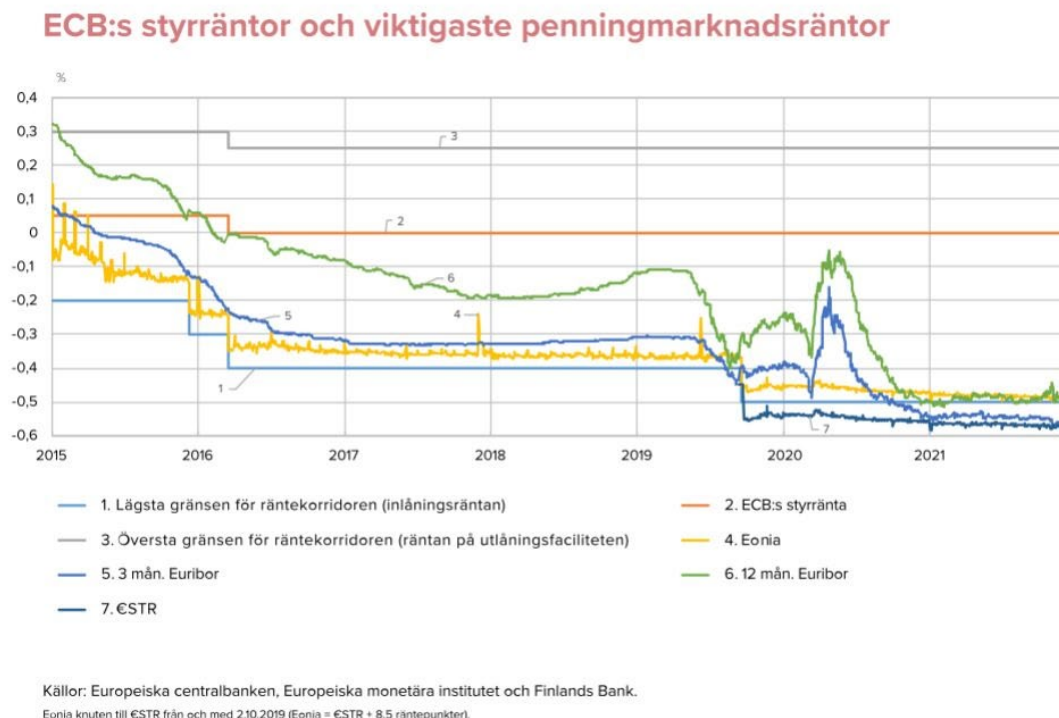
Penningpolitiska transaktioner i euroområdet 2015–2021

Källa: Europeiska centralbanken.

Räntepolitiken har utsträckts till negativa räntor (diagram 4) och räntepolitikens och köpprogrammens genomslag på marknadsräntorna och på förväntningarna om dem har effektiviserats genom beslut om åtgärdernas varaktighet och volymer. För att påverka bankernas utlåning och låneräntor har riktade långfristiga refinansieringstransaktioner genomförts.

Diagram 4.

Dessa nya penningpolitiska verktyg har haft en betydande positiv inverkan på bankernas utlåning, den ekonomiska tillväxten och inflationen i euroområdet. De nya verktygen kan dock ha sina begränsningar och medföra negativa effekter för bland annat den finansiella stabiliteten. ECB-rådet justerar vid behov användningen av dessa instrument för att minimera bieffekterna utan att prisstabiliteten äventyras.

Europeiska centralbankens penningpolitik utgår från en finanspolitik som stabiliserar den ekonomiska utvecklingen

En konjunkturspolitisk finanspolitik kan vid stora recessioner och nära den effektiva nollräntegränsen befrämja penningpolitiken. I ett sådant läge kan penningpolitiken och en diskretionär finanspolitik stödja och förstärka varandra, vilket gynnar den ekonomiska återhämtningen. En konjunkturspolitisk finanspolitik förutsätter dock att buffertar på motsvarande sätt byggs upp under högkonjunkturer för att säkerställa de offentliga finansernas skuldållbarhet.

Erfarenheterna av finanskrisen, den europeiska statsskuldskrisen och den globala pandemin antyder att en effektiv makroekonomisk stabilisering förutsätter att finanspolitiken och penningpolitiken kompletterar varandra under kristider.

Europeiska centralbanken fortsätter stödja Europeiska unionens allmänna ekonomiska politik

Enligt fördraget om Europeiska unionen är det primära målet för Europeiska centralbankssystemet (ECBS) att upprätthålla prisstabilitet.

ECBS stöder unionens allmänna ekonomiska politik för att uppnå unionens mål enligt artikel 3 i fördraget om Europeiska unionen, om det är möjligt utan att äventyra prisstabiliteten.

När ECB-rådet till exempel fattar beslut om olika penningpolitiska instrument, är rådets mål att välja det alternativ som bäst stöder unionens allmänna ekonomiska politik. På så sätt tar rådet också hänsyn till hur beslutet påverkar tillväxten, sysselsättningen, sociala framsteg och finansiell stabilitet och hur beslutet bidrar till att minska effekterna av klimatförändringen.

Litteraturhänvisningar

Hartmann, P. och Smets, F. (2018) The First Twenty Years of the European Central Bank: Monetary Policy. ECB Working Paper No. 2219. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=3309645>.

Holston, K., Laubach, T. och Williams, J. (2016) Measuring the Natural Rate of Interest: International Trends and Determinants. Federal Reserve Bank of San Francisco Working Paper 2016–11.

Laubach, T. och Williams, J. (2003) Measuring the Natural Rate of Interest. Review of Economics and Statistics, November 2003, 85(4), 1063–1070.

Paloviita, M., Haavio, M., Jalasjoki, P. och Kilponen, J. (2021a) What Does "Below, But Close To, Two Percent" Mean? Assessing the ECB's Reaction Function with Real Time Data. International Journal of Central Banking, Vol. 17, No. 2.

Paloviita, M., Haavio, M., Jalasjoki, P., Kilponen, J. och Vänni, I. (2021b) Reading between the lines - Using text analysis to estimate the loss function of the ECB. Bank of Finland Discussion Paper 12/2020 (updated in September 2021).

Finansinspektionens utredning om grundläggande banktjänster 2021

Anu Kettunen, Anni Meriläinen och Markku Koponen

Uppföljning av tillgången till och prissättningen av grundläggande banktjänster

Finansinspektionen gör upp en utredning om prissättningen av och tillgången till grundläggande banktjänster. Rapporterna finns tillgängliga på Finansinspektionens webbplats.

Genom utredningen om grundläggande banktjänster fullgör Finansinspektionen sin lagstadgade skyldighet att bevaka och utvärdera tillgången till och prissättningen av grundläggande banktjänster. Ett av syftena med uppföljningen är att säkerställa att fysiska personers rätt till grundläggande banktjänster enligt kreditinstitutslagen (610/2014) tillgodoses och att den rätt som tryggas i lagen inte äventyras exempelvis genom oskälig prissättning.

Enligt kreditinstitutslagen ska en inlåningsbank som tillhandahåller betaltjänster tillhandahålla ett betalkonto med grundläggande funktioner i euro, tillhörande betaltjänster och elektroniska identifieringstjänster för fysiska personer som är lagligen bosatta i en EES-stat. Med kunder avses fysiska personer som huvudsakligen handlar för ändamål som faller utanför deras närings- eller yrkesverksamhet.

Inlåningsbanken ska bemöta alla kunder på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt. Enligt förarbetena till kreditinstitutslagen får det inte vara alltför svårt eller betungande att använda ett betalkonto med grundläggande funktioner och tillhörande tjänster eller elektroniska identifieringstjänster. Exempelvis personer med funktionsnedsättning och äldre personer bör kunna använda ett konto med grundläggande funktioner och tillhörande tjänster samt elektroniska identifieringstjänster, inklusive stark elektronisk autentisering.

Centrala iakttagelser i utredningen om grundläggande banktjänster 2021

Enligt Finansinspektionens bedömning tillgodoses kundernas rätt till de i lagen fastställda grundläggande banktjänsterna sammantaget på behörigt sätt. På det stora hela finns det ett stort utbud av grundläggande banktjänster, men tjänsteutbudet fokuserar allt mer på e-tjänster och andra tjänster som tillhandahålls på distans.

Coronapandemin har haft konsekvenser för utbudet av grundläggande banktjänster. I och med pandemin började banktjänsterna på samma sätt som tjänsterna i det övriga samhället allt mer skötas på distans. Användningen av digitala tjänster ökade under coronapandemin. Tröskeln för kunderna att ta i bruk elektroniska tjänster har sänkts samtidigt som det blivit mindre populärt att uträtta ärenden på kontoren, men det finns fortfarande en stabil kundkrets som föredrar att uppsöka kontoren.

Kontorsnätverket minskade

Kontorsnätverket och kontorens servicetider inskränktes ytterligare år 2021. Enligt Finansinspektionens uppföljning reducerades kontorsnätverket i ungefär samma takt som under tidigare år. Av kontoren tillhandahåller bara mindre än hälften tjänster på heltid. Bankerna är dock på det klara med att det också finns kunder vars enda faktiska alternativ är att sköta ärendena på ett fysiskt kontor.

En del banker och bankgrupper stängde kontor eller begränsade deras serviceutbud och öppettider på grund av coronapandemin. Under inskränkningarna strävade man efter att i mån av möjlighet styra kunderna från kontorsbesök till olika kanaler för e-tjänster.

Tillgången till kontantuttagstjänster ligger nu på en ändamålsenlig nivå, men framtiden är förenad med osäkerhetsfaktorer.

Användningen av kontanter har minskat snabbt under coronapandemin, och bankerna menar att minskningen blir bestående. Användningen av andra betaltjänster har ökat och kunderna använder kortbetalningar för fler ändamål än tidigare. Det har ända sedan 2011 blivit mer allmänt att betala med kort,

även om det under år 2021 noterades en svag minskning. Minskningen kan delvis förklaras av att mobila betalningar blivit vanligare.

Finansinspektionen bedömer att kundernas möjligheter att anlita kontantuttagstjänster under de senaste åren har legat på en adekvat nivå. År 2021 började dock antalet uttagsautomater minska något jämfört med tidigare år. Också det minskande antalet bankkontor och begränsningarna av servicetiderna försvagar tillgången till kontanter. Å andra sidan har distributionskanalerna för kontanter blivit mångsidigare under de senaste åren, eftersom möjligheten att ta ut kontanter från butikskassorna kompletterar automaterna och kontoren. Kontantuttagen från butikernas kassor utgjorde dock bara 1,5 procent av det totala värdet av uttagna kontanter år 2021.

Finansinspektionen bedömer att när användningen av kontanter minskar finns det risk för att också tillgången till kontantuttagstjänster blir oskäligt svag. Finansinspektionen anser det vara viktigt att bankerna regelbundet bedömer om de kanaler för kontantdistribution som bankerna erbjuder kunderna är tillräckliga och i synnerhet att kundernas möjligheter att anlita kontantuttagstjänster tryggas i hela landet, inklusive i glesbygden. Utöver bankernas egna åtgärder för att trygga tillgången till kontanter anser Finansinspektionen att lagstiftningen om skyldighet att tillhandahålla kontantuttagstjänster behöver ses över. Finansinspektionen lämnade i mars 2022 ett initiativ till finansministeriet där ministeriet ombads bedöma om den gällande lagstiftningen är tillräcklig och om det krävs ändringar för att trygga en tillräcklig tillgång till kontantuttagstjänster i hela landet.

Avgifterna för grundläggande banktjänster steg

Totalt sett steg de avgifter som tas ut för grundläggande banktjänster 2021. Vid bedömningen av avgifterna för olika tjänster bör det dock beaktas att en del av bankerna erbjuder paket med tjänster som ingår i de grundläggande banktjänsterna. Paketerna är förmånligare för kunden än att köpa enskilda tjänster. Villkoren för att få tillgång till tjänstepaket varierar från bank till bank.

Månadsavgifterna för betalkort som används som kontomedel steg klart. Också fakturabetalning genom betaltjänstkuvert blev dyrare under 2021.

Vid bedömningen av prissättningen fästs särskild uppmärksamhet vid prisskillnaderna mellan e-tjänster och besök på kontor. Det är betydligt förmånligare att uträtta ärenden på webben än på ett kontor. Att det är förmånligare att uträtta ärenden på webben än på kontor understryks också av att bankerna har paketmodeller som ger rabatt och som oftast inte omfattar tjänster som ges på kontoret eller de avgifter som tas ut för det. Antalet kunder som sköter bankärenden på webben har ökat, vilket innebär att andelen kunder som omfattas av en förmånligare prissättning har ökat jämfört med dem som använder tjänster som tillhandahålls på kontoret. Prissättningen av de tjänster som tillhandahålls på kontoren visade en ökning 2021, men har dock inte stigit väsentligt sedan den föregående utredningen.

Bankerna prissatte kontanttjänsterna 2021 i stor utsträckning på samma sätt som vid tidpunkten för den föregående utredningen, då avgiftsfria kontantuttag från automater blev avgiftsbelagda i alla banker.

Olika användargrupperns behov ska beaktas i tjänsteutbudet

Digitaliseringen av tjänsterna gör det smidigare att uträtta ärenden oberoende av tid och plats, och de digitala tjänsterna är betydligt förmånligare för kunderna än tjänsterna på ett kontor. Bankernas tidigare och pågående projekt för att anpassa de digitala tjänsterna så att de bättre betjänar olika användargrupper är enligt Finansinspektionens bedömning ett steg i rätt riktning, och anpassningarna bör fortsätta som en del av det kontinuerliga arbetet för att utveckla tjänsterna. Med anpassningar avses förbättringar av tjänsternas tillgänglighet och användbarhet.

För dem som inte är vana vid digitala tjänster erbjuder bankerna grundläggande banktjänster huvudsakligen på sina kontor och delvis per telefon. Som betalningssätt betjänar betalkuverten i första hand den kundgrupp som inte betalar räkningar på nätet eller på kontoren. Banktjänsterna kan också utnyttjas genom ett fullmaktsförfarande.

Vid sidan av arbetet med att utveckla digitala tjänster anser Finansinspektionen att det är särskilt viktigt att bankerna också tryggar möjligheterna för kunder som är ovana eller oförmögna att använda digitala tjänster och att uträtta ärenden till skäligt pris.

Finansinspektionen uppmuntrar alla banker att ytterligare undersöka möjligheterna till samarbete med intressebevakningsorganisationer som företräder olika konsumentgrupper för att olika användargrupperns behov ska kunna beaktas i tjänsteutbudet. Tydliga och lättanvända digitala tjänster gagnar alla kunder.

* * * *

Bilaga 1. Finlands Banks bokslut för 2021

Bankfullmäktige beslutade den 25 mars 2022 att Finlands Banks vinst för verksamhetsåret, det vill säga 52 463 892,85 euro, ska disponeras på följande sätt:

Med stöd av 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank (214/1998) överförs 26 163 892,85 euro av vinsten till reservfonden, medan återstoden på 26 300 000,00 euro reserveras för statens behov.

Bokslut

31.12.2021

Bankfullmäktige har i dag fastställt Finlands Banks bokslut och på framställning av Finlands Banks direktion beslutat att 26 miljoner euro, dvs. hälften av bankens vinst för räkenskapsåret 2021, reserveras för statens behov.

Finlands Banks reviderade resultat för räkenskapsåret 2021 är 52 miljoner euro. Enligt lagen om Finlands Bank ska hälften av vinsten överföras till reservfonden och återstoden reserveras för statens behov. Enligt lagen kan det dock beslutas att vinsten ska användas på något annat sätt, om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek.

Finlands Banks intäkter utgörs huvudsakligen av ränteintäkter från utelöpande sedlar och Eurosystemets penningpolitiska poster, intäkter från investeringen av valutareserven och bankens övriga egna finansiella tillgångar samt den vinstandel som Europeiska centralbanken intäktstförl till centralbankerna i euroområdet. Räntenettet för 2021 är 658 miljoner euro (2020: 731 mn euro). Ränteintäkterna var mindre än året innan, eftersom avkastningen på valutareserven och finska statens obligationer minskade. Dessutom fortsatte räntekostnaderna i anslutning till de riktade penningpolitiska transaktionerna (TLTRO III) att öka, varpå Finlands Banks andel av Eurosystemets monetära inkomster sjönk till 21 miljoner euro (2020: 79 mn euro).

Finlands Bank täcker sina verksamhetskostnader och avsättningar med intäkterna. Verksamhetskostnaderna 2021 exklusive kostnaderna för anskaffning av sedlar och den extra avgiften till pensionsfonden uppgår till 106 miljoner euro (2020: 99 mn euro).

Balansräkning

31.12.2021

Mn euro		31.12.2021	31.12.2020
TILLGÅNGAR			
1	Guld och guldfordringar	2 537	2 434
2	Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet	12 180	8 461
	Fordringar på Internationella valutafonden (IMF)	5 016	1 973
	Banktillgodohavanden och värdepapper, externa lån och andra externa tillgångar	7 164	6 488
3	Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet	360	295
4	Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet	–	–
5	Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner	36 113	21 779
6	Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet	0	0
7	Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet	90 001	65 657
	Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften	89 825	65 477
	Andra värdepapper	176	180
8	Fordringar inom Eurosystemet	33 983	56 871

Mn euro		31.12.2021	31.12.2020
TILLGÅNGAR			
	Andel i ECB	177	165
	Fordringar motsvarande överföring av valutareserver	741	741
	Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet	8 263	6 872
	Övriga fordringar inom Eurosystemet (netto)	24 802	49 093
9	Övriga tillgångar	608	625
	Euroområdets mynt	38	45
	Materiella och immateriella anläggningstillgångar	92	101
	Övriga omsättningstillgångar	34	35
	Diverse	444	445
Summa tillgångar		175 782	156 121

På grund av avrundning stämmer inte alltid totalsummorna.

Mn euro		31.12.2021	31.12.2020
SKULDER			
1	Utelöpande sedlar	26 100	24 243
2	Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner	124 607	110 864
	Löpande räkningar (inkl. kassakrav)	101 054	89 190
	Inlåningsfacilitet	23 553	21 674
3	Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet	306	–
4	Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet	2 708	5 608
5	Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet	5 388	2 743
6	Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet	–	–
7	Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet	–	–

Mn euro		31.12.2021	31.12.2020
SKULDER			
8	Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF	4 326	1 402
9	Skulder inom Eurosystemet	–	–
10	Övriga skulder	448	133
11	Värderegleringskonton	3 623	2 876
12	Avsättningar	5 309	5 237
13	Kapital och reserver	2 915	2 873
	Grundfond	841	841
	Reservfond	2 074	2 032
14	Årets vinst	52	142
Summa skulder		175 782	156 121

Resultaträkning

31.12.2021

Mn euro	1.1.–31.12.2021	1.1.–31.12.2020
1 Ränteintäkter	981	857
2 Räntekostnader	-323	-126
3 RÄNTENETTO	658	731
4 Valutakursdifferenser	5	36
5 Prisdifferenser på värdepapper	44	311
6 Värderingsförluster på valutor och värdepapper	-28	-16
7 Förändring av avsättningar för valutakurs- och priskrisker	-21	-331
NETTORESULTAT AV FINANSIELLA TRANSAKTIONER	658	731
8 Avgifts- och provisionsnetto	-5	-4
9 Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster	-483	-397
10 Andel av ECB:s vinst	7	17
11 Intäkter från övriga stamaktier och andelar	9	23
RESULTAT AV CENTRALBANKSVERKSAMHETEN	186	371
12 Övriga intäkter	44	46
Verksamhetskostnader	-120	-118

Mn euro		1.1.–31.12.2021	1.1.–31.12.2020
13	Personalkostnader	-61	-57
14	Avgift till pensionsfonden	-10	-10
15	Administrationskostnader	-35	-33
16	Avskrivningar av anläggningstillgångar	-9	-9
17	Kostnader för anskaffning av sedlar	-5	-9
18	Övriga kostnader	-0	-0
VERKSAMHETSRESULTAT		110	299
	Pensionsfondens resultat	–	–
19	Pensionsfondens intäkter	31	31
20	Pensionsfondens kostnader	-31	-31
21	Förändring av avsättningar	-58	-157
22	ÅRETS RESULTAT	52	142

Direktionens förslag till vinstutdelning

22.2.2022

Direktionen föreslår bankfullmäktige att Finlands Banks vinst, 52 463 892,85 euro, disponeras så att 26 163 892,85 euro överförs till reservfonden enligt 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank och återstoden, 26 300 000,00 euro, reserveras för statens behov.

Helsingfors den 22 februari 2022

FINLANDS BANKS DIREKTION

Olli Rehn, ordförande

Marja Nykänen, vice ordförande

Tuomas Välimäki, direktionsmedlem

Redovisningsprinciper

31.12.2021

1. Generella redovisningsprinciper

Finlands Bank tillämpar de redovisningsprinciper och metoder som antagits av ECB-rådet, och boksluten upprättas enligt dessa harmoniserade principer. Enligt 11 § i lagen om Finlands Bank fastställer bankfullmäktige grunderna för bankens bokslut på framställning av direktionen.

Finlands Banks resultaträkning innehåller också intäkterna och kostnaderna för Finlands Banks pensionsfond och Finansinspektionen. ECBS riktlinje för harmoniserade redovisningsprinciper gäller inte pensionsfondens bokföring.

2. Värderingsprinciper för tillgångar och skulder i utländsk valuta och guld

Tillgångarna och skulderna i utländsk valuta och guld omräknas i bokslutet till euro enligt kurserna på balansdagen. Posterna värderas valuta för valuta. Värderingsdifferenser som beror på valutakurser redovisas separat från differenser som beror på prisförändringar på värdepapper. Orealiserade vinster redovisas i balansräkningen på värderegleringskonton. Orealiserade förluster resultatförs om de överstiger motsvarande realiserade värderingsvinster som tidigare redovisats på värderegleringskonton i balansräkningen. Resultatförda, realiserade förluster återförs inte under följande räkenskapsår. Differenser som beror på pris- och kursförändringar avseende guld redovisas i en post. Under räkenskapsåret realiserade valutakursvinster och valutakursförluster redovisas till daglig nettogenomsnittskurs. Kurserna framgår av tabellen nedan.

Valuta	31.12.2021	31.12.2020
US-dollar	1,1326	1,2271
Japanska yen	130,3800	126,4900
Svenska kronor	10,2503	10,0343
Schweiziska franc	1,0331	1,0802
Brittiska pund	0,8403	0,8990
Kanadensiska dollar	1,4393	1,5633
Särskilda dragningsrätter (SDR)	0,8091	0,8485
Guld	1 609,4830	1 543,8840

3. Värderings- och periodiseringsprinciper för värdepapper

Intäkterna och kostnaderna redovisas enligt prestationsprincipen. Realiserade intäkter och kostnader resultatförs. Differensen mellan anskaffningskostnaden och det nominella värdet för obligationer periodiseras under löptiden. Vinst och förluster på grund av prisförändringar på obligationer har redovisats enligt genomsnittskostnadsmetoden.

Orealiserade vinster redovisas i balansräkningen på värderingskonton. Orealiserade förluster resultatförs om de överstiger motsvarande realiserade värderingsvinster som tidigare redovisats på värderingskonton i balansräkningen. Resultatförda, realiserade förluster återförs inte under följande räkenskapsår. Både värdepapperen i utländsk valuta och värdepapperen i euro värderas efter värdepappersslag. Om realiserade förluster i ett värdepappersslag eller i en valuta resultatförs i bokslutet, justeras genomsnittspriset för värdepappersslaget eller nettogenomsnittskursen för valutan på motsvarande sätt före ingången av följande räkenskapsår.

Återförsäljningsförbindelser avseende värdepapper, dvs. omvända repor, upptas i balansräkningen som utlåning mot säkerhet på tillgångssidan. Återköpsavtal, dvs. repor, redovisas i balansräkningen som inlåning mot säkerhet på skuldsidan. Värdepapper som sålts genom repor kvarstår i Finlands Banks balansräkning.

Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften

Obligationer som innehas i penningpolitiska syften värderas till upplupen anskaffningskostnad efter avdrag för eventuell nedskrivning.

Andra värdepapper

Omsättningsbara värdepapper och motsvarande tillgångar värderas värdepapper för värdepapper med användning av antingen marknadens mittkurs eller avkastningskurvan på balansdagen. Vid värderingen 2021 användes marknadens mittkurs den 31 december 2021.

Omsättningsbara investeringsfonder värderas till marknadspris netto (fond för fond) och inte på basis av de underliggande tillgångarna, under förutsättning att de uppfyller vissa på förhand fastställda kriterier som närmast hänför sig till Finlands Banks inflytande i fondens dagliga verksamhet, fondens rättsliga ställning och bedömningen av investerings utveckling. Någon nettning förekommer inte mellan olika omsättningsbara investeringsfonder.

Fastighetsfonder värderas enligt senaste tillgängliga kurs och kursen kontrolleras ytterligare efter bokslutet i januari, då fonderna rapporterar kurserna på balansdagen.

4. Redovisningsprinciper för fordringar och skulder inom ECBS

Fordringar och skulder inom Eurosystemet uppkommer huvudsakligen genom gränsöverskridande betalningar i EU som avvecklas i centralbankspengar i euro. Transaktionerna har för det mesta initierats av aktörer inom den privata sektorn. Avvecklingen sker i TARGET2-systemet, dvs. i det transeuropeiska automatiserade systemet för bruttoavveckling av betalningar i realtid (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer). Betalningarna genererar bilaterala fordringar och skulder på TARGET2-konton som EU:s centralbanker håller för varandra. Dessa bilaterala fordringar och skulder netto redovisas dagligen så att ECB är motpart gentemot båda parterna i transaktionen. Varje nationell centralbank har härfter endast en nettoposition gentemot ECB.

Finlands Banks fordringar och skulder gentemot ECB härrörande från TARGET2-konton och övriga fordringar och skulder i euro inom Eurosystemet (såsom interimistisk vinstutdelning till de nationella centralbankerna och nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster) netto redovisas i Finlands Banks balansräkning som fordran eller skuld i posten "Övriga fordringar inom Eurosystemet (netto)" eller "Övriga skulder inom Eurosystemet (netto)". Fordringar och skulder inom ECBS gentemot nationella centralbanker i EU-länder utanför euroområdet, som inte härrör från TARGET2-konton, redovisas i posten "Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet" eller "Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet".

Fordringar inom Eurosystemet som hänför sig till Finlands Banks andel av ECB:s kapital redovisas i posten "Andel i ECB". I denna balanspost ingår i) de nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s tecknade kapital, ii) de nettobelopp som de nationella bankerna har betalat in till följd av ökningen av deras andel av värdet på ECB:s eget kapital⁴ på grund av alla tidigare justeringar av fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital, och iii) inbetalningar enligt artikel 48.2 i stadgan för ECBS och ECB från centralbankerna i sådana medlemsstater vars undantag har upphävts.

I samband med övergången till Eurosystemet överförde Finlands Bank valutareserver till ECB. Fordringar inom Eurosystemet som härrör från överföringen redovisas i euro i posten "Fordringar motsvarande överföring av valutareserver".

Nettofordran som härrör från tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet redovisas i en tillgångspost som "Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet" (se "Utelöpande sedlar" under redovisningsprinciperna).

5. Värderingsprinciper för anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna har värderats till anskaffningskostnad efter avskrivningar. Linjär avskrivning tillämpas. De linjära avskrivningarna görs under den förväntade ekonomiska livslängden för anläggningstillgångarna i regel med början kalendermånaden efter förvärvet.

Motposten till byggnader och markområden som i balansräkningen för 1999 aktiverats till marknadsvärde är värderegleringskontot. Avskrivningarna på byggnaderna har redovisats mot värderegleringskontot utan resultatpåverkan.

De ekonomiska livslängderna är följande:

- datorer, tillhörande utrustning och program samt bilar: 4 år
- maskiner och inventarier: 10 år
- byggnader: 25 år.

Anläggningstillgångar värda under 10 000 euro kostnadsförs under anskaffningsåret.

6. Utelöpande sedlar

ECB och de nationella centralbankerna i euroområdet, som tillsammans bildar Eurosystemet, ger ut eurosedlar.²⁾ Det totala värdet av utelöpande eurosedlar fördelas på centralbankerna den sista bankdagen i respektive månad enligt fördelningsnyckeln för sedlar.³⁾ ECB har tilldelats 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar och resterande 92 % har fördelats på de nationella centralbankerna enligt fördelningsnyckeln för sedlar. Andelen redovisas i balansräkningen i skuldposten "Utelöpande sedlar". Skillnaden mellan värdet av eurosedlar som tilldelats den nationella centralbanken enligt sedelfördelningsnyckeln och värdet av eurosedlar som centralbanken faktiskt satt i omlopp bildar en räntebärande fordran eller skuld inom Eurosystemet. Dessa räntebärande⁴⁾ fordringar eller skulder redovisas i delposten "Fordringar/skulder inom Eurosystemet: Nettofordringar/nettoskulder relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet". I Finlands Bank redovisas en nettofordran. Ränteintäkterna och räntekostnaderna på dessa poster nettas över ECB:s konton och redovisas i posten "Räntenetto".

7. ECB:s interimistiska vinstutdelning

ECB-rådet har beslutat att ECB:s inkomster från eurosedlar som inflyter av dess andel på 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar samt ECB:s nettoinkomster från värdepapper som förvärvats inom ramen för a) programmet för värdepappersmarknaderna (SMP), b) det tredje köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP3), c) programmet för köp av värdepapper med bakomliggande tillgångar (ABSPP), d) programmet för köp av offentliga värdepapper (PSPP) och e) köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP) ska fördelas i form av interimistisk vinstutdelning i januari följande år efter räkenskapsåret, om inte ECB-rådet beslutar annat. ⁵⁾ Inkomsterna delas ut till fullo om beloppet inte överstiger ECB:s nettovinst för året eller ECB-rådet beslutar om att göra en avsättning för finansiella risker.

ECB-rådet kan också besluta att ECB:s kostnader för utgivning och hantering av eurosedlar dras av från de intäkter från utelöpande eurosedlar som delas ut som interimistisk vinstutdelning i januari. Det belopp som delats ut till de nationella centralbankerna redovisas i resultaträkningen i posten ”Intäkter från övriga stamaktier och andelar”.

8. Pensionsfond

Tillgångarna i Finlands Banks pensionsfond redovisas i bankens balansräkning och för pensionsfonden upprättas en separat årsredovisning.

Pensionsfondens fastigheter upptas i balansräkningen till värdet vid överföringstidpunkten efter avskrivningar. Till den del byggnaderna skrivits upp i balansräkningen redovisas motsvarande avskrivningar mot återförda uppskrivningar utan resultatpåverkan.

9. Principer för redovisning av avsättningar

Avsättningar kan göras i bokslutet om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. I bokslutet kan också göras de avsättningar som är nödvändiga för att täcka bankens pensionsåtagande.

10. Åtaganden utanför balansräkningen

Vinster och förluster av poster utanför balansräkningen behandlas på samma sätt som vinster och förluster av poster i balansräkningen. Valutaterminerna inräknas i nettogenomsnittskostnaden för valutapositionen.

11. Förändringar i redovisningsprinciperna

Redovisningsprinciperna för bokslutet har inte förändrats under 2021.

1) Med värdet på eget kapital avses ECB:s samlade reserver, värderegleringskonton och avsättningar som är likvärdiga med reserver minus eventuella förluster som överförts från tidigare räkenskapsperioder. Om fördelningsnyckeln justeras under räkenskapsperioden, ingår i värdet på det egna kapitalet också ECB:s ackumulerade nettovinst eller nettoförlust fram till justeringen.

2) ECB:s beslut av den 13 december 2010 om utgivningen av eurosedlar (ECB/2010/29), (2011/67/EU), (EUT L 35, 9.2.2011, s. 26), i dess ändrade lydelse. En [inofficiell konsoliderad version](#) med alla ändringar finns även tillgänglig.

3) Fördelningsnyckeln för sedlar innebär den procentsats som blir resultatet efter hänsyn tagen till ECB:s andel av det totala antalet utgivna eurosedlar och vid tillämpning av fördelningsnyckeln för teckning av kapital i enlighet med respektive nationell centralbanks andel av ECB:s totala kapital.

4) ECB:s beslut (EU) 2016/2248 av den 3 november 2016 om fördelning av de monetära inkomsterna för nationella centralbanker i medlemsstater som har euron som valuta (ECB/2016/36), (EUT L 347, 20.12.2016, s. 26), i dess ändrade lydelse. En [inofficiell konsoliderad version](#) med alla ändringar finns även tillgänglig.

5) ECB:s beslut (EU) 2015/298 av den 15 december 2014 om interimistisk fördelning av ECB:s inkomster (ECB/2014/57), (EUT L 53, 25.2.2015, s. 24), i dess ändrade lydelse. En [inofficiell konsoliderad version](#) med alla ändringar finns även tillgänglig.

Noter till balansräkningen

31.12.2021

Tillgångar

1. Guld och guldfordringar

Finlands Bank har 1 576 487 troy uns guld (1 troy uns = 31,103 g) som i bokslutet upptagits till marknadsvärde. Vid början av 1999 överförde Finlands Bank, i likhet med de övriga nationella centralbankerna i Eurosystemet, cirka 20 % av sitt guld till ECB.

Guld	31.12.2021	31.12.2020
Kvantitet (mn troy uns)	1,6	1,6
Pris per troy uns guld (euro)	1 609,5	1 543,9
Marknadsvärde (mn euro)	2 537,3	2 433,9
Förändring av marknadsvärde (mn euro)	103,4	299,2

2. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet

I posten ingår till valutareserven hänförliga valutafordringar på hemmahörande utanför euroområdet och fordringar på Internationella valutafonden (IMF).

2.1 Fordringar på Internationella valutafonden (IMF)

Fordringar på Internationella valutafonden (IMF)	31.12.2021		31.12.2020	
	Mn euro	Mn SDR	Mn euro	Mn SDR
Reservposition i IMF	741,2	599,7	576,0	488,7
Särskilda dragningsrätter	4 234,5	3 426,2	1 326,5	1 125,5
Övriga fordringar på IMF	40,3	32,6	70,7	60,0
Summa	5 016,0	4 058,6	1 973,3	1 674,2

Kursen mellan euro och SDR 2020 och 2021	2021	2020
Vid utgången av mars	0,8277	0,8025
Vid utgången av juni	0,8333	0,8143
Vid utgången av september	0,8216	0,8318
Vid utgången av december	0,8091	0,8485

Finlands medlemsandel i valutafonden är 2 410,6 miljoner SDR. Reservpositionen är den del av Finlands medlemsandel som har betalats till IMF i utländsk valuta. Den andra delen av medlemsandelen har betalats i mark. Denna del har valutafonden lånat tillbaka till Finlands Bank. Den i mark betalda medlemsandelens nettoeffekt på Finlands Banks balansräkning är noll, eftersom fordran och skulden redovisas i samma balanspost.

Finlands Banks innehav av särskilda dragningsrätter (Special Drawing Rights, SDR) uppgår till 4 234,5 miljoner euro. De utgör en valutareserv som IMF har lagt upp och fördelat på sina medlemsländer. Särskilda dragningsrätter används i valutahandeln på samma sätt som normala valutor. Postens värde ökade betydligt i augusti 2021 efter en höjning av IMF:s särskilda dragningsrätter med 650 miljarder amerikanska dollar. Det handlade om en historiskt stor global krisåtgärd för att stärka de ekonomiska buffertarna i IMF:s medlemsländer och stödja återhämtningen av ekonomierna. Åtgärden ger också bättre möjligheter att fortsätta kampen mot pandemin. Finlands Banks andel av allokeringen var 2,3 miljarder SDR, dvs. 2,8 miljarder euro. Postens värde förändras också genom valutahandeln mellan medlemsländerna. Postens storlek påverkas ytterligare av erhållna och utbetalda räntor och vinstandelen i IMF.

Finlands Banks fordringar på Internationella valutafonden uppgår totalt till 5 016,0 miljoner euro.

2.2 Banktillgodohavanden och värdepapper, externa lån och andra externa tillgångar

Här redovisas banktillgodohavanden, värdepapper och övriga fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet.

Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet	31.12.2021 Mn euro	31.12.2020 Mn euro	Förändring Mn euro
Banktillgodohavanden	44,7	41,8	2,9
Räntebärande värdepapper	3 963,5	4 579,4	-615,9
Diskonteringsinstrument	485,5	–	485,5
Andelar i investeringsfonder	1 775,7	1 134,6	641,0
Övriga fordringar	894,9	732,0	162,9
Summa	7 164,3	6 487,9	676,4

Valutafördelning av värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

Valuta	31.12.2021		31.12.2020	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Brittiska pund	410,8	9,2	432,5	9,4
US-dollar	3 827,3	86,0	3 896,0	85,1
Japanska yen	211,0	4,7	250,9	5,5
Summa	4 449,1	100,0	4 579,4	100,0

Återstående löptid för värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

Löptid	31.12.2021		31.12.2020	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	1 638,0	36,8	889,9	19,4
Över 1 år	2 811,0	63,2	3 689,5	80,6
Summa	4 449,1	100,0	4 579,4	100,0

3. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet

Denna post består av banktillgodohavanden, värdepapper och övriga fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet.

Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet	31.12.2021 Mn euro	31.12.2020 Mn euro	Förändring Mn euro
Banktillgodohavanden	87,2	32,2	55,0
Räntebärande värdepapper	269,3	270,9	-1,6
Övriga fordringar	3,4	-8,4	11,8
Summa	359,9	294,7	65,2

Valutafördelning av värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande i euroområdet

Valuta	31.12.2021		31.12.2020	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Brittiska pund	145,5	54,0	182,4	67,3
US-dollar	123,8	46,0	88,5	32,7
Summa	269,3	100,0	270,9	100,0

Återstående löptid för värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande i euroområdet				
31.12.2021			31.12.2020	
Löptid	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	148,0	55,0	96,9	35,8
Över 1 år	121,3	45,0	174,0	64,2
Summa	269,3	100,0	270,9	100,0

4. Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet

Den 31 december 2021 hade Finlands Bank inga fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet.

5. Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner

Denna post består av penningpolitiska instrument som Finlands Bank använder för att genomföra den monetära politiken som en del av Eurosystemet. Posten består av räntebärande utlåning till finländska kreditinstitut och dess storlek är beroende av de finländska kreditinstitutens likviditetsbehov.

Hela Eurosystemets fordringar relaterade till penningpolitiska transaktioner uppgår till 2 201 882,1 miljoner euro, varav 36 113,4 miljoner euro redovisas över Finlands Banks balansräkning. Enligt artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB ska riskerna relaterade till penningpolitiska transaktioner, om de realiserar, fördelas på de nationella centralbankerna i Eurosystemet till fullt belopp och i förhållande till centralbankernas andelar i fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital. Förlust kan uppstå endast om en motpart går i konkurs och tillräckliga medel inte erhålls när de säkerheter som motparten ställt realiserar. Risker till följd av eventuella särskilda säkerheter som diskretionärt kan godtas av de nationella centralbankerna fördelas enligt beslut av ECB-rådet inte mellan alla centralbanker.

Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner	31.12.2021 Mn euro	31.12.2020 Mn euro	Förändring Mn euro
Huvudsakliga refinansieringstransaktioner	–	–	–
Långfristiga refinansieringstransaktioner	36 113,4	21 779,0	14 334,4
Finjusterande reverserade transaktioner	–	–	–
Strukturella reverserade transaktioner	–	–	–
Utlåningsfacilitet	–	–	–
Fordringar avseende marginalsäkerheter	–	–	–
Summa	36 113,4	21 779,0	14 334,4

5.1 Huvudsakliga refinansieringstransaktioner

De huvudsakliga refinansieringstransaktionerna är likviditetstillförande reverserade transaktioner med en löptid på en vecka som genomförs i form av fasträntebud varje vecka. De huvudsakliga refinansieringstransaktionerna spelar en nyckelroll när det gäller att påverka räntorna, kontrollera likviditetssläget på marknaden och signalera den penningpolitiska hållningen.

5.2 Långfristiga refinansieringstransaktioner

Genom dessa transaktioner tilldelas motparterna likviditet med längre löptid. År 2021 genomfördes långfristiga refinansieringstransaktioner med löptider på en uppfyllandeperiod och 3–48 månader. Transaktionerna genomfördes som fasträntebud med full tilldelning.

ECB-rådet fattade 2016 beslut om en andra serie av riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO II), som omfattade fyra transaktioner. Refinansieringstransaktionerna hade en löptid på fyra år och den sista av dem förföll 2021. Dessutom fattade ECB-rådet 2019 beslut om en tredje serie av riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO III), som omfattade sju refinansieringstransaktioner som genomförs kvartalsvis. Den 10 december 2020 utökade ECB-rådet denna serie med ytterligare tre refinansieringstransaktioner som genomfördes mellan juni och december 2021. Dessa transaktioner har en löptid på tre år. Från och med september 2021 har det varit möjligt att återbetala de tilldelade krediterna i de sju första TLTRO III-refinansieringstransaktionerna kvartalsvis före förfallodagen. Krediten kan återbetalas antingen i sin helhet eller delvis, när 12 månader har förflutit från tilldelningen. Återbetalning av den åttonde och senare TLTRO III-refinansieringstransaktioner kan inledas kvartalsvis från och med juni 2022. Enligt ECB-rådets ursprungliga beslut kan den slutliga räntan i refinansieringstransaktionerna i den tredje serien som lägst vara den genomsnittliga inlåningsränta som beräknats för giltighetstiden för respektive transaktion. Som svar på den chock som coronaviruspandemin orsakade beslutade ECB-rådet 2020⁴¹ därtill att räntan under *den särskilda ränteperioden* mellan den 24 juni 2020 och den 23 juni 2021 och *den ytterligare särskilda ränteperioden* mellan den 24 juni 2021 och den 23 juni 2022 kan som lägst vara lika med räntan för inlåningsfaciliteten under samma period minus 50 baspunkter men dock inte lägre än -1 %.

De slutliga räntorna klarnar först på förfallodagen eller den förtida återbetalningsdagen för respektive transaktion, och en tillförlitlig uppskattning av räntan kan göras före det endast, om de ränteuppgifter som hänför sig till den särskilda ränteperioden och den ytterligare särskilda ränteperioden redan har meddelats motparterna. Till dess att mer tillförlitliga uppgifter finns att tillgå, beräknas räntan för TLTRO III-refinansieringstransaktionerna för båda de särskilda ränteperioderna i enlighet med försiktighetsprincipen till en ränta som ligger 50 baspunkter under inlåningsräntan (räntan kan i vilket fall som helst inte vara högre än -1 %) och räntan för inlåningsfaciliteten används för att beräkna räntan för den återstående löptiden av TLTRO III-refinansieringstransaktionerna. Vid beräkning av räntefordringar för TLTRO-refinansieringstransaktionerna används således i bokslutet för 2021 1) räntorna för den särskilda ränteperioden som löpte ut den 23 juni 2021, vars ränteuppgifter meddelades motparterna den 10 september 2021 och 2) räntan för inlåningsfaciliteten minus 50 baspunkter (räntetaket -1 %) för den ytterligare särskilda ränteperioden mellan den 24 juni 2021 och den 31 december 2021.

ECB-rådet fattade vidare den 30 april 2020 beslut om en ny serie långfristiga refinansieringstransaktioner med anledning av pandemin (pandemic emergency longer-term refinancing operations, PELTRO). Serien omfattade sju refinansieringstransaktioner som förföll under tredje kvartalet 2021. Refinansieringstransaktionerna genomfördes för att stödja likviditeten i det finansiella systemet i euroområdet och bidrog till en smidigt fungerande penningmarknad genom att tillhandahålla en effektiv likviditetsspärr efter att de ytterligare långfristiga refinansieringstransaktionerna (LTRO) som genomförts från och med mars 2020 avslutats. ECB-rådet fattade vidare den 10 december 2020 beslut om att kvartalsvis genomföra ytterligare fyra PELTRO-refinansieringstransaktioner med en löptid på ett år. Refinansieringstransaktionerna genomförs för att skapa beredskap för eventuella likviditetsunderskott i banksystemet i euroområdet och bidra till en fortsatt smidigt fungerande penningmarknad vid en utdragen pandemi.

PELTRO-refinansieringstransaktionerna genomfördes som fastränteanbud med full tilldelning till en ränta som ligger 25 baspunkter under den genomsnittliga räntan i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna under löptiden för varje transaktion.

5.3 Finjusterande reverserade transaktioner

Syftet med finjusterande reverserade transaktioner är att kontrollera likviditetsläget på marknaden och påverka räntorna. De sätts in vid behov för att hantera effekterna av oväntade likviditetsfluktuationer på räntorna.

5.4 Strukturella reverserade transaktioner

Strukturella reverserade transaktioner är reverserade öppna marknadsoperationer som Eurosystemet genomför i form av standardiserade anbudsförfaranden för att justera sin strukturella likviditetsposition i förhållande till finanssektorn.

5.5 Utlåningsfacilitet

Genom utlåningsfaciliteten tillhandahåller de nationella centralbankerna motparterna likviditet över natten till en på förhand bestämd ränta mot godtagbara säkerheter.

5.6 Fordringar relaterade till marginalsäkerheter

I posten ingår kontantbetalningar till motparter i situationer där marknadsvärdet av de säkerheter som motparten lämnat överskrider det fastställda gränsvärdet, dvs. behovet till följd av utestående penningpolitiska transaktioner.

6. Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet

Här ingår banktillgodoavanden i euro och konton i kreditinstitut i euroområdet.

Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet	31.12.2021 Mn euro	31.12.2020 Mn euro	Förändring Mn euro
Löpande räkningar	0,0	0,0	0,0
Omvända repor	–	–	–
Likviditetsstöd i nödlägen	–	–	–
Övriga fordringar	–	–	–
Summa	0,0	0,0	0,0

För att öka öppenheten beslutade ECB-rådet den 17 maj 2017 att publicera avtalet om likviditetsstöd i nödlägen på ECB:s webbplats. Avtalet ersätter förfarandet för likviditetsstöd i nödlägen, som publicerades i oktober 2013. Ett pressmeddelande om publiceringen av avtalet finns på adressen <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2017/html/ecb.pr170619.en.html>.

7. Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet

7.1 Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften

I posten ingick den 31 december 2021 värdepapper som Finlands Bank har förvärvat inom ramen för de tre köpprogrammen för säkerställda obligationer, programmet för värdepappersmarknaderna (SMP), programmet för köp av offentliga värdepapper (PSPP), programmet för köp av företagsobligationer (CSPP) och köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP).

	Startdatum	Slutdatum	ECB:s beslut	Godtagbara värdepapper ¹
Avslutade/Fullbordade program				
CBPP1	juli 2009	juni 2010	ECB/2009/16	Säkerställda obligationer utgivna av hemmahörande i euroområdet
CBPP2	november 2011	oktober 2012	ECB/2011/17	Säkerställda obligationer utgivna av hemmahörande i euroområdet
SMP	maj 2010	september 2012	ECB/2010/5	Offentliga och privata värdepapper emitterade i euroområdet ²
Programmet för tillgångsköp (APP)				
CBPP3	oktober 2014	aktivt	ECB/2020/8, i dess ändrade ordalydelse	Säkerställda obligationer utgivna av hemmahörande i euroområdet
ABSPP	november 2014	aktivt	ECB/2014/45, i dess ändrade ordalydelse	Seniora och garanterade mezzanintrancher av värdepapper med bakomliggande tillgångar utgivna av hemmahörande i euroområdet
PSPP	mars 2015	aktivt	ECB/2020/9	Obligationer i euro utgivna av centrala, regionala eller lokala myndigheter samt av godkända agenturer i euroområdet och av internationella organisationer och multilaterala utvecklingsbanker i euroområdet
CSPP	juni 2016	aktivt	ECB/2016/16, i dess ändrade ordalydelse	Obligationer utgivna av företag utanför banksektorn hemmahörande i euroområdet
Köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP)				
PEPP	mars 2020	aktivt	ECB/2020/17, i dess ändrade ordalydelse	Alla godtagbara tillgångsklasser inom APP ³

1) Ytterligare godtagbarhetskriterier för de särskilda programmen finns i ECB-rådets beslut.

2) Inom SMP-programmet förvärvades endast fem euroländers statsobligationer.

3) Ett undantag från kraven på godtagbarhet beviljade för värdepapper som emitterats av grekiska staten.

År 2021 gjorde Eurosystemet nettotillgångsköp inom programmet för tillgångsköp (APP) ²⁾ i en månatlig takt om 20 miljarder euro i genomsnitt. I december 2021 beslutade ECB-rådet att genomföra nettotillgångsköp i en månatlig takt om 40 miljarder euro under andra kvartalet och 30 miljarder euro under tredje kvartalet. ³⁾ Från och med oktober 2022 genomförs nettotillgångsköp i en månatlig takt om 20 miljarder euro så länge det är nödvändigt för att förstärka styrräntornas stimulerande effekt. Nettotillgångsköpen upphör strax innan höjningen av styrräntorna inleds.

ECB-rådet avser också att fortsätta att återinvestera det återbetalda kapitalet till fullt belopp under en längre tid efter att ECB-rådet börjat höja ECB:s styrräntor och i vilket fall som helst så länge som det behövs för att upprätthålla det gynnsamma likviditetsläget och en mycket ackommoderande penningpolitik. Dessutom fortsatte Eurosystemet 2021 nettotillgångsköpen inom ramen för köpprogrammet med anledning av pandemin (pandemic emergency purchase programme, PEPP) ⁴⁾ för vilket sammanlagt 1 850 miljarder euro avsatts. ⁵⁾ Köpen genomfördes flexibelt med beaktande av de finansiella förhållandena och inflationsutsikterna vid var tid. I december 2021 fattade ECB-rådet också beslut om att nettotillgångsköpen inom ramen för PEPP-programmet upphör vid utgången av mars 2022, men de kan vid behov återupptas för att motverka negativa chocker från pandemin. Vidare fattade ECB-rådet beslut om att återinvestera kapitalet från förfallande värdepapper som har förvärvats inom PEPP-programmet fram till åtminstone slutet av 2024. Återinvesteringarna i PEPP-programmet kan justeras flexibelt över tid och mellan olika tillgångsklasser och länder. Den framtida utfasningen av PEPP-portföljen kommer att hanteras så att den inte inverkar på den lämpliga penningpolitiska hållningen.

Värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammen värderas till upplupen anskaffningskostnad efter avdrag för eventuell nedskrivning (se ”Värderings- och periodiseringsprinciper för värdepapper” under redovisningsprinciperna). Nedan anges den upplupna anskaffningskostnaden av värdepapper som innehas av Finlands Bank och som jämförelse också deras marknadsvärde, som inte redovisas i balansräkningen eller resultaträkningen. ⁶⁾

Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften (mn euro)						
	31.12.2021		31.12.2020		Förändring	
	Balans- värde	Marknads- värde	Balans- värde	Marknads- värde	Balans- värde	Marknads- värde
CBPP2	10,0	10,0	10,0	10,4	0,0	-0,4
SMP	64,5	74,8	413,2	438,4	-348,7	-363,6
CBPP3	11 004,1	11 045,9	9 668,7	9 915,2	1 335,4	1 130,7
PSPP - offentliga värdepapper	34 554,3	35 451,4	29 822,5	31 793,8	4 731,8	3 657,6
PSPP - värdepapper utgivna av multinationella institutioner	2 426,5	2 574,0	2 664,1	2 917,4	-237,7	-343,4
CSPP	13 695,0	13 905,6	10 151,4	10 587,4	3 543,6	3 318,2
PEPP - säkerställda obligationer	233,3	231,5	95,3	96,9	138,0	134,7
PEPP - offentliga värdepapper	23 200,9	22 974,3	10 784,7	10 926,4	12 416,2	12 047,9
PEPP - företagsobligationer	4 636,3	4 676,1	1 866,8	1 991,0	2 769,5	2 685,1
Summa	89 824,9	90 943,6	65 476,7	68 676,8	24 348,2	22 266,8

ECB-rådet bedömer regelbundet de finansiella risker som är knutna till de värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammen. Årliga nedskrivningsprövningar genomförs på basis av uppgifterna vid årets slut och de godkänns av ECB-rådet. I dessa nedskrivningsprövningar bedöms nedskrivningsindikatorer separat för varje program.

Eventuella förluster som härrör från värdepapper som förvärvats inom ramen för SMP-, CBPP3- och CSPP-programmen, för köpen från multinationella institutioner (s.k. supra) inom ramen för PSPP-programmet samt för köpen av säkerställda obligationer och företagsobligationer inom ramen för PEPP-programmet fördelas, om de realiserar, i enlighet med artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB i sin helhet på de nationella centralbankerna inom Eurosystemet i förhållande till deras respektive inbetalda andelar av ECB:s kapital.

På basis av nedskrivningsprövningarna enligt ställningen den 31 december 2021 av de värdepapper som förvärvats inom ramen för ovannämnda köpprogram och som innehas i penningpolitiska syften fastställde ECB-rådet att värdepapperen förväntas generera alla framtida kassaflöden. I följande tabell redogörs programvis för beloppet av förvärvade värdepapper som innehas av de nationella centralbankerna inom Eurosystemet och andelen i Finlands Banks balansräkning.

Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften (mn euro)	Innehas av de nationella centralbankerna inom Eurosystemet		I Finlands Banks balansräkning	
	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
SMP	5 486,3	26 334,6	64,5	413,2
CBPP3	273 233,2	263 535,9	11 004,1	9 668,7
PSPP - värdepapper utgivna av multinationella institutioner	264 537,0	249 316,6	2 426,5	2 664,1
CSPP	309 675,5	250 403,2	13 695,0	10 151,4
PEPP - säkerställda obligationer	5 377,1	2 814,7	233,3	95,3
PEPP - värdepapper utgivna av multinationella institutioner	130 590,5	47 796,1	–	–
PEPP - företagsobligationer	43 781,6	43 153,6	4 636,3	1 866,8
Summa	1 032 681,2	883 354,6	32 059,7	24 859,6

7.2 Andra värdepapper

Posten innehåller andelar i investeringsfonder hemmahörande i euroområdet. I posten ingick 2020 också inhemska företagscertifikat som Finlands Bank förvärvade för att lindra de negativa ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin.

Andra värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020	Förändring
Diskonteringsinstrument	–	60,9	-60,9
Andelar i investeringsfonder	175,8	119,5	56,3
Summa	175,8	180,4	-4,6

Återstående löptid för andra värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet	31.12.2021		31.12.2020	
Löptid	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	–	–	60,9	100,0
Över 1 år	–	–	–	–
Summa	–	–	60,9	100,0

8. Fordringar inom Eurosystemet

8.1 Andel i ECB

Enligt artikel 28 i stadgan för ECBS och ECB ska ECB:s kapital endast tecknas av de nationella centralbankerna i ECBS. Teckningsandelarna fastställs enligt artikel 29 i stadgan och justeras vart femte år eller vid förändringar i ECBS sammansättning.

I Finlands Banks balansräkning ingår i denna post i) de nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s tecknade kapital, ii) de nettobelopp som Finlands Bank har betalat in till följd av ökningen av bankens andel av värdet på ECB:s eget kapital på grund av alla tidigare justeringar av fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital och iii) inbetalningar enligt artikel 48.2 i stadgan för ECBS och ECB.

De nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s kapital

	Kapital- fördelnings- nyckel från 1.2.2020, %	Tecknat kapital Mn euro	Inbetalt kapital 31.12.2020 Mn euro	Inbetalt kapital 31.12.2021 Mn euro	Inbetalt kapital 31.12.2022 Mn euro
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique (Belgien)	2,9630	320,7	276,3	298,5	320,7
Deutsche Bundesbank (Tyskland)	21,4394	2 320,8	1 999,2	2 160,0	2 320,8
Eesti Pank (Estland)	0,2291	24,8	21,4	23,1	24,8
Central Bank of Ireland (Irland)	1,3772	149,1	128,4	138,8	149,1
Bank of Greece (Grekland)	2,0117	217,8	187,6	202,7	217,8
Banco de España (Spanien)	9,6981	1 049,8	904,3	977,1	1 049,8
Banque de France (Frankrike)	16,6108	1 798,1	1 548,9	1 673,5	1 798,1
Banca d'Italia (Italien)	13,8165	1 495,6	1 288,3	1 392,0	1 495,6
Central Bank of Cyprus (Cypern)	0,1750	18,9	16,3	17,6	18,9
Latvijas Banka (Lettland)	0,3169	34,3	29,5	31,9	34,3
Lietuvos bankas (Litauen)	0,4707	51,0	43,9	47,4	51,0
Banque centrale du Luxembourg (Luxemburg)	0,2679	29,0	25,0	27,0	29,0
Central Bank of Malta (Malta)	0,0853	9,2	8,0	8,6	9,2
De Nederlandsche Bank (Nederländerna)	4,7662	515,9	444,4	480,2	515,9
Oesterreichische Nationalbank (Österrike)	2,3804	257,7	222,0	239,8	257,7
Banco de Portugal (Portugal)	1,9035	206,1	177,5	191,8	206,1
Banka Slovenije (Slovenien)	0,3916	42,4	36,5	39,5	42,4
Národná banka Slovenska	0,9314	100,8	86,9	93,8	100,8

De nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s kapital

	Kapital- fördelnings- nyckel från 1.2.2020, %	Tecknat kapital Mn euro	Inbetalt kapital 31.12.2020 Mn euro	Inbetalt kapital 31.12.2021 Mn euro	Inbetalt kapital 31.12.2022 Mn euro
(Slovakien)					
Finlands Bank (Finland)	1,4939	161,7	139,3	150,5	161,7
Delsumma för Eurosystemet	81,3286	8 803,8	7 583,6	8 193,7	8 803,8
Bulgarian National Bank (Bulgarien)	0,9832	106,4	4,0	4,0	4,0
Česká národní banka (Tjeckien)	1,8794	203,4	7,6	7,6	7,6
Danmarks nationalbank (Danmark)	1,7591	190,4	7,1	7,1	7,1
Hrvatska narodna banka (Kroatien)	0,6595	71,4	2,7	2,7	2,7
Magyar Nemzeti Bank (Ungern)	1,5488	167,7	6,3	6,3	6,3
Narodowy Bank Polski (Polen)	6,0335	653,1	24,5	24,5	24,5
Banca Națională a României (Rumänien)	2,8289	306,2	11,5	11,5	11,5
Sveriges Riksbank (Sverige)	2,9790	322,5	12,1	12,1	12,1
Delsumma för nationella centralbanker utanför euroområdet	18,6714	2 021,2	75,8	75,8	75,8
Totalt	100,0000	10 825,0	7 659,4	8 269,5	8 879,6

ECB:s eget kapital

ECB:s tecknade kapital utgör 10 825 miljoner euro. Efter Bank of Englands utträde ur ECBS den 31 januari 2020 höll ECB det tecknade kapitalet oförändrat, och Bank of Englands andel av ECB:s tecknade kapital fördelades mellan de nationella centralbankerna både inom och utanför euroområdet.

ECB:s inbetalda kapital hölls också oförändrat 2020 och uppgick såldes fortfarande till 7 659 miljoner euro, eftersom de övriga nationella centralbankerna betalade Bank of Englands tidigare inbetalda kapital (58 mn euro). ECB-rådet beslutade dessutom att de nationella centralbankerna inom euroområdet betalar sitt tecknade tilläggskapital i sin helhet med två delbetalningar år 2021 och 2022. ⁷⁴ Finlands Banks första delbetalning på 11,2 miljoner euro förföll till betalning den 29 december 2021 och ökade bankens andel av ECB:s inbetalda kapital till 150,5 miljoner euro 2021 (2020: 139,3 mn euro). Den andra delbetalningen betalas 2022. I posten ingår sammanlagt 26,0 miljoner euro i nettojusteringsposter redovisade under olika år till följd av ändringar i kapitalfördelningsnyckeln.

8.2 Fordringar motsvarande överföring av valutareserver

Posten ”Fordringar motsvarande överföring av valutareserver” består av den del av valutareserven som Finlands Bank har överfört till ECB. Överföringen skedde i samband med övergången till Eurosystemet. Med stöd av artikel 30.2 i stadgan för ECBS och ECB fastställs bidraget för varje nationell centralbank i förhållande till dess andel av ECB:s tecknade kapital, varför postens storlek förändras vid ändringar i kapitalfördelningsnyckeln. På fordran betalas en ränta som baserar sig på den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner och som räknas ut dagligen, fransett den räntefria guldreserven.

Den 31 december 2021 uppgick Finlands Banks fordran motsvarande överföringen av valutareserver till 741,1 miljoner euro.

8.3 Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet

I posten ingår den fordran som uppstår när beloppet av Finlands Banks sedlar korrigeras i enlighet med kapitalfördelningsnyckeln och den skuld som hänför sig till den andel på 8 % av sedlarna som tilldelats ECB. Motposterna till bägge posterna redovisas i balansräkningen i skuldposten ”Utelöpande sedlar”. ⁸¹

Vid räkenskapsårets slut uppgick posten till 8 263,0 miljoner euro (2020: 6 871,6 mn euro). Ökningen berodde på att Finlands Banks sedelutgivning ökade med 2,7 % medan den totala volymen av utelöpande eurosedlar ökade med 7,7 % jämfört med 2020. På fordringarna betalas en ränta som räknas ut dagligen på den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

8.4 Övriga fordringar inom Eurosystemet (netto) eller skuldposten övriga skulder inom Eurosystemet (netto)

Övriga fordringar/skulder inom Eurosystemet (netto)	31.12.2021 Mn euro	31.12.2020 Mn euro	Förändring Mn euro
Skulder/fordringar gentemot ECB härrörande från TARGET2-konton (inkl. saldon på korrespondentbankskonton inom Eurosystemet)	25 282,4	49 467,7	-24 185,4
Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster	-483,1	-398,3	-84,9
Fordringar på ECB relaterade till ECB:s interimistiska vinstutdelning	2,8	23,1	-20,4
Summa övriga fordringar/skulder inom Eurosystemet (netto)	24 802,0	49 092,6	-24 290,6

Den 31 december 2021 uppgick posten till 24 802,0 miljoner euro och bestod av följande tre komponenter: 1) Finlands Banks fordringar på ECB härrörande från ECB:s och de nationella centralbankernas betalningar som förmedlats och mottagits via TARGET2 och saldon på korrespondentbankskonton i centralbankerna inom Eurosystemet, 2) fordringar/skulder gentemot ECB härrörande från monetära inkomster som ska läggas samman och återfördelas inom Eurosystemet och 3) Finlands Banks fordringar på ECB härrörande från ECB:s interimistiska vinstutdelning och eventuella andra fordringar eller belopp som ska betalas tillbaka.

Vid slutet av året uppgick nettofordran på nettobetalningar förmedlade via TARGET2 till 25 282,4 miljoner euro. På posten betalas en ränta som beräknas dagligen på den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

Den årliga sammanläggningen och återfördelningen av monetära inkomster mellan de nationella centralbankerna i Eurosystemet gav vid slutet av året upphov till en skuld på -483,1 miljoner euro till ECB (se ”Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster” i noterna till resultaträkningen).

På ECB-rådets beslut delade ECB ut 150 miljoner euro i interimistisk vinstutdelning för 2021 till de nationella centralbankerna i euroområdet (se ”ECB:s interimistiska vinstutdelning” under redovisningsprinciperna). Finlands Banks andel av det utdelade beloppet var 2,8 miljoner euro den 31 december 2021 (se resultatposten ”Intäkter från övriga stamaktier och andelar”).

9. Övriga tillgångar

I posten ingår euromynt, anläggningstillgångar och investeringstillgångar (aktier och andelar) som innehas av Finlands Bank. Vidare ingår poster som hänför sig till värderingen av poster utanför balansräkningen, förutbetalda kostnader och upplupna intäkter och övriga tillgångar samt pensionsfondens tillgångar.

Materiella anläggningstillgångar			
Bokföringsvärde	31.12.2021 Mn euro	31.12.2020 Mn euro	Förändring Mn euro
Markområden	6,8	7,2	-0,4
Byggnader	66,0	75,2	-9,1
Maskiner och inventarier	10,8	10,9	-0,0
Konst och numismatisk samling	0,6	0,6	–
Summa	84,3	93,8	-9,5

Immateriella anläggningstillgångar			
Bokföringsvärde	31.12.2021 Mn euro	31.12.2020 Mn euro	Förändring Mn euro
It-system	8,0	6,8	1,2
Summa	8,0	6,8	1,2

Övriga tillgångar (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020	Förändring
Euroområdet mynt	37,6	44,5	-6,9
Aktier och andelar	22,6	22,6	–
Pensionsfondens fastigheter och resultatregleringar	11,3	12,1	-0,7
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	440,2	425,6	14,6
Poster som härrör från värdering av poster utanför balansräkningen	2,6	18,0	-15,4
Övriga tillgångar	1,0	1,1	-0,1
Summa	515,4	524,0	-8,6

Skulder

1. Utelöpande sedlar

Posten består av Finlands Banks andel av totalvärdet av utelöpande eurosedlar tilldelad enligt kapitalfördelningsnyckeln och justerad för ECB:s andel.

År 2021 ökade totalvärdet av utelöpande eurosedlar med 7,7%. Vid slutet av 2021 uppgick värdet av Finlands Banks andel av utelöpande eurosedlar enligt fördelningsnyckeln till 26 100,1 miljoner euro (vid slutet av 2020: 24 243,3 mn euro). Totalvärdet av Finlands Banks utelöpande eurosedlar ökade 2021 med 2,7 % till 17 837,1 miljoner euro (2020: 17 371,6 mn euro). Detta var mindre än totalvärdet enligt kapitalfördelningsnyckeln och differensen, 8 263,0 miljoner euro (2020: 6 871,6 mn euro), har redovisats på tillgångssidan i delposten ”Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet”.

Utelöpande sedlar (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020
5 euro	74,8	74,9
10 euro	-90,6	-101,9
20 euro	3 250,2	3 281,1
50 euro	12 784,6	12 285,6
100 euro	-1 179,9	-1 163,0
200 euro	810,8	738,3
500 euro	2 187,2	2 256,6
Summa eurosedlar	17 837,1	17 371,6
ECB issue	-2 269,5	-2 108,0
CSM	10 532,4	8 979,6
Utelöpande sedlar enligt kapitalfördelningsnyckeln	26 100,1	24 243,3

2. Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner

Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner	31.12.2021 Mn euro	31.12.2020 Mn euro	Förändring Mn euro
Löpande räkningar (inkl. kassakrav)	101 053,9	89 190,3	11 863,6
Inlåningsfacilitet	23 552,7	21 673,8	1 878,9
Inlåning med fast löptid	–	–	–
Finjusterande reverserade transaktioner	–	–	–
Inlåning relaterad till marginalsäkerheter	–	–	–
Summa	124 606,6	110 864,1	13 742,5

2.1 Löpande räkningar (inkl. kassakrav)

Löpande räkningar innehåller fordringar hänförliga till kassakravsinslåningen i kassakravspiktiga kreditinstitut. I skuldposten 3 ”Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet” redovisas dessutom separat medel för kreditinstitut som inte kan avyttras fritt och konton för kreditinstitut som är undantagna från kassakrav. Från och med den 1 januari 1999 har på kassakravsinslåningen betalats ränta enligt gällande marginalränta för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner. Från och med juni 2014 har på bankernas innesående kassakravsmedel som överstiger kassakravet betalats antingen nollränta eller räntan för inlåningsfaciliteten, beroende på villkoren som är lägre.

Från och med den 30 oktober 2019 införde ECB-rådet ett system med tudelad ränta för kassakravsmedlen på så sätt att en del av kreditinstitutens överskottsreserver – dvs. de innesående kassakravsmedel som överstiger kassakravet – undantas från den negativa ränta som tillämpas på inlåningsfaciliteten. Den årliga räntan på denna del är 0 %. De kassakravsmedel som överstiger kassakravet vid årets slut och som undantas från negativ inlåningsränta – dvs. den del som undantas – beräknades genom att bankens kassakrav multiplicerades med multiplikatorn 6.⁹⁾ På den del som inte undantas betalas fortfarande antingen nollränta eller ECB:s inlåningsränta, beroende på villkoren som är lägre.

2.2 Inlåningsfacilitet

Inlåningsfaciliteten är en likviditetsindragande stående facilitet i Eurosystemet som bankerna kan använda för insättningar över natten till en på förhand bestämd ränta.

2.3 Inlåning med fast löptid

Tidsbunden inlåning är ett sätt att genomföra likviditetsindragande finjusterande transaktioner.

2.4 Finjusterande reverserade transaktioner

Finjusterande reverserade transaktioner genomförs för att hantera stora likviditetsfluktuationer.

2.5 Inlåning relaterad till marginalsäkerheter

Posten avser motparters inlåning i ett läge där marknadsvärdet av de säkerheter som motparten ställt underskrider det fastställda gränsvärdet.

3. Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet

Den 31 december 2021 uppgick posten till 305,7 miljoner euro (ett år tidigare hade Finlands Bank inga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet). I posten ingick repor för 300,9 miljoner euro och säkerheter relaterade till valutaswappar för 4,8 miljoner euro.

4. Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet

I posten ingår skulder i euro till den offentliga sektorn (2 700 mn euro) och andra än kassakravspliktiga kreditinstitut (8,0 mn euro).

5. Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet

Här upptas saldon på konton i Finlands Bank som innehas av internationella organisationer och banker utanför euroområdet (4 688,2 mn euro) samt repor (698,4 mn euro) och kontanta säkerheter relaterade till valutaswappar (1,9 mn euro).

6. Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet

Den 31 december 2021 hade Finlands Bank inga skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet.

7. Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet

Den 31 december 2021 hade Finlands Bank inga skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet.

8. Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

I denna post redovisas Finlands Banks skuld motsvarande de särskilda dragningsrätterna (jfr motsvarande post under tillgångar). Till en början var de särskilda dragningsrätterna och deras motpost lika stora. Till följd av SDR-handel var fordringarna relaterade till särskilda dragningsrätter vid slutet av 2021 mindre än motposten på skuldsidan. Motposten på skuldsidan uppgår till 3 500,0 miljoner SDR. Posten ökade i augusti 2021 efter höjning av IMF:s särskilda dragningsrätter. Finlands Banks andel av allokeringen var 2,3 miljarder SDR. I balansräkningen redovisas posten i euro och värderad till kursen den 31 december 2021 (4 325,6 mn euro).

9. Skulder inom Eurosystemet

Skulder och fordringar inom Eurosystemet specificeras i noten till posten "Fordringar inom Eurosystemet" på tillgångssidan i balansräkningen.

10. Övriga skulder

Posten består av upplupna kostnader och förutbetalda intäkter samt leverantörsskulder och övriga skulder. Till upplupna kostnader och förutbetalda intäkter hänförs bland annat resultatreglerande poster som ska redovisas i samband med bokslutet samt ränteskulder för repor och långfristiga refinansieringstransaktioner. I övriga skulder ingår bland annat skulder relaterade till mervärdesskatteredovisningar och förskottsinnehållningar samt löpande löner och pensioner.

Övriga skulder (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020	Förändring
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	446,7	132,7	314,0
Leverantörsskulder	1,6	0,0	1,6
Övriga skulder	-0,3	0,3	-0,6
Summa	448,0	133,0	315,0

11. Värderingskonton

Här redovisas orealiserade värderingsvinster på grund av marknadsvärdering av valutaposter och värdepapper. I posten ingår också uppskrivningar av markområden och byggnader samt värderingsdifferenser beroende på ändrad redovisningspraxis 1999.

Värderegleringskonton (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020	Förändring
Guld	2 148,3	2 044,9	103,4
Valuta:			
USD	764,6	335,9	428,7
GBP	68,3	17,9	50,4
JPY	72,9	95,5	-22,5
SDR	30,3	–	30,3
Andra valutor	0,2	0,2	-0,0
Värdepapper	24,3	130,9	-106,7
Andelar i investeringsfonder	380,9	109,6	271,3
Övriga uppskrivningar	132,8	141,2	-8,5
Summa	3 622,6	2 876,1	746,5

12. Avsättningar

Enligt 20 § i lagen om Finlands Bank kan avsättningar göras i bokslutet, om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. Avsättningarna uppgick vid slutet av 2021 till 5 309,5 miljoner euro. Avsättningarna består av generell avsättning, avsättning för realvärde, pensionsavsättning och avsättning för kurs- och prisdifferenser.

Pensionsavsättningen har gjorts för täckning av pensionsåtagandet. Finlands Banks pensionsåtagande uppgår sammanlagt till 547,7 miljoner euro, varav 105,2 % eller 576,1 miljoner euro är täckt. Förändringen av pensionsavsättningen under räkenskapsåret utgörs av upplösning av uppskrivningsfonden, -0,4 miljoner euro, och av pensionsfondens förlust, -5,9 miljoner euro, som täcktes genom upplösning av pensionsavsättningen. Vid slutet av 2021 hade fastigheter till ett värde av 11,0 miljoner euro reserverats som täckning för pensionsavsättningen (se ”Övriga tillgångar” i noterna till balansräkningen). Inga tillgångar har reserverats för täckning av återstoden av pensionsavsättningen (564,8 mn euro), utan den förvaltas som en del av bankens finansiella tillgångar.

Avsättningar (mn euro)	Summa avsättningar 31.12.2019	Förändring av avsättningar 2020	Summa avsättningar 31.12.2020	Förändring av avsättningar 2021	Summa avsättningar 31.12.2021
Avsättningar för kurs- och prISRISKEr	833	331	1 164	21	1 185
Generell avsättning	1 845	100	1 945	–	1 945
Avsättning för realvärde	1 488	57	1 545	58	1 603
Pensionsavsättning	589	-7	582	-6	576
Avsättning för förluster av penningpolitiska transaktioner	2	-2	–	–	–
Summa	4 757	480	5 237	73	5 309

13. Kapital och reserver

Här ingår bankens grundfond och reservfond. Om bankens bokslut uppvisar förlust ska denna enligt 21 § i lagen om Finlands Bank täckas med medel ur reservfonden. Till den del reservfonden inte räcker för ändamålet kan förlusten tills vidare lämnas utan täckning. De följande årens vinst ska i första hand användas till att täcka förluster som lämnats utan täckning.

Kapital och reserver (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020	Förändring
Grundfond	840,9	840,9	–
Reservfond	2 073,8	2 031,8	42,0
Summa	2 914,8	2 872,7	42,0

14. Årets vinst

Vinsten för räkenskapsåret 2021 blev 52,5 miljoner euro.

Årets resultat (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020	Förändring
Utdelning till staten	26,3	100,0	-73,7
Finlands Banks andel av vinsten (överförs till reservfonden)	26,2	42,0	-15,9
Summa	52,5	142,0	-89,6

Åtaganden utanför balansräkningen

Åtaganden utanför balansräkningen (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020
Futurkontrakt		
Det nominella värdet av köpkontrakt	–	–
Det nominella värdet av säljkontrakt	-20,0	–
Marknadsvärde av FX-swappar	8,1	-0,0
Placeringsåtaganden i fastighetsfonden	35,0	50,0
Värdepapperslån	109,5	744,6

I enlighet med ECB-rådets beslut ställer Finlands Bank värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammen till förfogande för utlåning. Föremål för värdepapperslån är Finlands Banks innehav av säkerställda obligationer, företagsobligationer och offentliga värdepapper samt av värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammet med anledning av pandemin. Dessutom ställer Finlands Bank till förfogande för utlåning också värdepapper som ingår i bankens investeringsportfölj. Värdepapperslånetransaktioner utan kontant säkerhet redovisas vid årets slut på konton utanför balansräkningen.¹⁰⁾ Den 31 december 2021 uppgick det utestående beloppet av värdepapperslånetransaktioner till 109,5 miljoner euro (744,6 mn euro 31.12.2020).

-
- 1) ECB-rådets beslut 30.4.2020 och 10.12.2020.
 - 2) För APP-programmet redogörs mer ingående på [ECB:s webbplats](#).
 - 3) Se [pressmeddelandet 16.12.2021](#) om ECB-rådets beslut.
 - 4) För PEPP-programmet redogörs mer ingående på ECB:s webbplats.
 - 5) Om gynnsamma finansiella villkor kan upprätthållas med mindre tillgångsköp än planerat, behöver hela det belopp som avsatts för PEPP-programmet inte användas.
 - 6) Marknadsvärdena är riktgivande och beräknas på marknadspriser. Om ett marknadspris inte finns att tillgå, beräknas marknadsvärdet med hjälp av Eurosystemets interna modeller.
 - 7) Se framför allt beslut (EU) 2020/138 av den 22 januari 2020 om hur de nationella centralbankerna i medlemsstater som har euron som valuta ska betala in Europeiska centralbankens kapital och om upphävande av beslut (EU) 2019/44 (ECB/2020/4), beslut (EU) 2020/136 av den 22 januari 2020 om hur nationella centralbanker utanför euroområdet ska betala in Europeiska centralbankens kapital och om upphävande av beslut (EU) 2019/48 (ECB/2020/2), och beslut (EU) 2020/139 av den 22 januari 2020 om villkoren för överlåtelse av andelar i Europeiska centralbankens kapital mellan de nationella centralbankerna samt om ändring av inbetalat kapital och om upphävande av beslut (EU) 2019/45 (ECB/2020/5).
 - 8) Enligt Eurosystemets redovisningspraxis för utgivning av eurosedlar tilldelas ECB 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar månatligen. Den återstående andelen på 92 % tilldelas de nationella centralbankerna likaså månatligen så att respektive centralbank i sin balansräkning upptar en andel av de utelöpande eurosedlar som motsvarar bankens inbetalda andel av ECB:s kapital. Differensen mellan värdet på eurosedlar som tilldelats de nationella centralbankerna enligt denna praxis och värdet på utelöpande eurosedlar bokförs i posten ”Nettofordringar/nettoskulder relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet”.
 - 9) ECB-rådet kan justera multiplikatorn i linje med utvecklingen i innehaven av överskottsreserver.
 - 10) Kontant säkerhet som ställts vid värdepapperslånetransaktioner redovisas i balansräkningen (se 3 ”Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet” och 5 ”Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet” i noterna till skulderna).

Noter till resultaträkningen

31.12.2021

1. Ränteintäkter

Ränteintäkterna från hemmahörande utanför och i euroområdet uppgick till totalt 981,3 miljoner euro. Av detta utgjorde 86,3 miljoner euro ränteintäkter i utländsk valuta och 895,1 miljoner euro ränteintäkter i euro.

Räntan på inlåningsfaciliteten har hela året varit negativ, dvs. ränta har tagits ut på inlåning i centralbanken. Denna s.k. minusränta inflöt utöver på inlåning över natten också på inestående kassakravsmiddel till den del som de överstiger kassakravet.

Räntan på ECBS-poster, dvs. fordran på ECB motsvarande överföring av valutaserver, skulden och fordran för ECB:s sedelandel, tilldelningen enligt kapitalfördelningsnyckeln och den åtföljande justeringen samt TARGET2-saldona motsvarar räntan i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna. På dessa inflöt inga ränteintäkter 2021, eftersom räntan i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna var 0 % under hela året.

Ränteintäkter i utländsk valuta från hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	2021	2020	Förändring
Ränteintäkter från räntebärande värdepapper	55,2	91,2	-36,0
Intäkter från diskonteringsinstrument	0,3	0,1	0,2
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	0,0	0,3	-0,3
Utdelningar	25,7	20,5	5,3
Övriga ränteintäkter	1,9	4,3	-2,4
Summa	83,2	116,3	-33,1

Ränteintäkter i euro från hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	2021	2020	Förändring
Ränteintäkter från räntebärande värdepapper	–	0,0	-0,0
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	0,2	0,0	0,2
Övriga ränteintäkter	20,3	6,4	13,9
Summa	20,5	6,4	14,1

Ränteintäkter i utländsk valuta från hemmahörande i euroområdet (mn euro)	2021	2020	Förändring
Ränteintäkter från räntebärande värdepapper	3,1	4,7	-1,6
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	0,0	3,2	-3,2
Summa	3,1	7,9	-4,8

Ränteintäkter i euro från hemmahörande i euroområdet (mn euro)	2021	2020	Förändring
Ränteintäkter från räntebärande värdepapper	–	-0,1	0,1
Intäkter från diskonteringsinstrument	0,1	2,0	-1,9
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	0,0	–	0,0
Utdelningar från investeringar i euro	3,9	8,8	-4,8
Ränteintäkter från ECBS-poster	–	–	–
Ränteintäkter från penningpolitiska poster	–	–	–
Ränteintäkter från penningpolitiska värdepapper	200,6	233,3	-32,7
Ränteintäkter härrörande från negativa räntor på kreditinstitutens inlåning	633,4	428,3	205,2
Övriga ränteintäkter	36,4	53,9	-17,5
Summa	874,6	726,2	148,4

Summa ränteintäkter (mn euro)	2021	2020	Förändring
Ränteintäkter i utländsk valuta från hemmahörande utanför euroområdet	83,2	116,3	-33,1
Ränteintäkter i euro från hemmahörande utanför euroområdet	20,5	6,4	14,1
Ränteintäkter i utländsk valuta från hemmahörande i euroområdet	3,1	7,9	-4,8
Ränteintäkter i euro från hemmahörande i euroområdet	874,6	726,2	148,4
Summa	981,3	856,8	124,5

2. Räntekostnader

Räntekostnader i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	2021	2020	Förändring
Räntekostnader för inlåning	–	-0,0	0,0
Övriga räntekostnader	-1,4	-3,0	1,6
Summa	-1,4	-3,1	1,7

Räntekostnader i euro till hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	2021	2020	Förändring
Övriga räntekostnader	–	-0,0	-0,0
Summa	–	-0,0	0,0

Räntekostnader i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet (mn euro)	2021	2020	Förändring
Övriga räntekostnader	–	-0,0	0,0
Summa	–	-0,0	0,0

Räntekostnader i euro till hemmahörande i euroområdet (mn euro)	2021	2020	Förändring
Räntekostnader för penningpolitiska poster	-321,8	-119,4	-202,4
Övriga räntekostnader	–	-3,2	3,2
Summa	-321,8	-122,6	-199,2

Summa räntekostnader (mn euro)	2021	2020	Förändring
Räntekostnader i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet	-1,4	-3,1	1,7
Räntekostnader i euro till hemmahörande utanför euroområdet	–	-0,0	0,0
Räntekostnader i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet	–	-0,0	0,0
Räntekostnader i euro till hemmahörande i euroområdet	-321,8	-122,6	-199,2
Summa	-323,2	-125,7	-197,5

3. Räntenetto

Räntenetto (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020	Förändring
Ränteintäkter			
Ränteintäkter från finansiella tillgångar	147,2	195,2	-48,0
Ränteintäkter från penningpolitiska poster	834,1	661,6	172,5
Ränteintäkter från fordringar på ECBS	–	–	–
Summa	981,3	856,8	124,5
Räntekostnader			
Räntekostnader för finansiella tillgångar	-1,4	-6,3	4,9
Räntekostnader för penningpolitiska poster	-321,8	-119,4	-202,4
Räntekostnader för skulder till ECBS	–	–	–
Summa	-323,2	-125,7	-197,5
RÄNTENETTO	658,1	731,1	-73,0

4. Valutakursdifferenser

Posten innehåller realiserade valutakursvinster och valutakursförluster från försäljning av poster i utländsk valuta. År 2021 redovisades sådana vinster till ett belopp av 4,9 miljoner euro.

5. Prisdifferenser på värdepapper

Här ingår realiserade vinster och förluster från försäljning av värdepapper. År 2021 realiserades en vinst på 44,5 miljoner euro för försäljning av värdepapper.

6. Värderingsförluster på valutor och värdepapper

Posten innehåller värderingsförluster på valutor och värdepapper. Varje värdepappersslag och valuta särredovisas i bokföringen. År 2021 redovisades inga värderingsförluster på valutor. I värderingsförluster på värdepapper redovisades 28,1 miljoner euro.

7. Förändring av avsättningar för valutakurs- och prISRISKEr

Realiserade nettovinster till följd av valutakursdifferenser och prisdifferenser, sammanlagt 21,2 miljoner euro, avsattes för valutakurs- och prISRISKEr i enlighet med redovisningsprinciperna. Avsättningarna har specificerats i noterna till skulderna.

8. Avgifts- och provisionsnetto

I posten ingår avgifter och provisioner som hänför sig till investeringsverksamheten.

9. Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster

Monetära inkomster (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020
Finlands Banks inbetalda monetära inkomster till poolen	507,5	476,5
Finlands Banks andel av monetära inkomster enligt kapitalfördelningsnyckeln	21,5	79,3
Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster enligt kapitalfördelningsnyckeln	-486,0	-397,2
Justeringar av monetära inkomster tilldelade under tidigare år	2,8	-1,1
Avsättning för förluster av penningpolitiska transaktioner	–	1,6
Summa	-483,1	-396,7

I posten ingår nettoresultatet av sammanläggningen av monetära inkomster för 2021, vilket utgör en kostnad på 486,0 miljoner euro (2020: –397,2 miljoner euro).

De monetära inkomsterna för varje nationell centralbank i Eurosystemet beräknas på de årliga intäkterna av de reserverade tillgångar som centralbanken håller som motvärden till skuldbasen. Ränta som ska betalats på poster som ingår i skuldbasen ska avräknas från nettoandelen av de monetära inkomsterna. Om den nationella centralbankens reserverade tillgångar överstiger eller understiger värdet av bankens skuldbas, kompenseras skillnaden med den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

I följande tabell specificeras posterna i de reserverade tillgångarna och skuldbasen samt den ränta som tillämpas på dem.

Reserverade tillgångar	Tillämplig ränta	Skuldbas	Tillämplig ränta
Guldreserverna i förhållande till centralbankens andel av fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital	0 %	Utelöpande sedlar	Tillämpas inte
Fordringar inom Eurosystemet motsvarande överföring av valutareserver till ECB (exklusive guldet)	Marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansierings-transaktioner	Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner	Genererad avkastning
Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner	Genererad avkastning	Nettoskuld inom Eurosystemet på grund av TARGET2-transaktioner	Marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansierings-transaktioner
CBPP, CBPP2, PSPP - offentliga värdepapper och PEPP - offentliga värdepapper	Marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansierings-transaktioner		
SMP, CBPP3, PSPP - värdepapper utgivna av multinationella institut, CSPP och PEPP (exklusive PEPP - offentliga värdepapper)	Genererad avkastning		
Fordringar på centralbanker utanför euroområdet relaterade till	Upplupna ränteintäkter (enligt prestationsprincipen)		

Reserverade tillgångar	Tillämplig ränta	Skuldbas	Tillämplig ränta
likviditetstillförande transaktioner			
Upplupen kupongräntä på nedskrivna penningpolitiska värdepapper för vilka avkastningen och riskerna fördelas fullt ut	Tillämpas inte		
Nettofordringar inom Eurosystemet relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet	Marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansierings- transaktioner		
Upplupen ränta på penningpolitiska tillgångar med en löptid på minst ett år	Tillämpas inte		

Eurosystemets sammanräknade monetära inkomster fördelas på de nationella centralbankerna enligt kapitalfördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital. Finlands Banks nettoandel är lika med de monetära inkomster som banken betalat in till poolen (507,5 miljoner euro) minus Finlands Banks andel av de monetära inkomsterna enligt fördelningsnyckeln (21,5 miljoner euro).

10. Andel av ECB:s vinst

ECB delade ut en vinst för räkenskapsåret 2020 på 383 miljoner euro. Finlands Banks redovisade andel 2021 uppgick till 7,0 miljoner euro.

11. Intäkter från övriga stamaktier och andelar

Här ingår avkastning på värdepappersportföljen enligt SMP-programmet, det utökade programmet för tillgångsköp (APP) och köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP) som ECB fördelat i form av interimistisk vinstutdelning för räkenskapsåret 2021, sammanlagt 2,8 miljoner euro. Vidare ingår utdelningar från BIS-aktier för 6,7 miljoner euro.

12. Övriga intäkter

I posten ingår 37,7 miljoner euro i Finansinspektionens intäkter. Vidare ingår 5,3 miljoner euro i fastighetsintäkter samt expeditonsavgifter och provisioner.

13. Personalkostnader

Personalkostnader (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020
Löner och arvoden	49,6	45,8
Arbetsgivarersättningar till pensionsfonden	9,4	8,9
Övriga lönebikostnader	2,1	1,9
Summa	61,1	56,6

Medelantal anställda	2021	2020
	Anställda	Anställda
Finlands Bank	368	355
Finansinspektionen	239	231
Summa	607	586

Direktionsmedlemmarnas grundlöner (euro)	2021
Olli Rehn	280 979
Marja Nykänen	254 749
Tuomas Välimäki	207 128
Summa	742 856

Till direktionsmedlemmarna utbetalades totalt 42 991,70 euro i naturaförmåner (lunchförmån, telefonförmån och bilförmån).

Direktionsmedlemmarnas pensionsförmåner bestäms enligt Finlands Banks pensionsstadga, utan specialvillkor och enligt samma förutsättningar och villkor som för den övriga personalen. Finlands Banks pensionsstadga följer pensionslagen för den offentliga sektorn (OffPL) i tillämpliga delar. En direktionsmedlem kan efter avslutad mandatperiod få ersättning för inkomstbortfall, om personen till följd av karensbestämmelsen inte kan ta emot annat arbete eller pensionen från Finlands Bank är lägre än ersättningen för inkomstbortfall. Den fulla ersättningen för inkomstbortfall är 60 % av lönen och den betalas i ett år, efter samordning med pensionen från Finlands Bank, så att dessa tillsammans begränsas till högst 60 % av lönen.

14. Avgift till pensionsfonden

Under 2021 betalade Finlands Bank med bankfullmäktiges godkännande in en pensionsfondsavgift på 10 miljoner euro till pensionsfonden för att täcka räkenskapsperiodens underskott.

15. Administrationskostnader

Administrationskostnader (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020
Materielkostnader	0,5	0,4
Kostnader för maskiner och inventarier	7,4	7,0
Kostnader för fastigheter	8,9	8,5
Personalrelaterade kostnader	1,0	1,3
Kostnader för köpta tjänster	15,1	13,7
Övriga administrationskostnader	2,3	2,1
Summa	35,2	32,9

Här redovisas hyror, möteskostnader, PR-kostnader, kostnader för köpta tjänster och kontorsartiklar. Som administrationskostnader redovisas också kostnaderna för utbildning, tjänsteresor och rekrytering.

16. Avskrivningar av anläggningstillgångar

Avskrivningar av anläggningstillgångar (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020
Byggnader	3,7	3,6
Maskiner och inventarier	2,6	2,5
Summa	6,2	6,1

Avskrivningar av immateriella anläggningstillgångar (mn euro)	31.12.2021	31.12.2020
It-system	2,8	2,8
Summa	2,8	2,8

17. Kostnader för anskaffning av sedlar

Kostnaderna för anskaffning av sedlar var 4,5 miljoner euro.

18. Övriga kostnader

Största delen av övriga kostnader hänför sig till indrivningskostnader, kurs- och avrundningsdifferenser och andra liknande kostnader.

19. Pensionsfondens intäkter

Här redovisas Finlands Banks och Finansinspektionens arbetsgivarandelar och arbetstagarnas andel av premieinkomsten, sammanlagt 13,2 miljoner euro, samt avgiften till pensionsfonden på 10 miljoner euro. Posten innehåller också pensionsfondens fastighetsintäkter, 1,7 miljoner euro.

20. Pensionsfondens kostnader

I posten ingår utbetalda pensioner, 28,6 miljoner euro, förvaltningskostnader och avskrivningar av pensionsfondens anläggningstillgångar.

21. Förändring av avsättningar

I posten redovisas 58 miljoner euro i nya avsättningar för att trygga realvärdet av eget kapital. Avsättningarna har specificerats i noterna till skulderna.

22. Årets resultat

Vinsten för räkenskapsåret 2021 blev 52,5 miljoner euro. Direktionen föreslår bankfullmäktige att 26,3 miljoner euro av vinsten reserveras för statens behov.

Bokslutsbilagor

31.12.2021

Mn euro	31.12.2021	31.12.2020
Aktier och andelar, nominellt värde		
Banken för internationell betalningsutjämnning (BIS) ¹	22,4 (1,96 %)	22,4 (1,96 %)
Bostadsaktier	0,2	0,2
Övriga aktier och andelar	0,0	0,0
Summa	22,6	22,6
Kalkylmässig andel av värdepapperscentralens fond	0,3	0,3
Pensionsåtaganden		
Finlands Banks pensionsåtaganden ²	547,7	556,0
– därav täckt genom avsättningar	576,1	582,4

1 Inom parentes Finlands Banks relativa ägarandel av utelöpande BIS-aktier.

2 Siffran för 2021 inkl. indexhöjningen av pensioner och fribrev 1.1.2022.

Finlands Banks fastigheter

Fastighet	Adress	Byggnadsår	Volym ca m ³
Helsingfors	Fredsgatan 16	1883/1961/2006	52 108
	Fredsgatan 19	1954/1981	40 487
	Snellmansgatan 6 ¹	1857/1892/2001	23 600
	Snellmansgatan 2 ¹	1901/2003	3 225
	Ramsöuddsvägen 34	1920/1983/1998	4 800
Vanda	Säkerhetsdalsvägen 1	1979	334 243
Enare	Saariseläntie 9	1968/1976/1998	6 100

1 Överfört till Finlands Banks pensionsfond 1.1.2002.